

**ÖZEL EĞİTİMDE WEB PORTALI TASARIMI
(ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNE
YÖNELİK BİR WEB PORTALI UYGULAMASI)**

Muhammet Recep OKUR

Yüksek Lisans Tezi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı

Bilişim Yüksek Lisans Programı

Şubat – 2006

ÖZEL EĞİTİMDE WEB PORTALI TASARIMI
(ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNE
YÖNELİK BİR WEB PORTALI UYGULAMASI)

MUHAMMET RECEP OKUR
Yüksek Lisans Tezi

Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı
Bilişim Yüksek Lisans Programı
Ocak - 2006

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Muhammet Recep OKUR'un “Özel Eğitimde Web Portalı Tasarımı (Özel Gereksinimli Çocukların Ailelerine Yönelik Bir Web Portalı Uygulaması)” başlıklı Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı Bilişim programındaki, Yüksek Lisans tezi.....tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Prof. Dr. Ali GÜNEŞ	.....
Üye	: Prof. Dr. Yaşar HOŞCAN	.....
Üye	: Prof. Dr. Süleyman ERİPEK	.....

Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****ÖZEL EĞİTİMDE WEB PORTALI TASARIMI****(ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNE
YÖNELİK BİR WEB PORTALI UYGULAMASI)****MUHAMMET RECEP OKUR****Anadolu Üniversitesi****Fen Bilimleri Enstitüsü****Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı****Bilişim Yüksek Lisans Programı****Danışman: Prof. Dr. Ali GÜNEŞ****İkinci Danışman: Yard. Doç. Dr. Sezgin VURAN****2006, 62 sayfa**

Bu tezde Özel Eğitim alanında bir web portalı tasarımı ele alınmıştır. Bu bağlamda özel gereksinimli çocukların aileleri ve konu uzmanları için bir portal uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu portalın oluşumu sırasında öncelikli olarak içerisinde bulunması istenilen temel yapılar (içerik, tartışma ortamı vb.) konu uzmanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Temel yapılar belirlendikten sonra portalın tasarım süreci başlamıştır. Tasarım süreci ile beraber web ortamının sunumu için alan adı ve hosting hizmetleri için resmi tescil işlemleri yapılmıştır. Tasarım süreci boyunca portala kullanıcı erişimi kapalı tutulmuştur. Tasarımı biten web portalı kullanıcı erişimine açılmadan önce son kez konu uzmanları tarafından denetlenmiştir. Daha sonraki aşama olarak web portalı kullanıcı erişimine açılmıştır. Yaklaşık bir sene boyunca web portalına gerekli güncellemeler konu uzmanları tarafından yapılmıştır. Bu süre zarfında aileler ve konu uzmanları portal üzerinden bilgi akışı sağlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Web Portal, Özel Eğitimde İnternet Kullanımı, Bilişim, Portal Tasarımı

ABSTRACT**Master of Science Thesis****WEB PORTAL DESIGN IN SPECIAL EDUCATION****(A WEB PORTAL APPLICATION FOR THE FAMILIES OF CHILDREN
HAVING SPECIAL NEEDS)****MUHAMMET RECEP OKUR****Anadolu University****Graduate School of Sciences
Computer Engineering Department
Informatics Program****Supervisor: Prof. Dr. Ali GÜNEŞ****Co-Supervisor: Assist. Prof. Dr. Sezgin VURAN****2006, 62 pages**

The focus of this thesis is the design of a web portal in the field of Special Education. In this context, a portal application was developed for the families of the children with special needs and subject area professionals. The basic elements of the portal (content, discussion environment) were determined in accordance with the ideas of the subject area specialists while developing the portal. The design process of the portal was started after determining the basic elements. Together with the design process, official approval processes were performed for the field name and hosting services for the presentation of the web environment. The portal was not open to the user access during the design process. The web portal whose design has been finished was edited by the subject area professionals for the last time before being available to the user access. The web portal became available to the users in the next stage. Subject area specialists did the necessary updates in the web portal nearly throughout a year. Families and subject area professionals created information flow via the portal during this time period.

Keywords: Special Education, Web Portal, Use of Internet in Special Education, Informatics, Design of portal

TEŞEKKÜR

Bu tezin tamamlanmasında birçok kişinin katkısı bulunmaktadır. Çalışmamda yardımlarını esirgemeyen ve bana yol gösteren danışmanım Ali GÜNEŞ'e teşekkür ederim. Bu tezin her aşamasında bana destek olan tezin bitmesinde büyük katkıları bulunan, tezin hem uygulama kısmında hem de yazımın da desteğini esirgemeyen Sezgin VURAN'a teşekkürü bir borç biliyorum.

Tezin uygulama bölümünü gerçekleştirdiğim Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi yöneticilerine ve bu kurumda görevli öğretim elemanlarına uygulamanın yürütülmesindeki katkılarından ve sağlamış oldukları olanaklardan dolayı teşekkür ediyorum.

Sadece bu tezde değil hayatımın her aşamasında bana sonsuz destek veren günlere gelmem için tüm gayretlerini sarf eden sevgili aileme bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. Tez süresince bana desteğini esirgemeyen ve çalışmalarımda yardımcı olan sevgili eşim Gülden OKUR'a sabrı ve yardımları için teşekkür ediyorum.

Muhammet Recep OKUR
Şubat - 2006

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ ve PORTAL	3
2.1. İnternet	3
2.2. Türkiye’de ve Dünyada İnternet Kullanımı	7
2.3. E-Dönüşüm ve İnsan	12
2.4. Bilgi Teknolojilerinin İnsan Yaşamında Kullanımı	13
2.5. Web Portal Nedir?	15
2.6. Web Portallarının Kullanım Alanları	16
2.7. Portal Siteminin Oluşturulması	18
2.7.1. İletişim donanımları	19
2.7.2. İletişim hatları	19
2.7.3. Sistem gereksinimleri	19
2.7.4. Web ortamı seçimi	20
3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER ve ÖZEL EĞİTİM.....	21
3.1. Özel Gereksinimli Bireyler	21
3.2. Özel Eğitim	22
3.3. Özel Eğitimin Amacı ve İlkeleri	23
3.4. Özel Eğitimin Önemi	24
3.5. Türkiye’de Özel Eğitim.....	24
3.6. Özel Gereksinimli Çocukların Aileleri	28
3.7. Özel Eğitim Alanında Ortaya Çıkan Sorunlar	30
3.8. Özel Eğitim Alanına Bilişim Teknolojileriyle Yapılan Katkılar	34
3.9. Özel Eğitimde Teknoloji Gereksinimi	36

3.10. Özel Eğitimde Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı	38
3.11. Özel Gereksinimli Çocukların Aileleri ve Uzmanların Kullanımı İçin Bilgi Teknolojilerinin Seçimi, Tasarlanması ve Kullanılması.....	40
4. ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA WEB PORTALI.....	45
4.1. Portal Yapım Aşamaları.....	46
4.2. Portal Kurulumu.....	49
4.3. Özel Eğitim Uygulama Web Portalı	49
4.3.1. Ana sayfa.....	50
4.3.2. Üyelik işlemleri.....	51
4.3.3. Ortam türleri.....	52
4.3.4. Yönetim paneli.....	53
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	54
KAYNAKLAR	58
EKLER.....	62

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1 Web Portalı Ana Sayfası.....	50
Şekil 4.2 Üye Kayıt Sayfası	51
Şekil 4.3 Portal Ortam Türleri.....	52
Şekil 4.4 Portal Ortam Türleri.....	53
Ek 3.1 FTP oturum ayarları	68
Ek 3.2 Sunucu Kaynak Dosyalarının Gönderilmesi.....	69
Ek 3.3 Kontrol Paneli	70
Ek 3.4 Kurulum Başlangıç Penceresi	70
Ek 3.5 Hoş Geldiniz Penceresi	71
Ek 3.6 Dosya-Dizin Hata Kontrolü	72
Ek 3.7 Genel Biçimler	73
Ek 3.8 Verilerin Doğrulanması.....	74
Ek 3.9 Ayarların Kaydedilmesi	75
Ek 3.10 Fiziksel ve Gerçek Yol Bilgileri	76
Ek 3.11 Veritabanı Bilgileri	77
Ek 3.12 Veritabanı Bağlantı Bilgileri.....	78
Ek 3.13 Veritabanında Tabloların Oluşturulması.....	79
Ek 3.14 Yönetici Adı-Parola Bilgilerinin Belirlenmesi.....	80
Ek 3.15 Verilerin Veritabanına Yüklenmesi	80
Ek 3.16 Kurulum Tamamlandı Ekranı	81
Ek 4.1 Haberler.....	84
Ek 4.2 Sözlük.....	85
Ek 4.3 Arama.....	86
Ek 4.4 Ajanda	87
Ek 4.5 Bize Yazın.....	88
Ek 4.6 Sormak İstedikleriniz	89
Ek 4.7 Makaleler	90
Ek 4.8 Faydalı Linkler	91
Ek 4.9 Ziyaretçi Defteri	92
Ek 4.10 Fotoğraf Albümü.....	92

Ek 4.11 Bilgilerim	93
Ek 4.12 Bilgilerimi Değiştir	94
Ek 4.13 Posta Kutusu	94

ÇİZELGELER DİZİNİ

2.1	Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Sahip Olma Durumu	9
2.2	Dünyada İnternet Kullanımı.....	10
2.3	Orta Doğu İnternet Kullanımı	11
3.1	Özel eğitim kurum/öğrenci ve öğretmen sayıları.....	27
Ek 5.1	Sistem Modülleri	97

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi sanayi devriminden sonra en büyük değişimi teknoloji alanında yaşamaktadır. İnsan yaşamını etkileyen teknolojiler giderek atış göstermektedir. Bireylerin daha az zaman ve güç harcayarak pek çok işi bir arada yapabilmelerini sağlayacak yeniliklere imza atılmaktadır. İnternet bu değişimin en önemli yapıtaşıdır. İnternet insan yaşamında farklı alanlarda kendini göstermektedir. İnsanlar bilgisayar başından kalkmadan faturalarını internetten ödeyebilmekte, vergi borç takibi yapabilmektedir. İnternet eğlenceden eğitime, bankacılıktan medyaya kadar bütün alanlarda kullanılmaktadır.

İnsan hayatında teknolojinin yer edinmesi bireylerin toplumsal refahını artıracak yenilikleri beraberinde getirmektedir. Görsel, işitsel medya ortamlarının gelişmesi bireydeki iletişim ihtiyaçlarına farklı çözümler getirmektedir. Sağlanan iletişim ortamları bireylerin sahip oldukları bilgileri paylaşmasını, aynı zamanda da farklı alanlardaki bilgileri edinme isteği internetin bir bilgi kaynağı olarak gelişmesindeki en önemli unsurdur. İnternetin bilgiyi paylaşmada sunduğu kolaylık ve sağladığı olanaklar şüphesiz ki bireylerin interneti tercih etme nedenlerindedir. İnternet bölgesel uzaklıkları ve mekân kavramını ortadan kaldırarak insanları sanal bir ortamda bir araya getiren güçlü bir iletişim ve bilgi paylaşma ortamıdır.

Bilginin paylaşımı arttıkça farklı alanlarda farklı ihtiyaçların doğmasına yol açmaktadır. İnternetin sunmuş olduğu avantajları birliktelik aracı olarak kullanarak, bu ortam üzerinde insanları bir araya getirebilmek mümkün hale gelmiştir. Bilişim teknolojilerinden olan interneti özel eğitim alanında kullanarak bir fayda unsuru oluşturma düşüncesi ortaya çıkmıştır. Özel eğitim alanında internet üzerinden yapılan çalışmaların yeterli derecede olmayışı, yapılan çalışmalarda akademik bir destek olmasının arzu edilmesi bu çalışmayı başlatan nedenlerdir. Hedef özel eğitim konu uzmanlarının görüşlerinin alınmasıyla özel eğitim alanında bilişim teknolojilerini kullanarak bir ortam tasarımı yapmak olmuştur. Bu fikir kapsamında özel eğitimde bir web portalının oluşturulabileceği ve sürdürülebileceği düşünülerek bir uygulama yapılması kararlaştırılmıştır.

Bu çalışma ile özel eğitim alanında özel gereksinimli çocukların ailelerine, alandaki uzmanlara sunulabilecek bir ortam hazırlanmıştır. Bu sanal ortamda özel gereksinimli çocukların ailelerine ulaşmak, aileleri ve alan uzmanlarını bir araya getirmek ve özel gereksinimli çocuklar için çaba harcayan bireylerin deneyimlerini diğer bireylerle paylaşabilmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaçla Eskişehir Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ile ortak çalışma yapılmıştır. Oluşturulacak olan portala okul yönetimi tarafından içerik desteği verileceği yapılan görüşmelerde ortaya konmuştur. Portal yapımı şu aşamalardan geçmiştir. Öncelikle sanal ortamın özellikleri ve yer alması istenilen kullanıcı modülleri belirlenmiştir. Buna göre hazırlanan portal okul yönetimi ve görevli özel eğitim uzmanlarının denetimine sunulmuştur. Gerekli değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır. Tüm bu işlemler sırasında portal kullanıcı erişimine kapalı kalmıştır. Daha sonra web portalı yayına açılmıştır.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, bilişim teknolojileri ve bunun en önemli aracı olan internet, Türkiye'deki internetin durumu, internetin kullanım alanları, sağladığı faydalardan söz edilmiştir. İkinci bölümde ise özel eğitimin tanımı yapılmış, özel gereksinimli çocuklar ve aileleri, sorunları, web ortamının özel eğitimde kullanımı hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise özel eğitimde bir web portalı uygulamasının gerçekleştirilmesi aşamaları anlatılmıştır.

2. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ ve PORTAL

Bilişim, İngilizce’de “informatics” sözcüğünün karşılığı olarak Türkçeye geçmiştir. Bilişim; İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve sosyal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin, özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve rasyonel biçimde işlenmesi bilimidir [1].

Türk Dil Kurumu bilişimi, “Teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullanılan ve özellikle elektronik aletler aracılığıyla düzenli bir biçimde işlenmeyi öngören bilim, informatik, enformatik” şeklinde tanımlamaktadır. TDK Enformasyon sözcüğünü ise “Danışma, tanıtma, haber alma, haber verme, haberleşme” olarak tanımlamaktadır [2].

Bilgi toplumu olma yolunda bilgi teknolojilerinin gelişimi önemli bir rol oynamaktadır. Gelişen teknolojilerin günlük yaşamda yer alması bilgiye erişimi kolaylaştırıcı bir etki yapmaktadır. Bu etkiden bireylerin toplumsal olarak yararlanabilmesi için bilginin doğru kullanılması ya da doğru bilgiye erişim önem kazanmaktadır. Bilgiye erişim, kavrama, değerlendirme ve bilginin kullanılması, günümüz dünyasında görevlerin düzenlenmesinde bireyin kendi becerilerini geliştirmesidir [3].

Birey bilgi teknolojilerinin hızla ilerleyen dünyasında bilgiye erişim kabiliyetini artırmak için çaba göstermelidir. Böylece hem toplumsal hem akademik alanda ilerleme ve gelişim kendini belli sınırlar içerisinde gösterecektir. Televizyon, radyo, internet, uydu vb. elektronik ortamda bilgi akışını sağlayan teknolojiler bilgi teknolojileri bünyesi dahilindedir. Bilişim teknolojilerinin en hızlı gelişen bileşeni internettir.

2.1.İnternet

İnternet bütün insanların erişebildiği çok büyük bir bilgisayar ağıdır [4]. İnternet sözcüğü, İngilizce’de "uluslararası ağ" anlamına gelen "international network" sözcüklerinin birleştirilmesinden oluşmuştur [5].

İnternet tüm dünyadaki insanları sanal ortamda bir araya getiren erişim zamanı tamamen kullanıcı isteğinde bir sistemdir. Bu sistem sayesinde bireyler sanal dünyada ülkeden ülkeye seyahat yapabilmekte, farklı dünyalar keşfederek bilgi dağarcıklarını genişletebilmektedirler. Tıpkı gerçek dünyada olduğu gibi

kitap okuyabilmekte, sohbet edebilmekte ve film izleyebilmektedirler. Tek bir farkla bütün bunları sanal ortamda yapmaktadırlar.

İnternetin kullanıcılara verdiği hizmetler e-posta, haber grupları, sohbet, video konferans vb. şekilde sıralanabilir [6].

1. **E-Posta:** Elektronik olarak mektuplaşma sistemidir. Bireyler belirli internet protokollerini kullanarak karşılıklı haberleşebilmektedirler.

2. **Haber Grupları:** Bireylerin ilgi alanlarına göre bilgilerini başkalarıyla paylaştıkları gruplardır. Bu ortamlarda farklı başlıklarda konular bulunmaktadır. Felsefe, bilgisayar, mizah vb. türlerdeki gruplara katılarak bilgi aktarımı yapılmaktadır.

3. **Sohbet:** İnternet üzerinden metin tabanlı ya da görsel sohbet ortamı oluşturulabilmektedir. Farklı uzaklıktaki bireyler sohbet ortamı sayesinde bir araya gelebilmekte ve iletişim kurabilmektedir. Özellikle görüntülü sohbet ortamı için internet alt yapısının bu özelliği sürdürecektir bir hızda olması gerekmektedir.

4. **Video Konferans:** Özellikle üniversitelerde uzaktan eğitim için kullanılan karşılıklı iki ya da daha fazla kullanıcının karşılıklı olarak, sesli ve görüntülü olarak özel bir iletişim hattı üzerinden iletişim kurmasını sağlar. Örneğin Anadolu Üniversitesi video konferans sistemini kullanarak seminer ve konferanslar düzenlemektedir.

5. **World Wide Web (www):** İnternet üzerindeki kaynaklara daha kolay ulaşmamızı sağlayan yapıdır. Bu sayede resimlere, yazılara ilgili bağlantılara erişim kolaylığı artmaktadır.

6. **Dosya Transferi:** İnternet, kullanıcılar arasında dosyalarını paylaşabilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Dosya transferi sayesinde farklı kullanıcılardan değişik bilgiler ve belgeler elde edilebilmektedir.

İnternette yapılabilecek işlemler arttıkça internetin kullanımı ile ilgili uluslararası bazı standartlarında belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda belli organizasyon ya da şirketler birliği internetin standartlarına yön vermektedirler. Bu yapıların birçoğu yabancı kökenlidir. Teknolojiyi ilk kullanan ve bu noktada geliştiren toplumlar ellerine geçen güce yön vermekte ve standartları kendileri belirlemektedirler. İnternetin kullanımı ve yönetimi ile ilgili çalışmalar yapan bazı kuruluşlar şu şekilde sıralanabilir. İnternet Derneği

(ISOC)¹, İnternet Mimarisi Kurulu (IAB)², Yorumlar İçin Rica (RFC)³, İnternet Mühendisliği Görev Grubu (IETF)⁴, İnternet Araştırma Görev Ekibi (IRTF)⁵, Kayıtlı İsimler ve Numaralar İçin İnternet Organizasyon (ICANN)⁶ [7].

İnternet dünyası değişik alanlarda çok farklı bilgiler içerir. Kullanıcının erişmek istediği bilgiyi belirlemesi yeterlidir. İnternet günden güne geliştirildikçe internet üzerindeki sektörlerde gelişmektedir. Eğlence, eğitim, bankacılık vb. sektörler internetin sunduğu olanaklardan daha fazla yararlanmaktadırlar [8].

Gündelik işlerden sıkılan kullanıcıların yüzlerini güldürebilecek etkinlikleri internet ortamına taşıyan eğlence siteleri gün geçtikçe artmakta ve kullanıcı sayılarını da artırmaktadırlar. Ayrıca internet üzerinden eğitim gittikçe yaygınlaşan bir eğitim biçimi olmaya devam etmektedir. Yine aynı şekilde özellikle bankacılık sektörü banka şubelerindeki işlem trafiğini azaltmak için müşterilerini interneti kullanmaya teşvik etmektedir. Bankalar şubelerden yapılabilecek bütün işlemleri internet ortamına taşıyarak şubecilik yükünü hafifletmeye çalışmaktadırlar. İnternet medya sektöründe de kendisini etkin bir biçimde göstermektedir. İnsanlar internet sayesinde bilgisayar karşısında gazetelerini okuyabilmekte gündemi takip edebilmektedirler.

İnsanlar interneti önceleri bir sohbet ortamı olarak görürken şimdi daha çok bir bilgi kaynağı ve gündelik hayatı kolaylaştırıcı bir ortam olarak görmektedirler. Bir ailenin dershanedeki çocuğunun notlarını internet'ten öğrenmesi, seyahat biletinin internet üzerinden alınması, sanal bir alışveriş mağazasından istenilen ürünün detaylarının incelenmesi, satın alınması gibi birçok işlem artık internetin sağladığı avantajlar arasında yer almaktadır.

İnternet insanlara kolaylıklar sağladığı gibi bazı dezavantajları da vardır, çünkü internet herkese açık bir ortamdır. Özellikle internette alışverişlerde ve

---

¹ Internet Society, <http://www.isoc.org/>

² Internet Architecture Board, <http://www.iab.org/>

³ Request for Comments, <http://www.rfc-editor.org/>

⁴ Internet Engineering Task Force, <http://www.ietf.org/>

⁵ Internet Research Task Force, www.irtf.org/

⁶ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, www.icann.org/

finans sektöründe giderek yaygınlaşan kredi kartı bilgilerinin çalınmasına karşı sektör uzmanları kullanıcılara devamlı dikkatli olmalarını söylemekte ve önlemler almaya çalışmaktadırlar. Kullanıcılar internet üzerinden alışverişlerde biraz daha dikkatli ve titiz davranarak kendilerini sanal ortamdaki tuzaklardan koruyabilirler. Ayrıca bilgisayar virüsleri sanal çağın tehlikelerindedir. İnternet yoluyla yayılan virüsler kişisel bilgisayarlardan kurumsal bilgisayarlara kadar çeşitli zararlar vermektedirler. Bilgisayardaki mevcut dosyaların kaybolmasından insanların kredi kart numaralarını çalarak harcamalara kadar çok farklı zararlara sebep olmaktadır.

Bilgi, insanları, nesnelere, olayları ve kavramları yansıtan dil, matematiksel veya sembolik şekiller olarak tanımlanan verilerin işlenmiş ve anlamlı hale getirilmiş şeklidir. Bilginin giderek artması sonucunda şimdiki sanayi toplumundan tamamen farklı nitelikler taşıyan, bilgiyi kullanmasını bilen ve yeni oluşan toplumlar artık yaygın olarak “Bilgi Toplumu” olarak ifade edilmektedir [9].

İnternet ve internetin sunduğu bilgi akımının insanlığa sunduğu hayal ötesi olanaklar “üçüncü sanayi devrimi” şeklinde nitelendirilmekte ve “Bilgi Toplumu”ndan söz edilmektedir [10].

Bilgiye önem veren ve onun gelişimi için çaba gösteren devletler bu devrimi gerçekleştirebilmiş ve diğer dünya devletlerinin önüne geçmişlerdir. Böylece hem kalkınmada hem de bireylerinin toplumsal refahını artırma da köklü değişiklikler yapabilmişlerdir.

İnternet bilginin paylaşıldığı ortam olarak sosyal toplum anlayışında da değişimler yaratmaktadır. Özellikle bilginin paylaşımı ile günümüz insanı bilgi toplumunun bir üyesi olmak için çaba sarf etmekte ve bu sosyal değişimde kendi yerini alma gayreti içine girmektedir. Bilgi toplumun gelişimini hızlandıran önemli yapıtaşlarından bir tanesidir. Bilgiye sahip olmak yenilikleri keşfetmek ve bunları faydaya dönüştürerek kullanmak tüm dünya devletlerin temel özelliğidir.

Sanayi devriminden önceki dönemde ülkeler arası sahip oldukları üretim teknolojileri yönünden önemli bir farklılık yoktur. Devletleri birbirinden “zengin ülkeler-yoksul ülkeler” ya da “hükmeden devletler-hükmedilen devletler” diye ayırmak mümkündür. Devrimi gerçekleştirmeyi başarmış olan ülkeler, bilim ve

teknolojide sağladıkları ilerlemeler ve birbirini izleyen buluşlarla ekonomilerini sürekli geliştirmişlerdir [10].

Bilgi toplumunu oluşturmada vazgeçilmez araç olan internet fiziksel fayda ya da özniteliklerden ziyade bilgiye dayalı fayda ya da öznitelikleri temel öncelikleridir. Son yüzyılın en önemli teknolojik gelişmelerinden olan internet Avrupa Konseyi tarafından “yeni bir endüstriyel devrim” olarak nitelenmektedir [7].

Günümüzde artık bilgiye sahip olmak, teknolojiyi ilk olarak elde etmek ve bunu diğer bütün dünyaya pazarlayarak toplumsal gelir elde etmek önemli bir ticaret haline gelmiştir. Sanayi devriminden sonra hızla değişen ve mekanikleşen dünya internetin ve teknolojinin sunduklarıyla artık siber uzay denilen sonsuz bilgi çağına doğru gitmektedir. Günümüzde sanayi devriminden sonra gelen mekanik iş gücü talebi artık yerini bilgi işçisi talebine bırakmaktadır. İnsan gücüyle çalışan fabrikaların yerini bütün kontrollerin bilgisayar ortamında yapıldığı ve hiç insan elinin değmediği fabrikalara doğru hızlı bir gelişme devam etmektedir.

Her yenilik, her buluş şüphesiz ki insan yaşamını daha kolay kılmayı amaçlamaktadır. Her yeni buluşla birlikte doğan talepler farklı talepleri de beraberinde getirmektedir. Cep telefonlarının ilk ortaya çıkmasından sonra renkli ekranlı, fotoğraf çekebilen, kamera kaydı yapan, e-postalarını okutabilen vb. cep telefonlarına doğru bir gelişme kaydedildi. Tüm bunlar insanların sesli iletişimden başka farklı medya ortamlarını kullanarak iletişime geçme ihtiyacından ve talebinden doğmaktadır. Aynı şekilde internetin ortaya çıkmasıyla birlikte internet üzerinden mektup gönderme, sohbet etme, dosyalarını paylaşma, görüntülü sohbet etme, eğitim verme/alma vb. gelişimlerde kendini göstermiştir.

2.2. Türkiye’de ve Dünyada İnternet Kullanımı

Türkiye’de internet kullanımından önce internetin Türkiye’de gelişimine göz atmak gerekir. Ülkemiz internetle ilk defa, akademik amaçla 1980’li yılların ortalarında EARN (European Academic and Research Network)’un uzantısı niteliğinde olan TÜVAKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı)

ile tanışmıştır. Ancak, Türkiye'nin resmen internete bağlanması 1993 yılında TÜBİTAK'ın TR-NET'i oluşturmasıyla gerçekleşmiştir [10].

TR-NET'in oluşturulmasından sonra Türkiye'de internet kullanımı gün geçtikçe artmış ve artmaya devam etmektedir. Önceleri üniversiteler ve araştırma merkezlerince bilimsel araştırma amaçlı kullanılan internet günümüzde her bireyin faydalanabileceği bir bilgi kaynağı haline gelmiştir. Hem internet servis sağlayıcı kurumların hem de verdikleri hizmet çeşitliliği internetin kullanımını artırmakta ve giderek yaygınlaşmaktadır.

Türkiye'de internet kullanımı hakkında ilk resmi bir araştırma Devlet İstatistik Enstitüsü⁷ (DİE) tarafından 2004 yılı Haziran ayında "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması" dır. Araştırmanın sonuçları 15.10.2004 tarihinde yayınlanmıştır [11].

DİE'nin araştırma sonuçlarına göre hanelerin %7.02' si internete erişim imkânına sahiptir. Bu hanelerin %83.53'ü internet erişimini kişisel bilgisayar üzerinden sağlamaktadırlar. İnternete bağlantı türü olarak ise Modem (normal telefon bağlantısı üzerinden) ile bağlantı en yaygın kullanılan bağlantı türüdür. DİE anketine göre hanelerin %7.02' si internete erişim imkânına sahiptir. Bu hanelerin %83.53'ü internet erişimini kişisel bilgisayar üzerinden sağlamaktadırlar. İnternete bağlantı türü olarak ise Modem (normal telefon bağlantısı üzerinden) ile bağlantı en yaygın kullanılan bağlantı türüdür. Günümüzde gittikçe yaygınlaşan bir diğer bağlantı türü ise Asimetrik Sayısal Abone Hattı (Asymmetric Digital Subscriber Line, ADSL) dır. ADSL modem üzerinden internete erişime göre çok daha hızlıdır. Servis sağlayıcı şirketler internetin ilk yaygınlaşmaya başladığı yıllarda yüksek ücretler talep etmekteydiler. Günümüzde ise Türk Telekom ve özel şirketlerin yüksek hızlı ve ucuza ADSL kampanyaları sayesinde internet abone sayısı artmıştır. İlerleyen zamanlarda alt yapı çalışmaları devam ettikçe ucuz ve hızlı internetten yararlanan birey sayısı da artış gösterecektir.

---

⁷ Devlet İstatistik Enstitüsü 18 Kasım 2005 tarihi itibarıyla adını değiştirerek, T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) adını almıştır.

Araştırmada cinsiyet ve yaş gruplarına bakıldığında bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş grubu kadın ve erkeklerde 16–24 yaş grubu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yaşın ilerlemesi ile birlikte internet kullanım oranının azaldığı görülmektedir.

DİE'nin yapmış olduğu araştırmada bilişim teknolojilerini kişisel ve taşınabilir bilgisayarlar, el bilgisayarları, cep ve araç telefonu, televizyon ve oyun konsolu olarak sınıflandırmıştır. Hanehalkı bilişim teknolojilerine sahip olma oranları Çizelge 2.1 de görüldüğü gibi %9.98 kişisel bilgisayar, %0.85 taşınabilir bilgisayar, %0.13 el bilgisayar, %53.64 cep/araç telefonu, %92.19 televizyon ve %2.85 oyun konsolu olarak karşımıza çıkmaktadır [11].

	Bilişim teknolojilerine sahip olan hane oranı	İnternete bağlı araçlara sahip olan hane oranı
Kişisel bilgisayar	9,98	5,86
Taşınabilir bilgisayar	0,85	0,55
El bilgisayar	0,13	0,06
Cep/araç telefonu	53,64	2,08
Televizyon (uydu yayını ve kablo TV dahil)	92,19	0,13
Oyun konsolu	2,85	0,24

Çizelge 2.1 Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Sahip Olma Durumu

Hanehalkı %5.86 kişisel bilgisayar, %2.08 ile cep/araç telefonu üzerinden internet erişimi sağladığı Çizelge 2.1 de görülmektedir. Hanehalkı internet kullanım amaçlarına bakıldığında, hanehalkının %68.9'u mesaj gönderme/alma, %62.77'si oyun oynamak resim/ müzik indirmek, %61.57'si gazete dergi okumak/haber indirmek, %55.98'i eğitim ile ilgili konularda bilgi aramak için internet kullanmaktadır. İnternetin kullanım yerleri olarak ise %41.2 internet kafelerde, %41.1 işyerlerinde, %32.3 evde kullanıldığı saptanmıştır. Araştırmada 47 milyon bireyden 7.9 milyonunun bilgisayar sahibi olduğu, 6.2 milyonun ise interneti kullandığı belirlenmiştir.

Dünyada internet kullanımı ile ilgili Nielsen/NetRatings ve International Telecommunications Union tarafından bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonuçları InternetWorldStats tarafından yayınlanmıştır [12-13].

Türkiye'nin internet kullanıcı sayısı, nüfusuna göre internet kullanımı, bölgesinde kaçınıcı sırada yer aldığı gibi detaylı bilgileri burada bulmak mümkündür.

En son 30 Eylül 2005'te güncellenen verilere göre dünya üzerinde internet kullanım istatistikleri Çizelge 2.2'deki gibidir [14].

DÜNYA NÜFUS VE İNTERNET KULLANIM İSTATİSTİKLERİ						
BÖLGELER	Nüfus (2005 Tahmini)	Dünya Nüfusuna Oranı (%)	İnternet Kullanıcı Sayısı	Büyüme Oranı 2000– 2005 (%)	Nüfusun Yaygınlık Oranı (%)	Dünya Kullanıcılarına Oranı (%)
Afrika	896,721,874	%14.0	23,867,500	%428.7	%2.7	%2.5
Asya	3,622,994,130	%56.4	327,066,713	%186.1	%9.0	%34.2
Avrupa	731,018,523	%11.4	273,262,955	%165.1	%37.4	%28.5
Orta Doğu	260,814,179	%4.1	21,422,500	%305.4	%8.2	%2.2
Kuzey Amerika	328,387,059	%5.1	223,779,183	%107.0	%68.1	%23.4
Güney Amerika	546,723,509	%8.5	70,699,084	%291.31	%12.9	%7.4
Okyanusya / Avustralya	33,443,448	%0.5	17,655,737	%131.7	%52.8	%1.8
DÜNYA TOPLAMI	6,420,102,722	%100.0	957,753,672	%165.3	%14.9	%100.0

Çizelge 2.2 Dünyada İnternet Kullanımı

Dünya üzerindeki internet kullanımına bakıldığında nüfusa oranla en çok %68.1 ile Kuzey Amerika'nın daha sonra %52.8 ile Avustralya'nın geldiği görülmektedir. Bu oran Avrupa'da %37.4 seviyesindedir. Araştırmada yayımlanan bilgilere göre dünyada en çok internet kullanıcısı 294 milyon kişi ile

ABD ilk sırada yer alırken, 103 milyon internet kullanıcısıyla Çin ikinci sırada ve 78 milyon internet kullanıcısıyla Japonya üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin içinde yer aldığı orta doğu coğrafyasının internet kullanımı ise Çizelge 2.3'te gösterilmektedir.

ORTA DOĞU BÖLGESİ İNTERNET KULLANIMI VE NÜFUS İSTATİSTİKLERİ						
ORTA DOĞU	Nüfus (2005 Tahmini)	Aralık/2000 Kullanıcı Sayısı	İnternet Kullanıcı Sayısı	Büyüme 2000– 2005 Oranı (%)	Nüfusun Yaygınlık Oranı (%)	Orta Doğu Kullanıcıları Oranı (%)
Bahreyn	707,357	40,000	152,700	%281.8	%21.6	%0.7
İran	68,458,680	250,000	550,000	%120.0	%0.8	%2.6
Irak	26,095,283	12,500	25,000	%100.0	%0.1	%0.1
İsrail	6,986,639	1,270,000	3,200,000	%152.0	%45.8	%14.9
Ürdün	5,788,340	127,300	600,000	%371.3	%10.4	%2.8
Kuveyt	2,530,012	150,000	600,000	%300.0	%23.7	%2.8
Lübnan	4,461,995	300,000	600,000	%100.0	%13.4	%2.8
Umman	2,396,545	90,000	245,000	%172.2	%10.2	%1.1
Filistin	3,997,861	35,000	160,000	%357.1	%4.0	%0.7
Katar	768,464	30,000	165,000	%450.0	%21.5	%0.8
Suudi Arabistan	23,130,024	200,000	2,540,000	%1,170.0	%11.0	%11.0
Suriye	18,586,743	30,000	800,000	%2,566.7	%4.3	%3.7
Türkiye	73,556,173	2,000,000	10,220,000	%411.0	%13.9	%47.7
Birleşik Arap Emirlikleri	3,750,054	735,000	1,384.800	%88.4	%36.9	%6.5
Yemen	19,600,009	15,000	180,000	%1,100.0	%0.9	%0.8
ORTA DOĞU TOPLAMI	260,814,179	5,284,800	21,422,500	%305.4	%8.2	%100.0

Çizelge 2.3 Orta Doğu Bölgesi İnternet Kullanımı

Araştırma şirketi tarafından yayınlanan verilere göre 2005 yılı itibariyle Çizelge 2.3'te görüldüğü gibi Türkiye'de 10.220.000 internet kullanıcısı bulunmaktadır. Türkiye orta doğu internet erişiminin %47.7 sini oluşturmaktadır.

Aynı zamanda 2000–2005 yılları arasında %411.0'lik bir büyüme ile dikkat çekmektedir. Bulduğumuz coğrafya içerisinde bu gayet memnun edici bir sonuçtur. Bu sonuçlar son yıllarda Türkiye'de teknolojiye verilen önemin bir göstergesi niteliğindedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir noktada ülkelerin nüfus oranlarıdır. Türkiye Orta Doğu coğrafyasında 73 milyonluk nüfusu ile ilk sıradadır. İnternet kullanımındaki bu büyüme nüfusa oranla hayli azdır. Türkiye nüfusunun ancak %13.9'unun internet kullandığı gözükmektedir. Nüfusa göre internet kullanımı oranlarına bakıldığında Türkiye %13.9 ile İsrail (%45.8) Birleşik Arap Emirlikleri (%36.9), Kuveyt (%23.7), Bahreyn (%21.6) ve Katar (%21.5) dan sonra 6. sırada yer almaktadır.

2.3. E-Dönüşüm ve İnsan

Teknoloji alanındaki hızlı gelişim, insanların bundan faydalanabilmesi için bir değişim ve dönüşüm sürecini beraberinde getirmektedir.

Günlük yaşamında, iletişimini istediği yer ve zamanda, elektronik ortamda kolaylıkla gerçekleştirebilen; iletişimden öte, oy verme dahil sunulan tüm hizmetleri sanal ortamda yapmayı tercih ederek yaşam artırmaya çalışan kişiyi e-Birey olarak tanımlayabiliriz [15].

Toplumda bireylerin teknolojiyi kullanma istekleri arttıkça buna karşılık uygulanan hizmet çeşitliliğinde artış olacaktır. Bireyler teknolojinin sağladığı olanakları kullanarak elektronik ortamda işlemlerini sürdürdükçe ve bu yönde de çeşitli avantajların olduğu gördükçe hizmeti kullanmaya başlayacak ve bunu yaşamını diğer alanlarına da yansıtacaktır. E-bireyler sağlanan çeşitli elektronik hizmetlerle toplumsal değişime katkı sağlayacak ve bu dönüşümün en önemli yapı taşları olacaklardır. Böylece birey hem daha hızlı hem daha kaliteli hizmet alacak, devlette vatandaşlarına götürdüğü hizmeti çeşitliliğini artırarak toplumsal refahı sağlama konusunda adım atmış olacaktır.

Avrupa çapında 102 şehirde yapılan araştırma sonucuna göre halk seçimle göreve getirdiklerine e-posta yoluyla ulaşmak istediğini ifade etmektedir. Toplam 23 Avrupa ülkesinden 102 şehrin katıldığı "e-Vatandaşlık 2004" adlı raporda vatandaşların taleplerinin karşılanması önemli başlıklar arasında yer almaktadır. E-dönüşümün altında yatan etkenler; işletmelerin ve vatandaşların

taleplerinin karşılanmasını, iç süreçlerin modernizasyonu, verimlilik artışı, performansın iyileştirilmesi ve maliyetlerin düşürülmesi olarak sıralanmaktadır [16].

2.4.Bilgi Teknolojilerinin İnsan Yaşamında Kullanımı

Günümüzde giderek insan yaşamının bir parçası haline gelen teknolojiler sadece salt bir tüketim alışkanlığı değil, insana hizmet etme gayreti içerisinde olmalıdır. Bu nedenle bireylerin yaşamlarında kullanım için seçecekleri teknolojik gelişmelerde bu amaca hizmet etmelidir. Özellikle internetin gelişmesiyle artan bilgi sunma yarışından toplumun en iyi şekilde yararlanması gerekmektedir. Bu amaçla toplum değişen teknolojik gelişmelere ayak uydurur bir seviyeye gelmelidir. Emekliler bankamatikleri kullanarak maaşlarını çekebilmeli, öğrenciler, öğretmenler internette araştırma yapabilecek düzeye gelmelidir. Artık sorunların çözümü, işlemlerin hızlanması sadece teknolojinin gelişmesinden ibaret değil, insanların bu bilgi teknolojilerini kullanabiliyor olmasından geçmektedir. Hangi alanda olursa olsun bu gereksinim ortaya çıkmaktadır. Ailelerde çocuklarına bu teknolojik gelişmeleri sahip oldukları imkanlar dahilinde sunma gayreti içerisinde girmelidirler. Teknolojiyi kullanmamak, ondan uzak durmak bu tür gelişmeleri kabullenmemek bireye bir yarar sağlamadığı gibi o teknolojinin kötü olduğu anlamına gelmez.

İnsan yaşamında günümüzde çok farklı teknolojiler kullanılmaktadır. İletişim alanında mobil teknolojilerin sunduğu olanaklar artık sadece iki taraflı bir ses aktarımından ziyade çoklu ortamların (ses, resim, video) kullanıldığı bir teknoloji haline gelmiştir. İnternet sayfalarına cep telefonları, cep bilgisayarlarından erişim artık daha kolay bir hal almıştır.

Telefonların günlük yaşamda kullanılmaya başlamasından sonra kurumlarda müşteri memnuniyetini artırmak ve müşteri sorunlarına çözüm getirebilmek için destek hizmeti olarak telefon ile danışmanlık hizmetleri verilmiştir. Bu arama merkezlerinde konu uzmanları gelen sorulara cevap vermektedirler. İnternet üzerinden de çeşitli destek hizmetleri verebilmek mümkündür. Örneğin bir borsa aracı kurum web sitesinde online olarak sorunuzu ilettiğinizde anlık olarak size dönüt gelebilmektedir. Bu hizmet çeşitliliğini

artırdığı gibi aynı zamanda kurumun çağrı merkezine telefonla gelebilecek diğer soru trafiğini de engellemiş olmaktadır. Aynı durum bankaların internet şubelerini kullandırmaya çalışmasında da yatmaktadır. Özellikle çok büyük müşteri profili olan bankalar bu avantajlarını ve müşterilerini kaybetmemek için açtıkları internet şubelerinde normal banka şubesinde yapılan bütün işlemleri yapmasına olanak sağlayan teknolojik alt yapıyı kurmakta ve müşterilerini buraya yönlendirmektedirler. Böylece banka şubesinde oluşabilecek insan ve işlem trafiği en aza indirilmeye çalışılmaktadır. Bu hem bir hizmet çeşitliliği hem de bankanın uyguladığı çalışma politikası halindedir.

Eğitim faaliyetlerinde televizyonun kullanılması çok önemli ve büyük bir projedir. Burada öğrencilere zaman kavramından bağımsız öğretim yapılabilmektedir. Günümüzde halen devam eden ve önemli bir konumda olan televizyon teknolojisine destek olarak internet eklenmiştir. İnternet bilgiyi kullanan bireye farklı ortamlar hazırlayarak destek hizmeti sağladığı gibi kendide bir eğitim ortamı olarak kullanılabilir.

İnternet üzerinde eğitim faaliyetleri arttıkça öğrenci tarafından artan destek talepleri gelmektedir. Örgün eğitimde öğrenciler sınıf içerisinde öğretmeni ile etkileşime geçerken bu durum uzaktan eğitilen bireyler için yapılamamaktadır. Ancak internetin sunduğu olanaklar ile sanal bir sınıfta öğrencilere bu hizmetin götürülmesi artık mümkündür. Sanal sınıfa kayıtlı öğrenciler aynı örgün eğitimde ki gibi dersleri hangi gün ve saatte ise o anda bağlanarak öğretmenleri ile etkileşime geçebilmektedirler. Aynı zamanda bu sanal sınıflar ders saatleri dışında da sınıf içi iletişimi sağlayan ortamlar olarak hizmet vermeye devam edebilmektedir. Akademik olarak bu tür ortamlar ile öğrencilere destek hizmeti sağlanabilmektedir. Örneğin Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (AÖF) Bilgi Yönetimi Önlisans Programında görüntülü ve sesli olarak akademik danışmanlık hizmeti yürütülmektedir.⁸ Önceleri verilen destek hizmetleri sadece metin tabanlı iken gelişen internet teknolojisi sayesinde artık hem sesli hem görüntülü destek hizmetleri verilebilmektedir. Bunların dışında kullanıcıların

---

⁸ Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Akademik Danışmanlık Hizmeti, <http://www.bilgi.aof.edu.tr>

yaşadığı teknik sorunlar sisteme erişme gibi problemlerde internet teknolojileri sayesinde farklı destek hizmetleri ile giderilebilmektedir. Herhangi bir zaman diliminde kullanıcı bu destek sistemine problemini ilettikten sonra ilgili kişi ya da birimce verilen cevap kullanıcıya e-posta ile gönderilebilmektedir. Örneğin Anadolu Üniversitesi AÖF İngilizce Öğretmenliği Lisans Programında öğrencilere bu şekilde bir destek hizmeti sağlanmaktadır.⁹

2.5. Web Portal Nedir?

Bireyler interneti kullandıkça bundan daha fazla yararlanma isteği artmaktadır. Bu istekler ise internet üzerinden verilebilecek hizmet çeşitliliğinin artmasını sağlamaktadır. Bu da internet kullanıcıların ihtiyaçlarını bir arada bulunduran farklı alanlarda hazırlanmış ortamları karşımıza çıkarmaktadır.

Portal, internet veya bir iç ağ üzerindeki diğer kaynaklara erişim için bir giriş kapısı, başlama noktası sağlayan bir web sitesidir [17].

Web portalları çıkış yeri olarak interneti kullanarak bilgi kaynaklarına ulaşmamıza yardımcı olan kapılardır. Portalları kullanarak kullanıcılar tek bir bilgi ile yetinmeyip aradıkları bilgiye ilave olarak pek çok bilgiye de erişim olanağı bulmaktadırlar. İnternet portallarında canlı haberler, söyleşi odaları, e-posta, alış-veriş, çeşitli rehberler ve bunlar gibi birçok etkinlik yer almaktadır [18].

Portal kavramına farklı isimlendirmeler söz konusu olabilmektedir. Portal yerine e-kapı, e-geçit, giriş kapısı gibi terimlerde kullanılmaktadır.

Bu giriş kapıları ile bireyler portal üzerinde sağlanan pek çok etkinliğe erişim olanağı bulmuşlardır. Bireyler portal üzerinde kendilerine hesap açabilme yetkisine sahiptirler. Böylece kullanıcı kendine ait bir alan oluşturabilmektedir. Bu alan üzerinde bir taraftan e-postalarını kontrol ederken diğer taraftan sohbet odalarına katılabilmekte, hava durumunu görebilmekte, istediği bir kitabın siparişini verebilmektedirler. Tüm bu olanaklar web portalının bireylere sunduğu hizmetlerin çokluğuna ve çeşitliliğine bağlıdır. Bu hizmetler portal yöneticisinin

---

⁹ İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı e-Destek Sistemi, <http://www.ioip.aof.edu.tr>

bireylerden aldığı talepler ve geribildirimler neticesinde şekillendirilerek düzenlenir.

Web portallarının amacı hedef kitleye faaliyetlerini tanıtmaya, vermiş olduğu hizmetlerden faydalanma, ona farklı pencerelerden farklı noktalara erişim olanağı sağlama olarak nitelendirilebiliriz. Böylece birey tek bir noktadan başlayarak birçok bilgiye çıkış yolunu portallar üzerinden sağlayabilmektedir.

2.6. Web Portallarının Kullanım Alanları

İlk web portalları, Yahoo¹⁰, AOL (America Online)¹¹ web servis hizmeti sağlayan şirketlerin oluşturdukları web sayfalarıdır. Bu firmalar web üzerinden farklı hizmetler sağlayan siteler oluşturmuşlardır. Zamanla daha büyük kitlelere ulaşabilmek için arama motorları başta olmak üzere pek çok site Portal özelliklerine uyum sağlamış ve bu kavramda paralel olarak genişlemiştir [19].

Portal yapılarında önemli olan bir nokta ise hedef kitle kavramıdır. Hedef kitle iyi belirlenmeli ve oluşturulacak portal bu hedef kitlenin ulaşmak istediği bilgi ile donatılmalıdır. Bir finans portalında kullanıcılara detaylı analizler, grafikler, teknik göstergeler verilirken bir eğitim portalında eğitimin ne olduğu, nasıl yapılacağı, hangi eğitim araçlarının kullanılması gerektiği, çocuk ve yetişkin eğitimi arasındaki farklar gibi konular üzerinde durulacaktır. Dolayısıyla bir eğitim portalında bireyin eğitim ihtiyacına cevap verecek bilgi, ayrıca bu bilgiyi paylaşabileceği soru sorabileceği tartışma ortamı vb. gibi elemanların bulunması gerekecektir.

Portallar kurumsal ve bireysel bir yapıda da oluşturulabilmektedirler. Kurumsal web portalları kurum içerisinde kullanılan içerikleri çalışanları ile paylaştığı ortak bir çalışma alanı sunar.

Portallar, yani e-kapılar, kurumların internete açılma görevini yapmasının yanı sıra, intranet görevini de yerine getirerek kurum içi çalışanını da kurumsal bilgileri tek bir yerden sağlayarak bilgi yönetimine yardımcı olmaktadır [20].

---

¹⁰ <http://www.yahoo.com>

¹¹ <http://www.aol.com>

Kurumsal portallar çalışanları için bilgi sunma dışında bu bilgiyi kontrol etmelerini de sağlayan bir ortam olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece kurum kullanıcısı içeriği geliştiren, değiştirebilen yeni bir belge ekleyebilen bir konumdadır. Bu tür bir yapıda portal aynı zamanda bir içerik yönetim sistemi olarak hizmet vermektedir. Portal kurum içindeki kaynağa erişimi sağlayan bir kapı olarak işlev görür. Portal üzerinden bir belgeye erişen kullanıcı belge üzerinde çalıştıktan sonra tekrar ilgili bölüme göndererek belgeye son şeklini vermiş olur.

Bir kurum portalında farklı kullanıcılara değişik yetkiler verilerek içeriğe erişim sınırlandırılabilir. Örneğin bir kurumun muhasebe bölümünde çalışan bir bireyin “İnsan Kaynakları” bölümündeki belgelere erişimi portal üzerinde yetki sınırlandırması ile engellenebilir.

Kurumlar sadece kendi çalışanları için değil müşterileri içinde portal hizmeti uygulayabilirler. Böylece müşteriler bilgilerini bu portal üzerinden güncelleyebilir, vermiş olduğu siparişin durumunu görebilir ya da yeni sipariş verebilir.

Kurumsal portallar sadece şirket portallarından ibaret değildir. Özellikle son yıllarda e-devlet uygulamaları sayesinde oluşturulmaya çalışılan yapılar ile devlet vatandaşının ihtiyaçlarını gidermek için ortam hazırlamaktadır.

E-devlet, Devletin vatandaşlarına karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görev ve hizmetler ile vatandaşların devlete karşı olan yükümlülüklerinin karşılıklı olarak elektronik iletişim ve işlem ortamlarında kesintisiz ve güvenli olarak yürütülmesidir [21].

Kamu e-kapıları (portalları), kamu hizmetlerinin online verilmesi, vatandaş katılımının en üst noktaya çıkarılması, devlet bürokrasisinin azaltılması, vatandaşın demokratik katılımının artması ve kamu kurumlarının vatandaş ihtiyaçlarına karşı duyarlılığının artması açısından önem taşımaktadır [20].

E-devlet, bilgi ve iletişim teknolojileri ile şekillenmiş ve temel iş modellerini bu teknolojilerle oluşturmuş olmakla birlikte teknik bir çözüm ya da buluş değildir. E-dönüşüm, internet ya da teknoloji merkezli değil vatandaş/birey-merkezli bir proje olmalıdır [22].

Bireysel portallar finans, kültür, sağlık, eğitim vb. alanlarda oluşturulabilirler. İnternet kullanıcısı olan bireyler kendi ilgi alanları ile ilgili kaynak sıkıntısı yaşadıklarını ya da var olan bilgi birikimlerini paylaşmak için web portalı oluşturabilmektedirler. Böylece belli noktalara hedeflenmiş web portalları ortaya çıkmaktadır. Bir sağlık sektöründeki doktor kendi bilgi birikimlerini paylaşmak için bu tür bir ortam oluşturabilir ve bilgi sahibi olmak isteyen bireylere yardımcı olabilir. Portalın sağladığı iletişim ortamlarından istediğini kullanarak bir iletişim ortamı sağlar. İster senkron ister asenkron iletişim ile portalın kullanıcılarıyla etkileşim gerçekleştirir. Bu ortamlarda katılımcıların sadece tek ilgi alanı olan bireyler olması beklenmez. Portalın hedef kitlesi geniş olmalıdır. Bir eğitim portalına giren bireyin sadece eğitimci olması beklenmez. Sağlık, finans sektöründeki bireylerde eğitim portalından en iyi şekilde faydalanabilmelidir.

2.7. Portal Siteminin Oluşturulması

Web portalları oluşturulmadan önce teknik altyapı ve portal nesnelерinin bileşenleri hakkında veriler toplanmalıdır. Bu veriler ışığında sistem altyapısının sunduğu olanaklarla karşılaştırılarak sistem oluşturulmaya başlanmalıdır. Sistem oluşturulurken yayına açılmadan önce portalın uzman denetimden geçmesi ve incelenebilmesi için test edilebilir olması gerekmektedir.

Teknik anlamda sistem gereksinimlerinin karşılanması dışında portal içeriğinin yönetilmesi de önemli bir noktayı teşkil etmektedir. Portal ile ilgili verilerin aktarılmasında konu uzmanlarının içerik sağlamaları portalın yürütülebilirliğini artıracaktır. Örneğin, sağlık sektöründe alt yapısı bilişim uzmanlarınca oluşturulmuş olan bir portal içerisine sağlık uzmanlarının gerekli bilgi akışını sağlamaları beklenmelidir. Aksi takdirde ortaya görev ve sorumluluk karmaşası çıkar ve portal yönetimi işlemez bir hale gelebilir.

Bireysel ya da kurumsal web portalları oluşturulurken dikkat edilmesi gereken bazı temel başlıklar vardır. Bunlar: İletişim Donanımları, İletişim Hatları, Sistem Gereksinimleri ve Web Ortamı Seçimi. Temelde bu ana başlıklar belirlendikten sonra bir portalın inşasına başlanabilir.

2.7.1. İletişim donanımları

Portal üzerinde sunulacak hizmetlere göre kullanılacak sunucu bilgisayarın seçimi, sonraki adımda ise kullanıcıların sisteme erişimi için gerekli olan minimum yapılandırmanın belirlenmesidir. Kullanıcılara portal üzerinde sesli ve görüntülü bir belge ya da içerik sunulacak ise sunucunun bu işlemler için yeterli belleğe sahip, erişim bant genişliği yüksek olmalıdır. Aynı zamanda kullanıcının bilgisayarında medya oynatıcı programların ve çoklu ortam denetleyici kartının bulunması gerekmektedir. Tüm bu donanımsal gereksinimlerin önceden belirlenmesi ve gerektiğinde duyuru olarak ya da ilgili not olarak portalda yayınlanması gerekmektedir.

2.7.2. İletişim hatları

Sunulacak hizmetler için kullanıcı erişimleri göz önüne alınarak portalın hızlı bir erişime sahip olması sağlanmalıdır. Özellikle ana sayfa kullanıcının ilk karşılaşacağı bölüm olduğundan erişim hatlarındaki sorunlar dikkate alınarak tasarım yapılmalıdır. Farklı bağlantı türlerindeki kullanıcıların sisteme erişimleri ve portaldan faydalanmaları da bağlantı hızlarına göre çeşitlilik gösterir. Sistemin buna göre test edilebilir olması gerekmektedir. Örneğin Dial-Up (Çevirmeli) Bağlantı ile portala bağlanan bir kullanıcının sisteme erişimi, ADSL ile portala bağlanan diğer kullanıcıdan daha yavaş olacaktır. Özellikle son dönemlerde artan mobil aygıtlar ile internete bağlanma olanakları da dikkate alınarak oluşturulacak bir yapı hem hizmet çeşitliliğinin hem de erişim olanaklarını artıran bir ortam sunabilecektir.

2.7.3. Sistem gereksinimleri

Portalın kurulumu için öncelikle seçmiş olduğunuz portal ortam türü önem taşımaktadır. Örneğin, ASP (programlama dili) ile hazırlanması düşünülen bir ortam için Microsoft Internet Information Server (web sayfası sunucusu) gibi bir yapı gerekecektir. Gerekli veritabanı olarak ise portalın yoğunluğuna göre Microsoft Office Access ya da Microsoft SQL Server (veritabanı sunucusu) seçilebilir. PHP (programlama dili) tabanlı bir uygulama için ise, Linux Server hem uyum hem hız açısından PHP ile daha bütünleşmiş bir yapı olduğundan

uygun bir seçenektir. Veritabanı olarak ise kullanıcı yoğunluğuna göre MySQL (veritabanı yazılımı) ya da Linux Server uyumlu bir SQL Server seçilebilir. Gerekli sunucu uygun veritabanı uygulaması seçimi yapılarak sunucu gereksinimleri karşılanır.

Portal kullanıcılarına kendi mail adreslerini almaları sağlanacak ise bu hizmeti yapabilmek için gerekli olan alt yapı baştan belirlenmeli buna göre posta sunucusu oluşturulmalıdır.

Sistemde video, ses gibi yüksek veri kapasiteli belgeler ve dokümanlar yayınlanacaksa buna göre daha fazla bellek ve hızlı işlem kapasiteli, erişim bant genişliği daha yüksek bir sunucu seçilmelidir.

2.7.4. Web ortamı seçimi

Günümüzde portal farklı programlama dilleri ile gerçekleştirilerek oluşturulmaktadır. Burada önemli olan sistemin hangi programlama dili ile hazırlandığı değil hedef kitle için kullanılması öngörülen yapıları taşıyıp taşıyamayacağıdır. Bunun için sistem oluşumunda gereksinimler iyi belirlenmelidir. Aksi takdirde belli bir zaman sonra sitsem değişikliğine gidilmek istenmesi zaman kaybı ve özellikle veri kayıplarına neden olabilir. PHP tabanlı bir sunucu üzerinde yine PHP ile oluşturulmuş portal inşa etmek gerekecektir. Böylece sunucu – kaynak dosya uyumu sağlanmış olacaktır. Aksi takdirde seçilen web ortamı ile sunucu uyumsuzluğı ortaya çıkmış olur. Bu tür bir sorunun yaşanmaması için seçilecek portal yapısının belirlenmesi gerekecektir.

3. ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER ve ÖZEL EĞİTİM

3.1.Özel Gereksinimli Bireyler

Özsoy ve Ark.[23] özel gereksinimli bireyleri özel eğitime muhtaç çocuklar terimini kullanarak şu şekilde tanımlamaktadırlar: “Beden, zihin, duyu ve sosyal özellikleri olağan dışı ayrıcalıkları nedeniyle normal eğitim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan çocuklardır”.

18 Aralık 2004 tarihinde yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, özel gereksinimli çocukları “Özel eğitim gerektiren birey, çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarına göre beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” olarak tanımlar.

Eripek’e [24] ise özel gereksinimli olarak adlandırılan bazı çocukların bedensel ve/veya öğrenme yetenekleri, bu çocukların eğitiminde bireyselleştirilmiş eğitim programlarını (BEP), yani özel bir eğitimi gerektirecek ölçüde normlardan farklıdır. Normlardan farklılık altta ya da üstte olabilir. Bu yönüyle özel gereksinimli çocuklar terimi, öğrenme ve/veya davranış problemlerini gösteren çocukları, bedensel ya da duyuusal yetersizliği olan çocukları olduğu kadar zihinsel olarak üstün ya da yetenekli çocukları da içerisine alan kapsamlı bir terimdir.

Özel gereksinimi olan çocukların gösterdikleri yetersizliklere göre gruplandırılmalarında belli görüş birliğinin olduğu söylenebilir. Buna göre oluşturulan gruplar aşağıda sıralanmıştır [24,25].

- Zekâ geriliği
- Öğrenme güçlükleri
- Duygu ve davranış bozuklukları
- İleri derecede ve çoklu yetersizlikler
- İşitme yetersizlikleri
- İletişim Bozuklukları
- Görme yetersizlikleri

- Beden ve sağlıkla ilgili yetersizlikler
- Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler
- Dil ve konuşma bozuklukları

3.2.Özel Eğitim

Her bireyin her gün gelişmekte ve değişmekte olan dünyaya uyum sağlamak ve yaşantının bir parçası olabilmek için eğitime gereksinimi vardır. Eğitim insan hayatının büyük bir dönemini kapsayan önemli bir süreçtir [26].

Doğanın en belirgin şekilde herkes tarafından görülebilecek gerçeklerinden biri de hiç şüphesiz insanlar arasında var olan bireysel farklılıklardır. Yapı, görevler ve gelişim yönünden farklılıklara çevresel, kültürel, ekonomik ve sosyal yönlerden de farklılıkları ekleyecek olursak bireyin kendine özgü bir varlık olacağını ileri sürmek doğru olur [27].

Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi, demokratik toplumların temel koşullarından biridir. Özürlü, bir başka deyişle özel gereksinimli öğrencilere, özel eğitim hizmetleri sunulmaksızın eğitimde fırsat eşitliğinden söz edebilmek mümkün gözükmemektedir. Özel gereksinimli bireyler kendine özgü bedensel yapıya ve işlevlere, çeşitli alanlarda öğrenme özellikleri ve hızına ve duyuşal özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar belli sınırlar içinde olduğunda, öğrenciler genel eğitim hizmetlerinden yararlanabilmektedirler. Ancak, farklılıkların daha büyük olduğu çocuklarda, genel eğitim hizmetleri yetersiz kalmaktadır. Bu çocuklar için özel eğitim hizmetleri gereklidir [28].

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan ve 18 Aralık 2004 tarihinde yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte "Özel Eğitim" şu şekilde tanımlanır. Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir [29].

Özel eğitim çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, özürlü bireyi kendi

kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir [30].

Özetle özel eğitim, ortalama öğrenci özelliklerinden önemli ölçüde farklılaşan ve genel eğitim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan öğrencilere sağlanan, bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşam olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen eğitim hizmetlerinin bütünüdür [28].

3.3.Özel Eğitimin Amacı ve İlkeleri

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü özel eğitimin amaçlarını şu şekilde belirtmektedir. Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitim gerektiren bireylerin; toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir yurttaş olarak yetişmelerini, kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmeleri için temel yaşam becerilerini geliştirmelerini, uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç gereç kullanarak ilgileri, ihtiyaçları, yetenekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar [31].

6 Haziran 1997 tarihinde yürürlüğe giren Özel Eğitim Hakkında KHK(573)'de özel eğitimin temelleri şu şekilde ifade edilmiştir [32]:

- Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitime erken başlamak esastır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.

- Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.
- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

3.4.Özel Eğitimin Önemi

Birleşmiş Milletler tarafından 1948 yılında yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin ilk maddesinde “Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler” denmektedir [33].

Özel eğitim hizmetlerinin anlamı sadece özürli bireylerin yetersizliklerine uygun ortamlarda eğitim vermek değil, onların özel eğitim gereksinimlerini karşılayacak en uygun ortamlarda eğitim vermek ve onları en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitmek olarak algılanmalıdır. Özel gereksinimlileri eğiterek topluma kazandırmak, onlara istihdam olanakları yaratmak ve gerek eğitim gerekse istihdamların sağlanmasına çeşitli biçimlerde destek olmak her vatandaşın öncelikli insanlık görevidir [34].

Her birey her ne olursa olsun eşit haklara sahiptir. Görme, işitme vb. özel eğitime gereksinim duyan bireyler, diğer bireyler kadar eğitim, sağlık vb. hizmetleri alma hakkına sahiptirler. Özel eğitim bireyler arasında fırsat eşitliği yaratmada ve toplumsal kalkınmada önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle özel eğitimin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

3.5.Türkiye’de Özel Eğitim

Özel gereksinimli çocuk ve gençlere eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, Türk Milli Eğitim Sistemini düzenleyen genel esaslar doğrultusunda

eğitilmeleri, iş ve meslek edinmeleri, çevre ve topluma uyum sağlamalarıyla ilgili esasları düzenlemek amacıyla birçok yasa, yönetmelik, tüzük ve genelgeler hazırlanmıştır [28].

Özel gereksinimlilerin eğitimlerine ilişkin olarak Türkiye’de ilk çıkarılan yasa 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yasa’sıdır. Bu yasa 1997 yılında 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmıştır. 6 Haziran 1997 tarihli Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, özel eğitim gerektiren bireylerin, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmelerini sağlamaya yönelik esasları düzenlemektir. Sözü edilen KHK’ye dayalı olarak 20 Haziran 2000’ de Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlüğe konularak bu hizmetlerin yürütülmesi kolaylaştırılmıştır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 18 Aralık 2004 tarihinde, özellikle özür gruplarının tanımlarında yapılan birtakım değişikliklerle yeniden düzenlenmiştir.¹² 1 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun özürlülerle ilgili son yasal düzenlemedir.¹³ Bu Kanunun amacı; özürlülüğün önlenmesi, özürlülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma katılımlarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

Türkiye de özel eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), rehabilitasyon hizmetleri ise Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Her iki kurum da özel gereksinimli bireylere götürülen hizmetlerin sıfır yaştan başlatılması gerekliliğini

---

¹² Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 18.12.2004, R.G. Sayı No: 25674

¹³ Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 01.07.2005, R.G. Sayı No: 5378

kabul etmektedir [35]. Özel gereksinimli çocuklara sunulan hizmetlerin olabildiğince erken yaşta başlatılması özel eğitimin temel ilkelerinden biridir.

Ülkemizde özel eğitim gereksinimi olan çocukların tanınması ve eğitim ortamlarına yerleştirilmesi görevi illerde İl Milli Eğitim Müdürlüğü Rehberlik ve Araştırma Merkezi bünyesinde oluşturulmuş olan eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibine verilmiştir [25].

Türkiye’de özel gereksinimli öğrencilere özel eğitim hizmeti verilen ortamlar; özel eğitim sınıfları, ilköğretim okulları, meslek liseleri, eğitim ve uygulama okulları, iş okulları, iş eğitim merkezleri, birden fazla yetersizliği olan çocuklar için açılan kurumlar, otistik çocuklar için açılan okullar, üstün ya da özel yeteneği olan çocuklar için açılan okullar, özel özel eğitim kurumları olarak sıralanabilir [25].

Türkiye’de ne kadar özürli çocuk vardır? Bunların ne kadarı eğitim almaktadır? Bu sorunun yanıtını bulmak bilgi ve veri eksiklikleri nedeniyle epeyce zordur. Özürülüler konusundaki bilgi ve veri eksikliğini gidermek amacıyla Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile “Türkiye Özürülüler Araştırması” 2002 yılı Aralık ayında gerçekleştirilmiştir. Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı tarafından Devlet İstatistik Enstitüsü’ne yaptırılan “Türkiye Özürülüler Araştırması” ile ülkemizdeki özürülülük profili geniş kapsamlı olarak araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, özürli olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12.29’dur. Buna göre ülkemizde 8.431.937 kişi özürli olarak yaşamlarını sürdürmektedir [36].

Dünya sağlık örgütünün (WHO) tahmini verilerine göre de gelişmekte olan ülkelerde özel gereksinimli bireylerin nüfusa oranı %12 dir. WHO tarafından belirlenen orana göre tahminen 0–18 yaş grubunda yaklaşık 3.360.000, 6–14 yaş grubunda yani okul çağında yaklaşık 1.440.000 özel gereksinimli çocuk bulunmaktadır [35].

Özel gereksinimli bireylere sağlanan eğitim olanaklarına bakıldığında Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 2004–2005 Türkiye geneli özel eğitimden yararlanan öğrenci sayısı Çizelge 3.1’de gösterildiği gibidir [37].

OKUL / KURUM TÜRÜ	OKUL KURUM SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	TOPLAM ÖĞRETMEN SAYISI
Anaokulu (İşitme Eng. Erken Tam Merk.2 şb.)	1	31	7
İşitme Engelliler ilköğretim Okulu	49	5732	1159
İşitme Engelliler Meslek Liseleri	14	1174	175
Görme Engelliler İlköğretim Okulları	16	1348	358
Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları	4	191	55
Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri	2	55	19
Eğitilebilir Zihin Engelliler İlköğretim Okulları	42	2383	705
Eğitilebilir Zihin Engelliler İş Okulları	55	1852	209
Öğretilebilir Zihin Engelliler Eğitim Uygulama Okulları	105	4550	1276
Öğretilebilir Zihin Engelliler İş Eğitim Merkezleri	104	1575	
Öğretilebilir Zihin Engelliler İş Eğitim Mer. (Bağımsız)	4	262	40
Bilim ve Sanat Merkezleri	25	2232	253
Hastane İlköğretim Okulları	44		81
Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri	12	366	159
Vakıfbank Umut Çocukları İlköğrt.Okulu(Sok. Çoc.)	1	22	10
Özel Eğit Ok. Bünyesinde Anasınıfı (38 okul, 46 şubede)		309	
GENEL TOPLAM	480	22082	4506

Çizelge 3.1 Özel eğitim kurum/öğrenci ve öğretmen sayıları

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün verdiği bilgilere göre; Özel eğitim okullarında 22.082 öğrenci bulunmaktadır. Özürlü öğrencilerin önemli bir bölümü de normal okul bünyesindeki, özel eğitim sınıflarında ve normal sınıflarda eğitim almaktadır. Normal sınıflara özürlü öğrenci yerleştirilmişse kaynaştırma sınıfları denilmektedir. Kaynaştırma ve özel eğitim sınıflarında ise 50.355 öğrenci, özel öğretim kurumları genel müdürlüğü'ne bağlı özel özel eğitim ilköğretim okullarında ise 3800 olmak üzere toplam 76.237 öğrenci Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda eğitim almaktadır. SHÇEK'e bağlı olarak, resmi ve özel rehabilitasyon merkezlerinde ise 34.099 kişi de rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmaktadır [37]. Bu sayılara bakarak yaklaşık 110.000 özürlü öğrencinin özel eğitim hizmetlerinden yararlandığı söylenebilir. Bu sayılar okul çağındaki özürlü öğrenci sayısının çok altındadır. .

3.6.Özel Gereksinimli Çocukların Aileleri

Aile bir toplumda hukuki temele dayalı evlilik ve akraba bağılılığı (anne, baba, çocuklar, büyükanne ve baba ile yakın akrabalar) oluşmuş, aynı mekânda yaşayan en küçük toplumsal kurumdur [34].

Özel gereksinimli çocuğa sahip anne babalar eğitim hizmetlerinin daha işlevsel ve kalıcı yürütülmesini sağlamak açısından önemli bir yapıdır. Bu bağlamda ailelerin çocuklarının gelişimine katkıda bulunması için ailelerin çocuklarının eğitimine katkıda bulunmaları esastır. Özel Eğitim Hakkında KHK (573)'de özel eğitimle ilgili temel ilkeler içerisinde “Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır” ifadesi yer almaktadır.

Türkiye de özel eğitime ilişkin son yapılan yasal düzenlemeler, özel eğitime erken başlanmasını, özel eğitim çalışmalarına ailelerin de katılımlarının sağlanmasını, özel gereksinimli bireylerin diğer bireylerle bir arada eğitilmeleri için fırsatlar yaratılmasını ve özel eğitimin bireyselleştirilmiş eğitim planları doğrultusunda gerçekleştirilmesini öngörmektedir [28].

İki binli yıllara gelindiğinde anne babaların çocukların eğitiminden anlamayacağı, bunun bir uzmanlık dalı olduğu görüşünün yerini, “anne babalar çocuklarının ilk ve daimi öğretmenleridir” görüşü almaktadır. Bu doğrultuda anne babalar çocuğu cesaretlendiren, güdüleyen, ipuçları sağlayan, pekiştiren ve uygun dönütler veren yaşamındaki en önemli kişiler olarak görülmektedir [24].

Ailenin çocuğun yaşamındaki yadsınamaz önemi, hem normal hem de özel gereksinimli çocukların ailelerinin eğitimini gündeme getirmiştir. Özellikle hizmetlerin yaygın sunulmadığı durumlarda aile eğitimi özel gereksinimli çocuklar açısından önemli bir eğitsel düzenlemedir [38].

Aile eğitimi, çocukların okuldan ya da çevreden öğrendiklerinin kalıcı olmasını da sağlamaktadır. Aileler farklı konularda düzenlenen projeler ile eğitilerek çocuğun gelişim sürecinde aktif rol alması sağlanır.

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Özürlülere Hizmet Veren Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurum ve Kuruluşları İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları Sonuç Raporunda, aile merkezli programları çocuğun çevresine destek vermeyi amaçladığı ifade edilir. Bu programlar çocuğun bakımı ve

gelişimini üstlenen kişileri çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda aydınlatır ve bilgi aktarır. Dolayısıyla bu programlar ana babaları ya da bu rolü üstlenmiş kişileri aydınlatır. Çocuğun gelişiminde etkin kılar. Diğer bir deyişle aile merkezli erken çocukluk eğitimi doğrudan çocuğa sunulan bir eğitim olmayıp ev ortamını hazırlayarak çocuğun tüm gelişimini etkileyecek kişilere yöneliktir [39].

Ülkemizdeki özel eğitim hizmetleri, özür gruplarına göre oluşturulmuş özel eğitim okullarında yürütülmektedir. Ayrıca, özel eğitim gerektiren öğrencilerin normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim görmelerine de önem verilmektedir. "Kaynaştırma" olarak tanımlanan bu uygulamaların yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Ülkemizde halen; görme, işitme, ortopedik, zihinsel özürlüler, süregen hastalığı olanlar, uyum güçlüğü olanlar, dil ve konuşma güçlüğü olanlar, üstün ve özel yetenekliler olmak üzere sekiz ayrı gruba özel eğitim okul ve kurumlarında kaynaştırma uygulamalarında özel eğitim tedbirleri alınarak eğitim hizmetleri verilmektedir [40].

Anne baba öğretmen işbirliğine bakılacak olursa, anne-babalar ve öğretmenler öğretim amaçlarına ulaşmada birlikte çaba göstermelidir. Ebeveynlerin çocuklarının eğitimine katılmaları özetlenmek istenirse; [24]

1. Aileler çocuklarının gerçek durumunu herkesten daha iyi bilirler ve onları daha iyi tanırlar.
2. Çocuklarının öğrenmeleri ile daha ilgilidirler.
3. Çocuğun eğitime başladığı andan itibaren, onun eğitim programına doğrudan katılan ilk yetişkin grubu ailelerdir.
4. Aileler toplum tarafından kendilerine ve çocuklarına sağlanan eğitim hizmetlerinin niteliğini arttırmada etkili olabilirler.
5. Aileler, gün boyunca çocuklarına eğitim hizmeti veren ekip tarafından alınan kararları izleyebilir ve uygulayabilirler.

Böylece aileler hem daha etkin rol almakta hem de çocuğun gelişiminde üstlendikleri rol ile uzmanlara da yardımcı olmaktadır. Becerileri gelişim sürecinde çocuğa yardımcı olarak becerilerin kalıcılığını sağlayabilmektedirler. Bu becerilerin kazanımı konusunda aile-öğretmen-okul işbirliği önemli bir yer tutmaktadır. Ailelerin katılımının sağlandığı bu tür eğitim programları özel gereksinimli çocuk için çok önemlidir.

Gelecekte özel eğitim ve destek hizmetlerin daha etkili duruma gelmesi öğretmenler, anne babalar ve ailelerin birlikte çalışmaları ile mümkün olabilecektir. Günümüzün ve geleceğimizin tartışma konuları, aile ve anne baba gereksinimleri, bunlara yönelik hizmetlerin yaygınlaştırılması, eğitimcilerin ailelerin geçmiş yaşantılarını çok iyi incelemeleri ve özellikle birazcık nefes aldıracak aile dışı desteklerin sağlanması olarak sıralanabilir. Aile eğitimi programlarının gelecekteki yönü; anne babalara problem çözme becerisinin kazandırılması, finansal planlama yetenekleri kazandırma, stresle başa çıkma, topluma açık hizmetlerden yararlanma, eğlence ve rahatlama için etkinliklere katılmalarına yöneliktir [24].

3.7.Özel Eğitim Alanında Ortaya Çıkan Sorunlar

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Özürlülere Hizmet Veren Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurum ve Kuruluşları İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları Sonuç Raporunda özel eğitim ile ilgili farklı başlıklar altında saptanan sorunlar şu şekilde özetlenebilir [39].

Çocukların eğitsel tanımlaması ile ilgili olarak:

- 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve buna dayalı olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ndeki eğitsel tanı ve değerlendirme konusundaki düzenlemelerin, alanda çalışan kişilerce tam olarak bilinmemesi.
- Eğitsel tanı, izleme ve değerlendirme sürecinin devamlılığını sağlamak amacıyla özel özel eğitim kurumlarında da benzer bir eğitsel izleme ve değerlendirme ekibinin oluşturulmamış olması.
- Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, özel eğitim kurum ve kuruluşları, hastaneler ve aileler arasında iş birliği ve eş güdümün kurulmamış olması,

Erken çocukluk eğitimi ile ilgili olarak:

- Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanırken ailenin gereksinimlerinin dikkate alınmaması, ailenin bilgilendirilmemesi ve bunun sonucunda ailenin eğitime etkin katılımının sağlanamaması,
- Üniversitelerde yapılan akademik çalışmaların, kurumların uygulamalarına yansıtılmaması.

- Gelişim geriliği ve özürlü olma riski bulunan bebekler ve çocuklar ve aileleri için erken eğitim programlarının bulunmaması ve yaygınlaştırılmamış olması.
- Kaynaştırma yapılacak kurumlar, özel eğitim kurumları ve Rehberlik ve Araştırma Merkezleri arasında kurumlara yapılacak yerleştirme sırasında gerekli iş birliğinin yapılmayışı ve bunun çocuğun program işleyişini aksatması.

Özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri uygulamaları ile ilgili olarak:

- Özel Eğitim Kurumlarında ve Rehabilitasyon Merkezlerinde bireyin özel gereksinimlerini belirleyerek, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının hazırlanması ve uygulanması konusunda mevcut personelin bilgi ve becerisinin yeterli olmaması.
- Bireyselleştirilmiş öğretime dayalı öğretim materyallerinin geliştirilmemesi ve yaygınlaştırılmaması.
- Özürülülerin ve ailelerinin eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine ilişkin yasal hakları konularında yeterli bilgiye sahip olmaması.
- Özürülülerin ve özürlü ailelerinin özel özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarının işleyişleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması.

Özel eğitim ve rehabilitasyonda aile hizmetleri ile ilgili olarak:

- Ailenin bilgi düzeyinin yeterli olmaması nedeniyle, gerek tıbbi, gerekse eğitsel tanılama sürecinde bilgi kaynağı olarak yer almaması ve özel özel eğitim kurumlarının aileden gereğince yararlanamaması.
- Ailenin öğretici rolünü üstlenme dışında değerlendirme, yerleştirme, programla ilgili kararlarının alınması süreçlerinde aktif katılımlarının sağlanamaması.
- Özel eğitim kurumlarının çoğunda ailelerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine yönelik hizmetlerin yetersiz olması.
- Çocuğun kurumda kazandığı bilgi ve becerilerin ev ortamında da aile ile iş birliği yapılarak pekiştirilmesinin sağlanamaması.
- Aile destek programlarında; bilgi desteği (Örn. tanılama, eğitsel yerleştirme, eğitim ile ilgili yasal haklar) ve duygusal destek sağlanması

öngörülmekte ise de, birçok özel özel eğitim ve rehabilitasyon kurumunda bu hizmetlerin ailelere verilememesi.

- Üniversiteler ve özel eğitim kurumları arasında gerekli iletişimin ve iş birliğinin yeterince sağlanamaması nedeniyle üniversitelerce geliştirilen aile eğitimi, rehberliği ve evde eğitim programlarının özel eğitim kurumları tarafından kullanılamaması.
- Özel eğitim kurumlarında özürlü çocuğa sahip ailelerin kendi aralarındaki iletişim ve dayanışmalarını, iş birliğini arttırmak için veli toplantılarının, sosyal etkinliklerin, aile kulübü vb. oluşumların özel eğitim kurumları tarafından yeterince desteklenip teşvik edilmemesi.
- Özel özel eğitim kurumunda aile eğitim programlarının düzenlenmesinde önem taşıyan mekân ve fiziki donanımların (gözlem odası, kameralı oda, vb.) eksikliğinin ailenin eğitim sürecine katılımını etkilemesi.
- Özürlü bireylere sosyal ve kültürel anlamda hizmetler veren resmi ve özel kurumlardan ve bu kurumların olanaklarından ailelerin yeterince haberdar olmaması şeklinde sıralanabilir [39].

Bütün bu sorunların çözümüne ve aile eğitimine dair bazı çözüm önerileri getirilmiştir.

- Aile çocuğun eğitim programı hakkında kurumdan bilgi edinme hakkına sahip olmalı. Kurum aileye çocuğun programı, gelişim durumu hakkında bilgi vermekle yükümlü olmalı.
- Öğretmen ve kurum yöneticisi anne- babalardan sadece BEP değiştiğinde ve yıllık amaçlar incelenirken katılımlarını istememeli, sınıf içi etkinliklerde anne- babalarla etkileşim halinde olma yolunu bulmalı,
- Özel eğitim kurumları aile eğitim ve rehberlik programlarını uygulamaya uygun ortam, teknik donanıma kavuşturulmalı.
- Ailelere "Erken Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programları" ile çocuklarına destek eğitim verebilecek bilgi ve beceriler kazandırılmalı, aileyi eğitim programını uygulama sürecinde destekleyici ve güçlendirici mekanizmalar oluşturulmalı.
- Kurum ailelerin özel eğitimi tanıtıcı, özür hakkında bilgi yayma etkinliklerini (gazeteler, ilgili kurum ve kuruluşlara mektuplar makaleler

yazma, derneklerle konuşma, özürllülerle ilgili radyo televizyon programlarına katılma ve konuşmak) desteklemeli ve ailelerle bu konularda iş birliği halinde olmalı.

- Aileleri bir araya getirecek kulüp, dernek, vb. oluşumlar gerçekleştirilmeli ve ailelerin bu oluşumlara katılımları özel eğitim kurumlarınca teşvik edilmelidir [39].

Bu sorunlar ve önerilere bakıldığında özel eğitimde, aile-okul işbirliği, aile iletişimi, haberleşme, erken müdahale gibi bazı başlıklar öne çıkmaktadır. Kurumların aileleri özel eğitim hakkında bilgilendirme ihtiyacı ve ailelerin bilgi gereksinimleri teknolojik olanaklar kullanılarak yapılabilir. Hazırlanan bir portal yapısı aileyi bilgilendirici ve yönlendirici içerik sayesinde hedef kitlesine ulaşarak istenen davranış değişiklikleri gerçekleştirilebilir. Çocukların eğitsel tanımlaması, çocuğun erken eğitime başlaması, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, aile eğitimi gibi yapılması gereken uygulamalar bilgi teknolojilerinin yardımıyla gerçekleştirilerek hizmet sağlanabilir. Örneğin ailelerin dernekleşerek bir araya gelme önerisi portal üzerinde bireylerin zamandan ve mekândan bağımsız olarak buluşmaları ve ortak bir payda da birleşmelerine olanak sağlar. Aynı zamanda ailelerin eğitimi ile ilgili olarak özel eğitim materyalleri portal içeriğinde sunularak aile eğitimi gerçekleştirilerek bilgi düzeylerinin artması sağlanabilir.

Özel eğitimdeki son gelişmeleri şu şekilde sıralamak mümkündür [24].

- Ağır derecede yetersizliği olan çocukların öğretiminde etkili yöntemler geliştirildi.
- Özel eğitimciler ve aileler birlikte çalışmayı öğrendiler.
- Teknolojideki ilerlemeler özel gereksinimi olan pek çok çocuğun bedensel ya da sosyal yetersizliklerinin üstesinden gelmesini sağladı.

Bu bölümdeki özel eğitimde gelişmelerde altı çizilen nokta tekerlekli sandalye, işitme cihazları vb. aygıtların yeni teknolojik özellikleridir. Bununla beraber bilgi teknolojilerinin de özel eğitimde kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır.

3.8.Özel Eğitim Alanına Bilişim Teknolojileriyle Yapılan Katkılar

Özel eğitim alanında bilişim teknolojilerini kullanma adına gerek bireysel gerekse kurumsal alanda yapılanmalar söz konusudur. Bireysel alanda bakıldığında kişisel web sayfaları yer almaktadır. Bu web sayfalarında bireylerin yaptığı ya da yapmayı planladıkları çalışmalar, varsa görevli oldukları birimler, projeler gibi daha çok tanıtım amaçlı bilgiler yer almaktadır. Kurumsal alandaki çalışmalar ise hem devlet hem dernek, vakıflar vb. kurum ve kuruluşlar olarak ikiye ayrılabilir.

Devletin özel gereksinimli bireyler ve aileleri hakkında yaptığı çalışmalar bilgi teknolojileri kapsamında oluşturdukları resmi web siteleridir. Bu web sitelerinde daha çok kanunlar, resmi hükümler, insan hakları ya da devletin yapmayı planladığı projeler hakkında bilgiler içermektedir. Bu resmi web siteleri Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Özürlüler İdaresi Başkanlığı vb. kurumun verdiği hizmetler, projeler, ilgili bakan, bağlantılı alt kurumları, Türkiye'deki kuruluşları gibi bilgiler vermektedirler. Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde 2002 yılında “Engellilere Yönelik Veritabanı Tasarımı ve İşitme Engelliler İle İlgili Uygulama” isimli bir tez çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada işitme engellilerin kimlik bilgileri, nüfus, eğitim ve istihdam bilgilerini barındıran bir veritabanı tasarlanması ve toplanan verilere dayanarak mevcut durum saptanması yapılmıştır.¹⁴ 30 Ekim 2005 tarihinde ise yayınlanan Resmi Gazete¹⁵ de bir e-devlet projesi olarak 2006 yılında Ulusal Özürlüler Veritabanı oluşturulması öngörülmüştür. Bununla birlikte, Türkiye’de son dönemdeki e-devlet uygulamaları incelendiğinde [41,42] özel eğitim ya da sosyal hizmetler alanında henüz bir e-devlet uygulamasının olmadığı görülmektedir.

---

¹⁴ Engellilere Yönelik Veritabanı Tasarımı ve İşitme Engelliler İle İlgili Uygulama, Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2002

¹⁵ Özürlüler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özürlülük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik, 30.10.2005, R.G. Sayı No: 25981

Toplumda özel gereksinimli bireyler için gereken toplum bilincini oluşturmak ve bu bireylerinin yanında olduğunu hissettirmek, onlara hizmet vermek, öncelikli olarak vatandaşından sorumlu olan devletin asli görevleri arasındadır. Bu amaçla özel gereksinimli bireyle için ilerleyen teknolojinin olanaklarını kullanarak hizmet verebilir bir konuma gelmesi gerekmektedir.

Özel eğitim alanında diğer çalışma yapan kuruluşlar ise dernek ve vakıflardır. Altınokta Körler Derneği, Otistik Çocukları Koruma ve Yönlendirme Derneği vb. dernekler farklı alanlarda hizmet etmek için kurulmuşlardır. Bu tür yapılanmalara baktığımızda web üzerinde resmi devlet web ortamlarına göre dernek ve vakıfların web sayfası sayısının daha fazla olduğu görülmektedir [43].

Derneklerin ve vakıfların web sitelerine bakıldığında genel olarak kuruluş hakkında bilgi, kuruluş amacı, hizmet ettiği hedef kitlesi, online bağış, konu ile ilgili kurumsal ya da bireysel web bağlantıları, yapılmış ya da yapılması planlanan etkinlikler vb. gibi bilgiler verilmektedir.

Var olan devlet, dernek ve vakıfların web sayfalarında genel anlamda ilgi alan hakkında tanıtıcı bilgilerin, erişim telefonlarının, ulaşım adreslerinin, kurucuları ya da alt kuruluşlarının vb. hakkında bilgilerin içerdiği görülmüştür. Bireylerin sorunları karşısında haklarını arayabileceği resmi kurum ve kuruluşların ilgili bağlantılarının verildiği görülmüştür. Ancak özellikle özel gereksinimli bireylerin ailelerinin özel eğitim konusunda daha bilinçlenmesine yardımcı olmak, onlara kulaktan dolma yanlış bilgilerin doğrularını göstermek adına bir akademik danışmanlık hizmeti yürütülmediği görülmüştür.

Özel eğitim alanında bilişim teknolojilerinin kullanım azlığı göze çarpmaktadır. Bilişim uzmanlarına ve özel eğitim uzmanlarına düşen görev hayatın her parçasında kendini gittikçe daha fazla hissettiren teknolojik değişimden özel eğitiminde faydalanabilmesidir. Özel eğitimde teknolojinin kullanılması denildiğinde özel gereksinimli bireylerin aileleri, özel eğitim konu uzmanları, özel gereksinimli bireyleri kapsayan geniş bir yelpaze anlatılmaktadır. Teknoloji gün geçtikçe yaşamımıza girerken özel eğitimde de bu teknolojilerin kullanılması ve teknolojinin sağladığı olanaklardan yararlanılması gerekecektir.

Yapılan bu çalışma ile özel eğitim alanında bilişim teknolojilerinden portal yapısının kullanılarak bir sanal ortam oluşturulması amaçlanmıştır. Bir

portalda olması istenilen bütün aşamalar tamamen konu alanı uzmanlarını öngördüğü biçimde tasarlanmış ve kullanıcılara sunulmuştur. Portal yönetimi, içeriğin düzenlenmesi, bileşen eklenmesi ya da çıkarılması yine uzmanlar tarafından gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

3.9.Özel Eğitimde Teknoloji Gereksinimi

İnternet öğreten ve öğrenenlerin yaşamlarında çok hızlı ve çok radikal değişimler üretmektedir. Milyonlarca yetişkin interneti ve e-posta kullanmayı öğrendi ve internet kullanmak, yirmi birinci yüzyıla giren bizler olarak özel ve çalışma hayatının gittikçe artan ortak bir görüş olarak gözükmektedir [44].

İnternet ile sağlanan bilgi erişimi ve paylaşımının en fazla eğitim sektörünü olumlu etkilediği söylenebilir. İnternetin öğretimde kullanılması ile çok sayıda bilgiye erişilerek iletişim imkânlarının genişletilmesi sağlanabilmektedir. Teknoloji öğrenmeyi daha etkili ve kalıcı kılmak için kullanılan bir araçtır ve öğrenme sürecinde önemli bir potansiyele sahiptir [45].

Özel eğitimde hem aileler için hem de özel gereksinimli bireyler için sanal ortamlar hazırlanarak teknolojinin sunduğu olanaklar kullanılabilir. Bu kapsamda çeşitli konularda web siteleri, bilgisayarda kullanılacak ders içerikleri, interaktif oyunlar, web portalları hazırlanarak gerek sınıf içinde gerek sınıf dışında kullanılması sağlanabilir.

Günümüzde fırsat eşitliği ilkesi, demokratik toplumların en temel koşullarından biridir. Eğitim sisteminin en önemli amacı, tüm bireylerin gelişim süreçlerindeki olması muhtemel sorunlarını çözmeye yardımcı olmak ve onlara gereksinim duydukları eğitim hizmetlerini sağlamaktır. Bu sistemin içerisinde bulunan özel eğitimin amacı ise, herhangi bir nedenle normal eğitimin gereklerini yerine getiremeyen bireylere eğitimde fırsat eşitliği sağlamaktır [46].

Bilgi teknolojilerinin yardımıyla bu fırsat eşitliğini en üst düzeye çıkarabilme gayreti içerisinde olunmalıdır. Artık çoğu okulda bilgisayar laboratuvarları bulunmaktadır. Oluşturulan bir portal içeriği bilgisayar ya da internet erişimi olmayan anne-babalara bu laboratuvarların kullandırılması ile sağlanabilir. Hem bilgisayar kullanma becerilerinin gelişimi hem de özel eğitim alanında ihtiyaç duydukları bilgilere erişim olanağı bulabileceklerdir. Burada

öncelikli olarak bilgisayar kullanma düzeyleri düşük aileler için, bireylerin internet kullanımından önce temel bilgisayar kullanım becerilerini artırmaya yönelik aile eğitimi verilmelidir. Bu eğer mevcut ise okulun bilgisayar öğretmeni tarafından verilmelidir. Ailelerin maddi olanakları dikkate alındığında her ailenin bilgisayar ve internet bağlantısını karşılayacak maddi durumu olmayabilir. Bu noktada okul devreye girerek teknolojik olanaklarını ailelere de kullanarak eğitim faaliyetlerini sürdürmelidir. Aileleri teknolojiyi kullanma konusunda motive etmek ve onları cesaretlendirmek için kamu kurumları arasında varılacak anlaşmalarla ailelere ucuz internet erişimi sağlanabilir.

Teknolojik ilerlemeler artık her alanda bilginin en etkin kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle özel eğitim uzmanları da kendi alanlarında bilgi teknolojilerini kullanarak daha etkin eğitim-öğretim süreci oluşturabilirler. Bilgi teknolojilerini sadece bilgisayar kullanmak değil etkili bir öğretim aracı olarak düşünerek öncelikle kendi bilgi birikimlerini geliştirmeli daha sonrasında öğrencilerin teknolojiden faydalanmaları sağlanmalıdır. Özel eğitimcilerin bilgisayar ve teknoloji kullanma becerilerini artırma gayreti içerisinde olmaları hem öğrencilere hem ailelere yansıtacak böylece ortak bir ilerleme kaydedilecektir. Özel eğitim uzmanları sınıf içerisinde bilgisayar destekli eğitim faaliyetlerini artırarak öğrenciye daha etkili öğretme yöntemlerini geliştirebilirler. Aileler içinde sınıf içerisinde gerçekleştirilen eğitimin internete aktarılabilir biçimi portal üzerinden yayınlanarak ailelerin bu eğitimlere evde de devam etmeleri konusunda bilgilendirme sağlanabilir.

Anne babalar çocuklarına yeni beceriler öğretmek, hatta okulda öğrendiği becerileri evde tekrar etmek konusunda öğretmenlerle çalışabilirler. Bunlarla birlikte son yıllarda birçok anne babanın en önemli gereksinimi çocuklarının belli zamanlarda aile dışından birileri tarafından bakılması ya da onlarla ilgilenilmesi, böylece kendilerine biraz da olsa zaman kalması ve nefes almalarıdır. Bu amaçla birçok ülkede gönüllü hizmetlerin organize edildiği görülmektedir [24].

Ailelerin çocukların eğitimine katkıda bulunma istekleri giderek artmaktadır. Sadece uzmanların çocuğu eğitimden ailelerle birlikte çocuğun eğitimine geçiş fikri doğmaktadır. Bu kapsamda ilk öğretici olan ailelerinde bilinçlenmesi ve bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bunu sağlayacak olan yine

özel eğitim uzmanlarının gayretleridir. Çocuklara okulda verilen eğitimin aile içerisinde de devam etmesinin sağlanması öğrenme etkililiğini artıracaktır. Bu kapsamda web portalı aracılığıyla günlük, haftalık, ya da belirli zaman çizelgeleri dahilinde verilen eğitim programlarının içerikleri ailelere aktarılabilir. Ailelerinde bu eğitimlere okuldan sonra evde hangi adımlarla devam etmeleri gerektiği, ipuçları, dikkat edilmesi gereken noktalar vb. konular bir bütünlük içerisinde verilmelidir.

3.10. Özel Eğitimde Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı

Bilgisayar, internet, baskı gibi çoklu biçimlerde bilgiye erişebildiğimiz bir teknolojik toplumda yaşıyoruz. Özel gereksinimli bireylerin, ailelerin ve eğitimcilerin bilgi toplumuna katılmada birkaç yolu bulunmaktadır. Bu yollar bilgisayarlar, iletişim-haberleşme, dinleme ve yazılı materyallerdir [47].

İnternet teknolojisi özel gereksinimli bireyleri, aileleri ve öğretmenleri bilgilendirme, bir araya getirme işlevini yerine getirmektedir. Bu işlevden sonra aile eğitimi, web tabanlı aile programları, öğrenciler ve öğretmenler için merkezi bir araştırma kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır [48].

Geleneksel bilgisayar erişimi sabit disk, standart klavye ve fare ve monitördür. Bu aygıtlar bazı değişikliklerden geçirilerek özürülüler için bilgiye erişimde kullanılabilir bir hale getirilirler. Bilginin bilgisayar ortamına girişi için girdi birimleri olarak özel klavyeler, oyun çubukları, dokunmatik ekranlar, ses tanımlama aygıtları kullanılmaktadır. Bilgisayardan bilgi çıktısında ise, ekranın büyütülerek gösterilmesi, ekrandaki bilginin okunarak aktarılması, yazıcı olarak Braille alfabesinde çıktı veren yazıcı kullanılmaktadır. İletişim aygıtlarından da bilgisayar ve telefon ile iletişime geçilebilmektedir. Bilgisayarlar vb. erişim aygıtları ile de internete erişilerek bilgi kaynağı olarak kullanılabilir [47].

Özel eğitimde bilgi teknolojilerinin kullanım alanları olarak özellikle üniversite ve dengi eğitim veren kurumlarda daha yaygın olduğu görülmektedir. Burada nitelikli eğitmen yetiştirmeyi hedefleyen eğitim sistemi içerisinde farklı şekillerde teknolojik olanaklar kullanılmaktadır. Gerek sınıf içi bilgisayar destekli eğitim faaliyetleri gerekse uzaktan eğitim olanakları sayesinde farklı uygulamalar yapılabilmektedir. İnternet üzerinden eğitim faaliyetlerinin artması ve teknolojinin

artık eğitimde daha yaygın kullanılmasıyla online dersler verilebilmektedir. Örneğin özel eğitim alanında yetişmiş personel ihtiyacını karşılayabilmek ayrıca bu alanda öğretmenlik formasyonu olan öğretmenlerin bilgi ve becerilerini artırmak için Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Gelişimsel Yetersizlikleri Olan Çocukların Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı (GEYCOP) ¹⁶ açılmıştır. Bu programda dersler internet ortamında yürütülerek görüntülü ve sesli iletişim ile internetin sağladığı olanaklardan yararlanılmaktadır. Programda uygulama dışındaki tüm dersler internet üzerinden yürütülerek özel eğitimde teknoloji destekli eğitim ortamı sağlanmıştır.

Bilgi teknolojilerinin temelini oluşturan bilgisayar kullanımı özel eğitimde de önemli bir yer tutmaktadır.

Öğrenci toplumunda normal öğrenciler, her ne kadar büyük çoğunluğu oluşturuyorsa da, belli bir oranda bulunan öğrenim güçlüğü çeken öğrenciler özel bir ilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Bilgisayardan fiziki ve akli açıdan öğrenim güçlüğü çeken öğrenciler de yararlanabilmektedirler. Bilgisayar, böylece öğrencilerin değişik ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bir yandan yetenekliler, öte yandan göz ve kulakları zayıf olanlar, hatta görme, işitme, fiziki özürlü ve öğrenmede problemliler olanlar bilgisayarlardan yararlanabilmektedirler [49].

Avrupa birliği üye ülkelerinin kullanabileceği HANDYNET adlı iletişim sistemi ile AB içindeki özel gereksinimli bireylere ilişkin bilgi akışı sağlanmıştır [50].

Handynet'in amacı özürllüler için engelsiz Avrupa tebliğinde şu şekilde ifade edilmektedir: "Kullanıcılara ve pazara sunulacak bilginin toplanmasının ve yayılmasının ön şartı bilginin, tavsiyenin ve rehberliğin sağlanmasıdır. Handynet'ten, diğer veri tabanları ve bilgi toplama projelerinin sonucunda elde edilen deneyimler üzerine komisyon ulusal destek teknolojileri bilgi servisleri arasında bilgi ve eşgüdümü geliştirerek internetin yaygın kullanımı sürecinde özürllülere sağlanabilecek olanakları artırmayı amaçlamaktadır" [51].

---

¹⁶ <http://geycop.anadolu.edu.tr/>

AB'ye üye ülkeler özel gereksinimli bireylere geleneksel yollardan hizmet vermek yerine onlara fırsat eşitliği sağlayarak toplum içinde yerlerini almalarına imkân vermek amacıyla çeşitli çalışmalar yapmaktadırlar. 1988 yılında onaylanan HELIOS I(1988–1991) ve HELIOS II (1993–1996) programı AB ülkelerinde yaşayan 30 milyonu aşkın özel gereksinimli bireyin ihtiyaçlarına cevap verebilmek, toplumla bütünleşmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Amacı, problemi kaynağında çözmek ve insanlara kendi ayakları üzerinde durmaları için yardım etmektir [35].

Birleşmiş Milletler'in 9 Aralık 1975'te Özürlü Hakları Beyannamesini yayımlanmıştır [52].

Özürlü Hakları Beyannamesine göre, özel gereksinimli bireylerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon ihtiyaçlarının karşılanmasının sosyal bir çaba olduğu vurgulanmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) gibi uluslararası örgütler özel gereksinimli bireyler ile ilgili çeşitli araştırmalar ve uygulamalar yürütmektedirler. Bu kuruluşlar bir araya gelerek uluslararası çapta bildiriler, beyannameler, sözleşmeler yayımlayarak dünya devletlerinin toplumları için yapmaları gereken kriterleri belirlemektedirler. Ayrıca Avrupa Birliği üye ülkeleri de bu kapsamda çeşitli faaliyetler yapmaktadırlar. Özürlü bireylerin haklarının korunması ve Avrupa Birliği ortak veritabanının oluşturulması gibi çalışmalar örnek teşkil etmektedir.

3.11. Özel Gereksinimli Çocukların Aileleri ve Uzmanların Kullanımı İçin Bilgi Teknolojilerinin Seçimi, Tasarlanması ve Kullanılması

Teknolojik gelişmelerden faydalanma ve bunları kullanma istediği ve çabası bütün araştırmacıların ortak özelliğidir. Teknoloji o kadar hızlı gelişmektedir ki bugün kullanılan bir cep telefonu bir yıl hatta daha kısa sürede yerine yenisini bırakmaktadır. Çoğu kimsenin hatırladığı siyah beyaz 6 kanallı televizyonlar artık yerini plazma çanak antenli televizyonlara bırakmaktadır. Sarmalı siyah beyaz fotoğraf makineleri şimdilerde artık yerini dijital fotoğraf

makinelere bırakmıştır. Ayrıca internette her gün yeni yüz binlerce web sitesi açılmaktadır. Bu kadar hızla gelişen ve insanın başını döndüren teknolojik çağda insanlara verilmek istenen hizmetin seçilmesi kadar bunun sunulması da önemli bir etken olmaktadır. Bireyler teknolojik gelişmelerden yaralanırken olumsuz yaklaşımlar gözlenebilir. Alışılmamış bir ortam kullanımından doğan tedirginlikler olacaktır. Ama bunların aşılması ve artık teknolojinin yaşamın bir parçası haline gelmesinde hizmetin sunulduğu ortamın iyi seçilmesi ve destek hizmetlerinin tam verilmesi gerekmektedir.

Özel eğitim alanında teknolojik gelişmelerin takibi ve bunların kullanılması görevi öncelikli olarak uzmanlara düşmektedir. Değişen teknolojilerin en iyi takibini yapabilecek olan uzmanlar nerde hangi teknoloji daha faydalı olur seçimini yapabilecek bireylerdir. Dolayısıyla özel eğitimde bir ortam hazırlanması düşünüldüğünde özel eğitim uzmanı ile işbirliğine gidilmelidir. Aksi halde yanlış yönlendirme, yanlış bilgi aktarımı düzeltilmesi çok zor sonuçlar doğurabilir.

Özel eğitimde yapılması planlanan teknoloji tabanlı bir etkinlik için özel eğitim uzmanlarının teknoloji kullanımı ile ilgili bir destek almaları yapılması düşünülen projeden daha fazla verim alınmasını sağlayabilir. Daha sonraları aynı tür bir etkinlikte kendi başlarına yürütebilirlikleri artacaktır. Aynı anlamda bilişim alanındaki bir bireyinde mevcut sahip olduğu bilgiler ışığında özel eğitimde kullanabileceğini düşündüğü bir bilgiyi özel eğitim uzmanı ile görüşerek hayata geçirmesi sağlıklı sonuçlar verecektir.

Bilişim ve özel eğitim konularında uzmanları bir araya gelmesi ile teknoloji tarafı ile bilişim uzmanı, özel eğitim ve hazırlanacak yapıda kullanılacak içerik ile de özel eğitim uzmanı görev alacaktır. Böylece hazırlanması planlanan yapı daha hızlı hayata geçirilebilir bir hal alır. Proje devam ederken her iki tarafta farklı değerlendirme ölçütleri ile yapının işleyişini ve yapılması muhtemel müdahaleleri ele alabilirler.

Özel eğitimde bilgi teknolojileri ile kullanılacak yapının seçiminde farklı unsurlar öne çıkmaktadır. Bunlar:

- Kim
- Nerede
- Neden
- Nasıl
- Ne zaman

Tüm bu yukarıdaki unsurlar bilgiyi sunmak istediğimiz hedef kitlenin belirlenmesi ve bu hedef kitlenin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak oluşturmayı düşündüğümüz yapıyı uyarlamamız için cevaplanması gereken temel konu başlıklarıdır.

Teknolojik yapının belirlenmesi öncelikle oluşan gereksinime göre şekil alacaktır. Ne tür bir gereksinim olduğu uzmanlarca belirlenecek ve bunu giderebilecek yapı ve alternatifleri saptanacaktır. Kullanılabilirlik, maliyet, yönetim kolaylığı, geliştirilebilirlik vb. unsurlar göz önüne alınarak en uygun ortam seçilecektir.

Seçilen ortamda tasarımına başlanan yapı özel eğitim konu uzmanlarının denetiminde sürdürülmelidir. Böylece nerde hangi ortam türlerinin kullanılacağı özel eğitim konu uzmanının görüşleri doğrultusunda şekillenecektir. Bilişim uzmanı bu yapının teknik ve teknolojik oluşumunu gerçekleştirecektir.

Tasarımı biten bir yapı kullanıma sunulmadan önce farklı görüşlerin alınabilmesi için özel eğitim uzmanlarına gösterilerek ilgili değişiklikler yapılmalıdır. Daha sonra belirlenecek bir grup ile bu yapı test edilmeli kullanılabilirliği hakkında ipuçları edinilmelidir. Son olarak bütün bu kontrollerden sonra gerekli görülen düzeltmeler yapılarak oluşturulan yapı daha önce belirlenen hedef kitlenin kullanımına açılmalıdır.

Aileler çocuklarının toplum içerisine katılmaları ve katkıda bulunmaları, bilgilenmeleri konusunda teknoloji yardımıyla bilgiye erişmelidirler [47].

Çocuğun eğitimi konusunda daha çok söz sahibi olmak isteyen anne babalar aile ortamında çocuğuna beceri gelişimi sağlamak istemektedirler. Bunlar aile eğitimini dolayısıyla etkin aile eğitimi konusunda teknoloji gereksinimini ortaya çıkarmaktadır.

Özel gereksinimli çocukların aileleri için oluşturulacak bir portal okul, aile ve çocuk arasındaki ilişkiyi kuvvetlendirecektir. Öğrenci, öğretmen, aileler ve

okul yönetimi açısından bakıldığında oluşturulacak bir portalın avantajları aşağıdaki başlıklardaki gibi özetlenebilir [48].

- Öğrenciler kendi ürettiklerini portal üzerinden yayınlayarak sergileyebilir, hatta satabilirler.
- Öğretmenler zaten kendileri yayınladıkları ya da ürettikleri için bu kaynakları sınıf içerisinde kullanarak bilgisayar destekli eğitim yapabilirler.
- İleriki dönemlerde sanal sınıf uygulaması ile hem çocuk hem de aile eğitimi sürdürülebilir.
- Okullar oluşan web portalı sayesinde kendi amaçlarını, ilkelerini duyurabilir farklı kaynaklara bağlantılar koyarak aile ve öğrencilere kaynak olabilirler.
- Aileler bu şekildeki bir yapıda çocuklarının ve diğer öğrencilerin çalışmalarını (resim, yazı, müzik vb) görebilir, yorum ekleyebilirler.
- Ayrıca öğrencilerin resim çalışmaları sanal bir resim müzesi şeklinde düzenlenerek ayrı bir bölüm olarak hizmet verebilmektedir.

Özel eğitimde ailelerin gereksinimlerinin belirlenmesi önemli bir unsurdur. Aileler belli başlıklar altında gereksinimlerini ifade etmişlerdir. Bunlar;

- Çocuğa bazı becerilerin nasıl öğretilceği konusunda daha fazla bilgi gereksinimi.
- Çocuğun davranışlarının nasıl kontrol edilebileceği hakkında daha fazla bilgi gereksinimi.
- Çocuğun durumu (engeli) hakkında daha fazla bilgi gereksinimi.
- Çocukla nasıl oynayacağı ya da nasıl konuşacağı hakkında daha fazla bilgi gereksinimi.
- Diğer engelli çocuk anne ve babaları ile tartışma ve konuşma gereksinimi,

şeklinde sıralanmaktadır [38].

Teknoloji kullanılarak yapılan aile eğitiminin anne-babanın yükünü azalttığı ifade edilmektedir. Genel olarak bakıldığında çocukların eğitimine katkıda bulunmak isteyen anne-baba teknoloji sayesinde yeni fikirler edinebilmekte ve bunu çocuğu ile uygulayabilmektedir [53].

Tüm bu bilgi gereksinimler ailelerin ve çocuklarının eğitimi konusunda neler yapılabileceğini ortaya çıkarmaktadır. Bu ihtiyaçlara göre çocukların eğitimini sağlayacak destek teknolojilerinin kullanımı gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca aileler arası birlikteliği, eğitimi sağlayacak ortamların tasarlanması ve kullanılması konusunda da bir ihtiyaç ortaya çıkmaktadır.

4. ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA WEB PORTALI

İletişim teknolojilerindeki hızlı artış ve özellikler internetin ortaya çıkması bireylerdeki bilgi alma ihtiyacını daha da kuvvetlendirmiştir. Bilgiyi en iyi ve en hızlı sunmak artık internette en önemli özelliği haline gelmiştir. Bireylerin bu sanal ortamlarda bir araya gelmesi iletişime yeni boyutlar kazandırmıştır. Normal koşullarda bir araya gelmesi çok zor olan farklı coğrafyalardan insanlar internetin sağladığı olanak sayesinde bir sanal ortamda görüş alış verişinde bulunabilmektedirler. Böylece sanal bir topluluk oluşarak bilgi aktarımı yapmaktadırlar.

Çalışmanın bu bölümünde ilerleyen teknolojiler sayesinde daha da büyük bir yapıya bürünecek olan web portalı ile ilgili bir uygulama yapılacaktır. Bu amaçla web portalı için gerekli olan alan adı, web sunucu ve web portalı kurulumu anlatılacaktır.

Uygulamanın gerçekleştirilmesi ve devamlılığının sağlanması için Eskişehir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü 27.07.2004 tarih ve 21066 sayılı yazı (Ek-1) ile izin alınarak, teknolojik altyapısı bu uygulamayı yapmaya elverişli olan MEB Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ile iş birliği yapılmıştır. Uygulama yapılırken ilk olarak portal tasarımı yapılmadan önce bu sanal ortamda bulunması gereken nesnelerin belirlenmesi için Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi'nde görevli özel eğitim konu alanı uzmanları ile görüş alış verişi yapılmıştır. Sanal ortamda bulunmasını istedikleri ortam türleri ile ilgili bir görüş alma formu uygulaması gerçekleştirilmiştir. İlgili form Ek-2'de sunulmuştur. Formda konu uzmanlarının vurguladığı konular belirlenmiş ve portal tasarımına geçilmiştir.

Uygulamanın gerçekleştirilme adımları şu şekildedir:

1. Uygulama için konu uzmanlarının görüşlerinin alınması
2. Uygulama platformu seçimi
3. Portalın yayınlanabilmesi için alan adı ve sunucu tahsisi
4. Portalın belirlenen alan adı ile tasarlanması
5. Tasarımı biten ortamın konu uzmanlarınca denetlenmesi
6. Web portalının yayına açılması

Uygulamada kullanılmak için açık kaynak kodlu bir yazılım olan nesne tabanlı XOOPS¹⁷ seçilmiş olup, veritabanı olarak MySQL yazılımı kullanılmıştır.

4.1. Portal Yapım Aşamaları

Özel Eğitim Uygulama Web Portalı konusunda Eskişehir Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi konu uzmanlarıyla ortak çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda, uygulamada sanal ortamın özellikleri ve yer alması istenilen kullanıcı modülleri belirlenmiştir. Portal tasarımı yapıldıktan sonra söz konusu uzmanların denetimine sunulmuş ve ardından web portalı yayına açılmıştır.

Web portalı uygulamasını oluşturmadan önce istenilen yapıların belirleme işlemi yapılmıştır. Bunun için MEB Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ile işbirliği yapıldığından ve bu portalda yer alması düşünülen yapılar için bu okulda görevli yönetici ve eğitmenlere bir görüş alma formu uygulanmıştır. Bu form ile hazırlanan sanal ortam içinde nelerin olmasını istedikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu formların doldurulmasından elde edilen bilgilere göre, istenen ve sistemin çalışabilirliğini aksatmayacak yapılar tespit edilmiştir.

Konu uzmanları portalda aşağıdaki yapıların yer almasını talep etmişlerdir:

- Özel eğitimle ilgili terimlerin bulunduğu bilgilendirici sözlük,
- Ziyaretçi defteri
- Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi için özel bir bölüm
- Okul ve özel eğitimle ilgili bilgiler ve özel gün ve haftaların duyurulması
- Özel eğitimle ilgili dergi ve gazetelerde yayınlanan haberlerin takibi ve bunların portalda yer alması,
- Özel eğitimde kullanılan araç-gereç ve materyallerin tanıtımı
- Özel eğitimle ilgili yasa ve yönetmelikler

---

¹⁷ XOOPS (Extensible Object Oriented Portal System)

- Fotoğraflarla destekli beceri öğretimi
- Ailelerle yapılan röportajlar sonucu ortaya konacak istek ve beklentileri
- Ailelerin yaşam hikâyeleri
- Sağlık ve ilk yardım bilgileri
- Okulda çekimi yapılan video görüntüleri
- Anket
- Faydalı linkler kategorisi
- Web kamera ile görüşme yapabilme
- Öğrenci çalışmaları
- Velilere yönelik kulaktan dolma bilgilerin düzeltilmesi için duyurular kelime hazinesi
- Mail adres sayısını artırılması
- Sıkça sorulan sorular

Portal tasarımı için istenilen özellikleri taşıyan ve bunları sorunsuz sağlayabilecek portal uygulamaları araştırılmıştır. Son olarak en çok kullanılan ve taleplere cevap verebilecek XOOPS açık kaynak kodlu yazılım seçilmiştir [54].

XOOPS portal yapısının seçilme nedeni modüler yapıya sahip bir portal yazılımı olmasıdır. İstenilen modüller ayrı ayrı yüklenebilmekte ve kaldırılabilir. Portalın mevcut yapısında çok fazla değişiklik yapmaya gerek kalmadan yeni bir modül eklenmesi kolay ve hızlıdır. Kullanıcılar açısından kullanımı ve içerik yönetimi yönünden de yönetim ekranı kolay bir yapı sunmaktadır.

Uygulamada kullanılacak portal yazılımı belirlendikten sonra web üzerinden yayın yapabilmek için alan adı ve sunucu belirleme işlemine geçilmiştir. Öncelikle alan adının ne olması gerektiği üzerinde konu uzmanları ile çalışılmış fikirleri alınmıştır. Tespit edilen alan adlarının internette var olup olmadığı araştırılmıştır [55].

Alan adı olarak www.ozelegitimuygulama.com alınmasına karar kılınmıştır. Alan adının tahsisi yapılmadan önce uygulamanın daha sonra okul bünyesi tarafından devam ettirilmesi düşünülerek belirlenen alan adının Eskişehir Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi tarafından alınması

uygun görülmüştür. Ancak hem mevzuat hem resmi işlemlerin geç başlayacağı endişesi ile alan adı uygulamayı gerçekleştiren tarafından tahsis edilmiştir. Daha sonra alan adı bir seneliğine tekrar uygulamayı gerçekleştiren tarafından uzatılmıştır. Alan adının satın alınması için, alan adı ve hosting servisi veren Tamer Bilgisayar Websahibi İnternet Hizmetleri firması seçilmiştir [56].

Özel eğitim ve uygulama için web portalının alan adı www.ozelegitimuygulama.com, IP adresi 213.194.99.133, DNS adresi 213.194.99.11 olacak şekilde 17.09.2004 tarihinde tahsis yapılmıştır. Sunucu sistemi olarak Linux Server seçilmiştir.

Alan adı ve sunucu belirlendikten sonraki adım sunucu üzerinde portalın tasarımını gerçekleştirmektir. Bunun için portal yazılımının dosyaları <http://www.xoops.org> resmi internet sitesinden kararlı sürümü indirilmiştir. Sunucuya dosyaların aktarımını sağlamak için dosya gönderme programlarından olan CuteFTP programı seçilmiştir. CuteFTP üzerinde gerekli ayarlar yapılarak sunucuya bağlantı sağlanmıştır (CuteFTP programı ayarları ve sistem kurlumu Ek-3'de sunulmuştur). Gerekli dosyalar program sayesinde sunucuya gönderilmiştir. Sonraki bölümlerde anlatılacak olan adımlarla sunucu üzerinde portalın kurulum işlemi tamamlanmıştır.

Sistem öncelikli olarak konu uzmanlarınca denetleneceğinden sistem normal kullanıcılara kapatılarak parola korumalı hale getirilmiştir. Bu sayede sadece parolası olan konu uzmanlarının portalı incelemeleri için yetki sınırlandırılması getirilmiştir. MEB Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi konu uzmanlarına hazırlanan tasarım gösterilmiştir. Aynı zamanda içeriğin geliştirilmesi için okul idaresinden ve uzmanlardan içerik istenmiştir. Bunlar kendi alanları ile ilgili makale, resim, haber vb. aileleri bilgilendirici kaynaklardır.

Konu uzmanlarına portal gösterilerek bir süre boyunca portalda kendilerine verilen parolalar ile giriş yaparak portalı incelemeleri ve gözlemlenmeleri istenmiştir. Yaklaşık bir-iki haftalık bir süre sonunda uzmanların son görüşleri alınarak yapılması istenen son düzenlemeler yapılmıştır.

Web portalı yayına açılmadan önce portalın okul idaresi tarafından yürütülmesini sağlamak için portal kullanımı hakkında okul idaresinin belirlediği

sistemi yürütebileceği düşünölen uzmanlara portal içeriği ve yönetimi hakkında hizmet içi bir eğitim uygulanmıştır. Bu bilgilendirme de portal nesneleri, içerikleri, özellikleri, kullanıcı ve yönetici arasındaki farklar, yönetim panelindeki araçlar, portala haber ekleyebilme tartışma başlığı oluşturma vb. konular anlatılmıştır. Ayrıca anlatılanların bir özeti olarak portal nesnelerini tanıtan ve portal yönetimi hakkında bilgiler içeren “Portal Yönetimi Kullanım Kılavuzu” (Ek-5) adlı bir doküman konu uzmanlarına teslim edilmiştir. Tüm işlemler bittikten ve son kontroller yapıldıktan sonra portal yayına açılmıştır.

4.2. Portal Kurulumu

Uygulamada oluşturulmak istenen portal şu adımlar izlenerek oluşturulmuştur.

- Portal yazılımının <http://www.xoops.org> resmi internet sitesinden indirilmesi.
- Portal kurulum dosyalarının sunucuya FTP ile gönderilmesi
- MySQL Server üzerinde veritabanı oluşturulması
- Sunucu üzerinde kurulum sihirbazı yardımıyla kurulumun yapılması.

Portal kurulumu belli adımlar izlenerek kurulmakta ve test edilmektedir.

4.3. Özel Eğitim Uygulama Web Portalı

Özel eğitim uygulama portalı kurulduktan sonra kullanıcıların portala erişmeleri, faydalanmaları ve diğer bireyleri haberdar etmeleri için en az 6 aylık bir yayın süresi belirlenmiştir.¹⁸ Portal yayında olduğu süre içerisinde özel eğitim ile ilgili portal içeriğinin sağlanması MEB Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi idari ve öğretmen kadrosu tarafından gerçekleştirilmiştir. Sistemin sürdürülebilirliğinin devamı için portal yönetiminin okul idaresi tarafından yürütölmesi kararlaştırılmıştır.

Portal oluşturulurken seçilen XOOPS açık kaynak kodlu yazılım PHP yazılım dili ile hazırlanmıştır. Özel eğitim uygulama web portalı için kullanılan

---

¹⁸ Özel eğitim uygulama web portalı tez yazım sırasında halen aktif olarak devam etmektedir. Sunucu bitim süresi aralık 2006 dır. Tekrar süre uzatılması düşünölmektedir.

portal kaynak kodları ve veritabanı Ek'te ki CD ile verilmiştir. Portalın özellikleri izleyen bölümlerde ele alınmıştır.

4.3.1. Ana sayfa

Ana sayfa web portalının kullanıcıların ilk karşılaşacakları ekran olduğundan ilgi çekecek bir tasarım yapılması planlanmıştır. Kullanıcıları doğrudan ilgilendirdiği düşünülen içerikler ana sayfada yer almaktadır. Şekil 4.1'de görüldüğü gibi ana sayfanın sağında ve solunda bulunan yapılarda ise farklı erişim noktaları mevcuttur. Kullanıcı buralardan tartışma ortamından fotoğraf albümüne kadar birçok portal içerisinde gezinti yapabilmektedir.

The screenshot shows the homepage of the 'Özel Eğitim Uygulama - Haberler' web portal. The browser window title is 'Özel Eğitim Uygulama - Haberler - Microsoft Internet Explorer'. The address bar shows 'http://www.ozelegitimuygulama.com/modules/news/'.

Left Sidebar:

- Giriş:** Fields for 'Kullanıcı' and 'Şifre', a 'Giriş' button, and a 'Şifremi Unuttum!' link.
- Kayıt ol!**
- Ana Menü:**
  - Ana Sayfa
  - Haberler
  - Haber Yaz
  - Arşiv
  - Sözlük
- Yeni Üyelerimiz:**

umit	2005/8/24
225502	2005/8/13
location	2005/7/5

Main Content Area:

HABERLER : SOSYAL GÜVENCESİZ OLMAYANLARIN, SAKATLIK VE MALULLÜK AYLIĞI ALABİLMESİ
 Gönderen : admin Açık 2005/9/6 13:56:37 (6 okundu)
 2022 Sayılı Kanun'a göre Sakatlık ve Malullük Aylığı: Sakatlık aylığı: Çalışma ve işgörmeye gücünün %40 ile %70 arasında kaybetmiş muhtaç sakatlarla bağlanan aylıklardır. Aylık bağlanabilmesi için 18 yaşını doldurmuş olmak, çalışma ve işgörmeye gücünü en az %40 oranında kaybettiklerini tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlamaları gerekmektedir.
 Kaynak Devamı: <http://www.engelliler.net/haklarimiz/sakatlikmalullukayligi.htm>
 Yorumlar?

HABERLER : ENGELLİLERE MAAŞ MÜJDESİ
 Gönderen : admin Açık 2005/9/6 13:44:44 (3 okundu)
 Hükümet engellilere üç ayda bir 190 milyon lira olarak ödediği maaşı aylık 180 milyon liraya çıkarmak için çalışma yapıyor. Dün İzmir Engelliler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ni ziyaret eden AK Parti İzmir Milletvekili Tefik Ensari, engelli maaşının 180 milyon liraya çıkarılmasının ve Engelliler Daire Başkanlığı'nın kurulmasının gündemde olduğunu söyledi. Yeni çıkacak olan Engelliler Yasası hakkında bilgi veren Tefik Ensari, "Engellilere büyük önem veriyoruz" dedi.
 Ensari, "Engelli Yasası TBMM'nin gündeminde bulunuyor. Bu yasa

Right Sidebar:

- Arama:** Search bar and 'Ara' button.
- Ayrıntılı Arama**
- Ajanda:**
  - Eki 2005:**

Pz	Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Ct
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					
  - Bugün
- Günün Sözü:**

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "özel eğitim" denir.
- Özel Eğitim**

Şekil 4.1 Web Portalı Ana Sayfası

Ana sayfa kullanıcıların sisteme giriş yapabileceği ilk ekrandır. Ana sayfada ilk başta yer almayan bazı ortam türlerine (ziyaretçi defteri, fotoğraf

albümü vb) üye girişi ile ulaşabilmektedir. Burada amaç bireylerden bu ortam türlerini ana sayfada gizlemek değil aksine ziyaretçilerin sisteme üyeliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Böylece küçük de olsa bir kayıtlı kullanıcı veritabanı elde edilmiş olacaktır. Duyurularda haberdar edilmesi, etkinlik bildirimleri vb. konularda bilgilendirme amaçlı olarak değerlendirilebilir. Bunun dışında bu kullanıcılardan kayıt sırasında sadece kullanılabilir bir mail adresi istendiğinden demografik özellikleri, eğitim durumları vb. gibi konularda bir istatistik elde etmek mümkün değildir.

4.3.2. Üyelik işlemleri

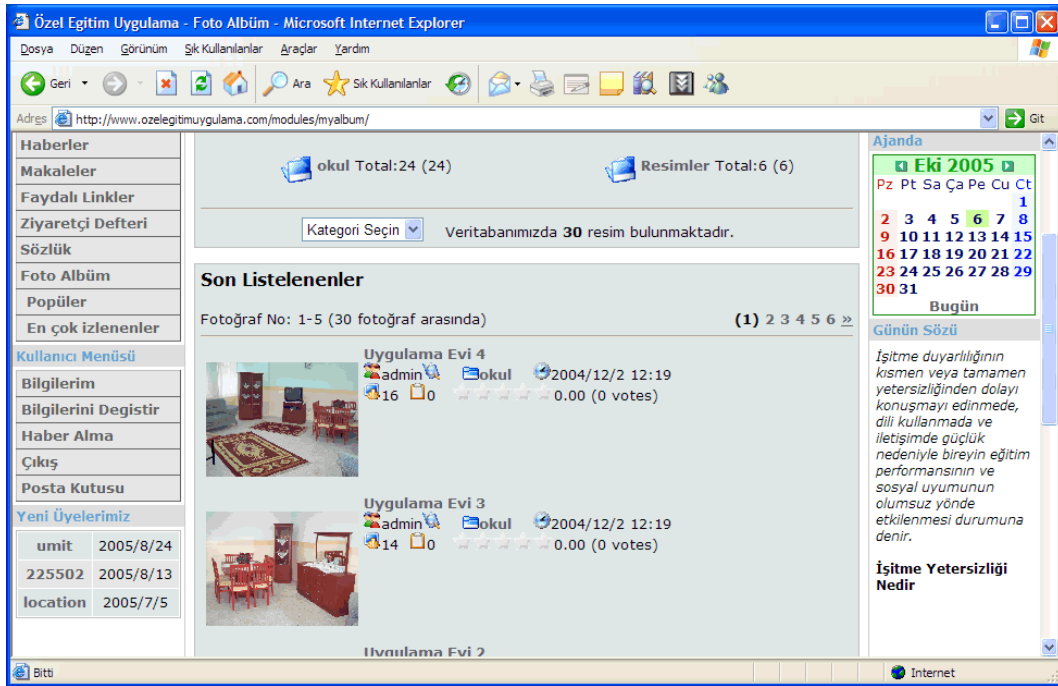
Kullanıcılar portala üye olması durumunda portal üzerinden verilen birçok hizmetten yararlanabilmektedir. Üye olan kullanıcılar makale okuyabilmekte, tartışma ortamına katılabilmektedirler. Ana sayfadaki Üye Ol bölümünden üyelik işlemleri yapılabilmektedir. Şekil 4.2’de üyelik sayfası görülmektedir.

Şekil 4.2 Üye Kayıt Sayfası

Üyelik işlemleri portal yapılarının en önemli özelliklerinden bir tanesidir.

4.3.3. Ortam türleri

Portal üzerinde farklı yapılar mevcuttur. Bunlar bazıları üyelik gerektirmeden ziyaretçilerin de görmesi sağlanmış yapılardır. Bazıları ise üyelik gerektiren bölümlerdir. Bunların dışında sistem yönetimi ile ilgili farklı bir bölüm bulunmaktadır. Aşağıda bu yapılar akında bilgi verilmiştir. Şekil 4.3'te örnek bir ortam türü görülmektedir. Kullanıcı üye olmadan ana sayfada Haberler, Sözlük, Yeni Üyelerimiz, Arama, Ajanda ve Günün Sözü ortam türleri ile karşılaşılır. Üye olduktan sonra ise Bize Yazın, Sormak İstedikleriniz, Makaleler, Faydalı Linkler, Ziyaretçi Defteri, Foto Albüm, Bilgilerim, Bilgilerimi Değiştir, Haber Alma ve Posta Kutusu ortam türleri ile karşılaşılır.

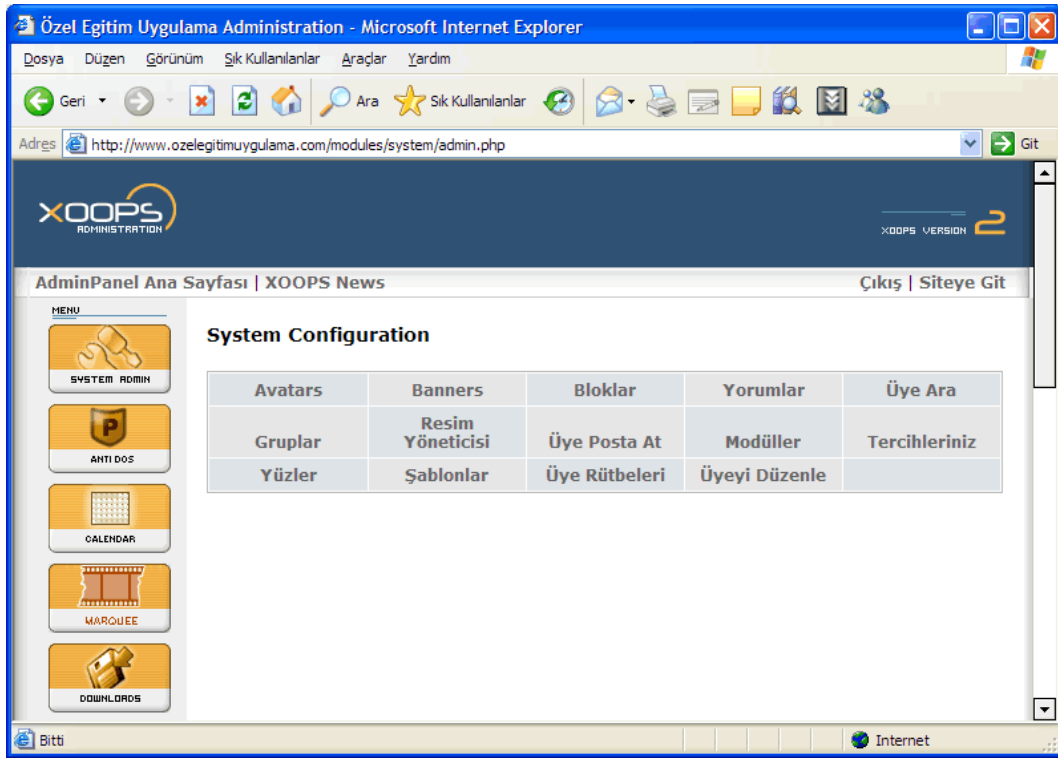

Şekil 4.3 Portal Ortam Türleri

İstenilen ortam türlerinin hangilerinin üyelik gerektireceği hangilerinin üyeliksiz erişebileceği konu uzmanlarının isteği doğrultusunda hazırlanmıştır. Portal yapılarında yetki düzeyleri ayarlanabilmekte ve farklı kullanıcı gruplarına farklı erişimler verilebilmektedir.

4.3.4. Yönetim paneli

Sistemden sorumlu yöneticinin diğer kullanıcılardan farklı olarak giriş yaptığı ve portal üzerindeki bütün olaylara yön verebildiği yerdir. Yönetici kendi parolası ile sisteme giriş yaptığında ana menüde sadece yöneticiye ait portal yönetim seçeneği gelmektedir. Şekil 4.4'te yönetim paneli görülmektedir. Buradan portal yöneticisi yeni bir tartışma kategorisi oluşturabilir, faydalı bağlantılara bir yenisini daha ekleyebilir, yeni bir duyuruyu portala koyarak yayımlayabilir.

Şekil 4.4 Portal Ortam Türleri

Portalda yönetim önemli bir konuyu teşkil etmektedir. Sistemin işleyebilirliği açısından düzenli olarak bu yönetim panelinden sistem kontrolü, bakım işlemleri yapılması gerekmektedir. Bu bölüm sadece sistem sorumlusu tarafından bilinen kısımdır. Büyük portal sistemleri kurulurken dikkat edilmesi gereken bir nokta bu yönetimle ilgilenecek kişinin belirlenmesi ve yetkilerin bu kişiye verilmesidir. Yönetim panelinde çok fazla yönetici hesabının bulunması istenmeyen hatalara ve farklı değişikliklere yol açabilmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

İnternet, iletişim olanakları sayesinde insanları bir araya getirerek sanal topluluklar oluşturabilme gücünü elinde bulundurmaktadır.

İnternetin sağlamış olduğu iletişim olanakları ile öngörülen hedef kitleye ulaşılabilir. Birey ya da kurum internet üzerinden kendini daha iyi tanıtabilmekte, hedef kitlesine daha kolay ulaşabilmekte, istediği mesajları daha iyi verebilmektedir. İnternet üzerinden farklı konularda farklı düşüncelerin paylaşımı daha rahat yürütülebilmektedir. Zaman sınırının olmaması, istenilen zamanlarda tartışma içeriklerinin incelenmesi bu ortamların sağladığı avantajlar durumundadır.

Bu çalışmada özel eğitim alanında bir web portalı gerçekleştirilmiş, konu uzmanları ile özel gereksinimli çocukların ailelerinin bu ortamda buluşması hedeflenmiştir. Uygulamada teknik yapı oluşturulmasından sonra, içeriğinin de sunulması ve bu portala içerik eklenmesi gereksinimi doğmuştur. Bu gereksinimi karşılayabilecek kurumlar araştırılmıştır. Özel eğitim veren devlet okulları, özel eğitim merkezleri ve dernekler düşünülmüştür. Ailelere kolay ulaşabilmek ve bu yapıyı anlatabilmek için teknik altyapısının uygun olduğu yeterli bilgisayarları olan bir kurum araştırılmıştır. Yapı hakkında belirlenecek ailelere genel internet kullanımı ve portalın kullanımı hakkında hizmetiçi bir eğitim verilmesi düşünülmüştür. Bu gereksinim için MEB Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ile görüşülmüştür. Okul yönetimine yapılmak istenen uygulama hakkında bilgi verilmiş ve düşünceleri istenmiştir. Okul yönetimi bu yapının hem sunumunu hem de yürütülmesini üstlenebileceklerini ve içerik ekleyerek destek verebileceklerini belirtmişlerdir. Yapının okuldaki öğrencilerin veliler tarafından kullanılacağı ve bunun için yeterli bilgisayarları olduğu belirtilmiştir. Yapının ailelere anlatılması için, aileleri okul içerisinde bir araya getirerek hizmetiçi eğitim ortamı oluşturulabileceği söylenmiştir. Ayrıca haftanın belli günlerinde forum ortamında kullanıcılardan gelen sorular konu uzmanları tarafından cevaplanıp/cevaplanamayacağı sorulmuştur. Bu tür bir işleminde kendileri tarafından gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Sonraki dönemlerde bu yapının tamamen okul idaresi tarafından yürütülebileceği ve sahiplenebileceği bildirilmiştir. Uygulama için gerekli alan adı idari yönetim ile görüşülerek

alınmıştır. Yine uygulamanın aşamaları buradaki konu uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Portalın yayına geçmesinden sonra en az altı (6) ay yayında kalması ve tanıtılması hedeflenmiştir. Böylece hem daha fazla bireye ulaşılması hedeflenmiş hem de daha tanınır hale gelmesi beklenmiştir.

Uygulamanın yürütülebilmesi için okul yönetiminden, portalın yönetimi ile ilgilenecek uzmana oluşturulan yapı hakkında bilgiler aktarılmıştır. Ayrıca yapının kullanımı (hem yönetici, hem üye olarak) hakkında bir kullanım kılavuzu verilmiştir.

Portalın uygulamada kaldığı yani internet ortamında kaldığı 14 aylık sürede, portalda 2 aktif yönetici 3 konu uzmanı görev almıştır. 37 aktif üye katılmıştır. Portalda 443 haber okunmuş, 17 faydalı bağlantı, 1 makale, 14 haber yayınlanmıştır. Veritabanına 30 resim, 22 sözlük terimi eklenmiştir. Tartışma ortamlarına 6 ileti gönderilmiş 5 tane kayan yazı ile duyurular yapılmıştır. Ekim 2004 - Aralık 2005 dönemleri arasında toplam 3263 kişi portalı ziyaret etmiştir.

Geçen süre zarfında okul yöneticileri tarafından aileler ile veli toplantısında portal ailelere tanıtılmış kullanımı hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca portal üzerindeki belli başlı bazı öğelerin yürütülmesi sağlanmıştır. Okul ve uygulama laboratuvarları ile ilgili resimlerin yerleştirilmesi, haber eklenmesi, sözlük veri girişi gibi işlemler gerçekleştirilmiştir. Portalın yürütülmesi için güncel bilgilerin portalda yayınlanması, güncellenmesi gerekmektedir. Okul yöneticisine Ek-5'teki sorular sorularak yapılan görüşmede portalın içerik yönünden yeterli derecede zenginleştirilemediği ifade edilmiştir. Gerek güncel haberler gerekse tartışma ortamlarının yeterli derecede kullanılmadığı saptanmıştır. Okulun çalışmaları dışında, uygulamanın gerçekleştiricisi, tez danışmanlarının da bireysel çabaları sonucu belli düzeyde tanıtım yapılabilmektedir. Böylece portal yayında kaldığı süre içerisinde belli sayıda kullanıcı üye olmuştur. Okul yönetimi portalın güncelleştirilememe nedenlerinden en önemlisinin zaman yetersizliği olduğunu ifade etmiştir. Yeterli derecede öğretmen olmadığından, mevcut personel üzerindeki iş yükünün çok olmasından dolayı yeterli desteğin sağlanamadığı ifade etmiştir. Ancak portalın öğretmenler, öğrencilerin aileleri ve okul idaresi arasında bir bağ oluşturduğu ve bunun devam etmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Ailelerin bu portaldan daha fazla yararlanabilmeleri için öncelikli olarak velilerin

teknoloji bilgi düzeylerinin artırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bununda MEB ve üniversitelerle işbirliği içerisinde toplumsal bir kalkınma olarak planlanması gerektiği söylenmiştir.

Okul yönetimi ile yapılan değerlendirmede diğer bir başlık olarak özel gereksinimli çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin genel olarak düşük olduğu dolayısıyla teknolojiden yararlanma oranının azlığı vurgulanmıştır. Evinde bilgisayar olmayan ailelerinde internet ve onun sağladığı olanaklardan faydalanabilmesi için okul bünyesindeki bilgisayarlar velilerin kullanımına açılmıştır. Böylece ailelerin bir ölçüde bilgilenmesi ve aile eğitiminden faydalanması düşünülmüştür.

Uygulama Türkiye’de özel eğitim alanında konu alanı uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hazırlanan, yine uzmanların kontrolünde içerik sunulan bir yapı olma özelliğindedir. Sadece tartışma ortamının bulunduğu sade bir web sitesi olma dışında akademik destek taşıyan bir yapıdır. Uygulamada istenilen hedefler gelişmiş toplumlarda artık normal sayılabilecek yapılardır. Bu yapıların uygulanabilmesi için birey/kurum olarak gerekli çabaların sarf edilmesi gerekmektedir. Teknoloji insanlığa gerekli olanakları sağlamakta fakat bu olanakları en iyi şekilde kullanmak birey/kurum elindedir. Dolayısıyla bilgi toplumu olma yönünde üniversite-okul işbirliği sağlanması ve ilgili projelerin daha istekli yürütülmesi sağlanmalıdır.

Bu çalışmada hazırlanan portalın içeriği daha da zenginleştirilerek özel gereksinimli çocukların ailelerinin daha fazla yararlanacağı hale getirilmelidir. İçeriğin zenginleştirilmesi ve sunulan içeriğin ayrıntılı değerlendirilmesi konu uzmanları tarafından yapılmalıdır. Portal teknik anlamda eğitim içeriğini ve değerlendirilmesini sağlayacak yapılara sahiptir.

Türkiye açısından şunlar söylenebilir; bilgisayar ve internet kullanıcı sayısı artırılmalı, hem okulda öğrenciler için hem evde ebeveynler bilgisayar ve internet kullanmaya teşvik edilmeli, internete erişim olanakları gelişmiş ülkeler seviyesine çıkarılmalı ve iletişim maliyetleri azaltılmalıdır. Üniversiteler, devlet okulları ve ilgili kurumlar bireyin ihtiyaç duyduğunda yeterli desteği alabilmesi için hem teknik hem de akademik anlamda destek verebilecek bir yapıya sahip

olmalıdır. Özellikle devlet okullarında yeterli derecede bilgisayar laboratuvarı kurulmalı buralardan ailelerinde yararlanması sağlanmalıdır.

Ülkemizde özel eğitim alanında bir adım daha atabilmek, iletişim teknolojilerini toplumsal bir araç olarak kullanabilmek için yapılan çalışmalara yeterli derecede önem verilmesi gerekmektedir.

Bilgi toplumu olma yolunda atılan her adım toplumsal gelişimi destekleyecek yapıda olmalıdır. Yeni projeler üretilerek hayata geçirilmelidir. Yapılan her çalışma ilgili kurum/kuruluşlar tarafından desteklenerek geliştirilmelidir. Bu şekilde arzu edilen düzeye gelmek daha kolay olacaktır.

KAYNAKLAR

- [1] http-1: Bilişim Sözlüğü 2005, <http://www.bilisimsozlugu.com/>
- [2] http-2: Türk Dil Kurumu, <http://tdk.org.tr/tdksozluk/sozara.htm>
- [3] RIEDLING A.M., *Learning to Learn A Guide to Becoming Information Literate*, Neal-Scuman Publishers, New York, USA (2002)
- [4] http-3: İnternet, <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet>
- [5] http-4: İnternet,
http://www.bilisimterimleri.com/bilgisayar_bilgisi/bilgi/12.html
- [6] *İnternet Kullanım Kılavuzu*, ALFA Basım ve Dağıtım, İstanbul, Türkiye (Ocak 2000)
- [7] WALKER C., WALL D., (Ed. AKDENİZ Y.), *The Internet Law and Society*, Pearson Education, London UK (2000)
- [8] http-5: Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu,
<http://kurul.ubak.gov.tr/calistay/>
- [9] HOŞGÖRÜR V. ve YONCALIK M.T., *Bilgi Toplumunda Eğitim Yönetimi, Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar*, (Kalınyazan Y. ve ark.), Birmat Matbaacılık, Ankara, Türkiye, 360-367 (2004)
- [10] DİNLER Z., *Bilimsel araştırma ve internet'e bağlı bilgi merkezleri*, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa Türkiye (2000)
- [11] http-6: Hanehalkı bilişim kullanma durumu araştırma anketi,
<http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/HHBilisim/hhbilisim.html>
- [12] http-7: Araştırma Şirketi, <http://www.nielsen-netratings.com/>
- [13] http-8: International Telecommunications Union, <http://www.itu.int/>
- [14] http-9: Dünyada İnternet Kullanımı,
<http://www.internetworldstats.com/stats5.htm>
- [15] NANEÇİ E. ve YAZICI A., *e-Dönüşüm için e-Birey-e-İNSAN*, Bilişim Kültür Dergisi, **90**, 24-27 (2004)
- [16] AKIN S.B., *e-Vatandaşı Halk Tetikliyor*, *Bilişim Kültür Dergisi*, **92**, 12-13 (2005)
- [17] http-10: Web portalı, http://en.wikipedia.org/wiki/web_portal
- [18] http-11: Portal nedir?, http://www.sistek.com.tr/bulten/bulten_portal.htm

- [19] http-12: Portal nedir?,
<http://www.pbs.com.tr/DesktopDefault.aspx?tabid=395>
- [20] http-13: TBD Kamu-BİB Çalışma Grubu 5 e-Devlet: Kamu e-Kapılarının İncelenmesi,
http://kamubib.tbd.org.tr/kamubib/kamubibV/raporlar/cg5_rapor_sonuc.htm
- [21] http-14: İzmir Ticaret Odası, <http://www.izto.org.tr/NR/exeres/97050F22-1CEB-41E7-B3B7-A21F8EFD6706.htm>
- [22] GÜN M., *e-DÖNÜŞÜMÜN Bugünü Yarını*, Bilişim Kültür Dergisi, **90**, 59-60 (2004)
- [23] ÖZSOY Y. ve Ark., *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş*, Karatepe Yayınları, Ankara, TÜRKİYE (1988)
- [24] ERİPEK S. (Ed.), *Özel Eğitim, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları*, Eskişehir, TÜRKİYE (2002)
- [25] ERİPEK S., *Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitim*, Standard Ekonomik ve Teknik Dergi, **44**, Sayfa:14-19, (2005)
- [26] BATU E., *Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri*, Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Enstitüsü Yayınları, Eskişehir Türkiye (2000)
- [27] ENÇ M., ve Ark., *Özel Eğitime Giriş, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*, Ankara, Türkiye (1987)
- [28] KIRCAALİ-İFTAR G., (Ed: ERİPEK S.), *Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim*, Özel Eğitim, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı, Eskişehir, Türkiye (1998)
- [29] http-15: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
<http://rega.basbakanlik.gov.tr/Eskiler/2004/12/20041218.htm>
- [30] ATAMAN, A., *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, Türkiye (2003)
- [31] http-16: Özel Eğitimin Amaçları,
<http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitim/OEamaclar.htm>

- [32] [http-17: Özel Eğitimin Hakkında KHK,](http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/573.htm)
<http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/573.htm>
- [33] [http-18: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi,](http://www.unhchr.ch/udhr/lang/trk.htm)
<http://www.unhchr.ch/udhr/lang/trk.htm>
- [34] CAVKAYTAR A. ve DİKEN İ., *Özel Eğitime Giriş*, Kök Yayıncılık, Ankara, Türkiye (2005)
- [35] VURAN S. ve YÜCESOY Ş., *Türkiye’de Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Hizmetlerin Yasal Yapılanmasında Avrupa Birliği’ne Uyum Çabalarının Yansımaları*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, **3**, 141-157 (2003)
- [36] [http-19: Özürlüler İdaresi Araştırma Göstergesi,](http://www.ozida.gov.tr/arastirma/oztemelgosterge.htm)
<http://www.ozida.gov.tr/arastirma/oztemelgosterge.htm>
- [37] [http-20: Türkiye geneli özel eğitimden yararlanan öğrenci sayısı,](http://orgm.meb.gov.tr/Istatistikler/istatistikindex.htm)
<http://orgm.meb.gov.tr/Istatistikler/istatistikindex.htm>
- [38] VURAN S., *Zihinsel Engelli Çocuk Annelerine Ödüllendirme ve Eleştirmemenin Kazandırılmasında Bilgilendirme, Dönüt Verme ve Ödüllendirmenin Etkililiği*, Zirem Yayınları, Antakya, Türkiye (2000)
- [39] *T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Özürlülere Hizmet Veren Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurum ve Kuruluşları İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları Sonuç Raporu*, Eğitim İdaresi Başkanlığı, Ankara, **2-16**, 2004
- [40] [http-21: Türkiye’de Özel Eğitim Hizmetleri,](http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitim/OEa.htm)
<http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitim/OEa.htm>
- [41] [http-22: Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu,](http://www.shcek.gov.tr) <http://www.shcek.gov.tr>
- [42] [http-23: Özürlüler İdaresi Başkanlığı,](http://www.ozida.gov.tr) <http://www.ozida.gov.tr>
- [43] [http-24: Türkiye Sakatlar Derneği,](http://www.tsd.org.tr/index.php?id=12) <http://www.tsd.org.tr/index.php?id=12>
- [44] CAHOON B., *Adult Learning and the Internet: Themes and Things to Come*, Adult Learning and the Internet (Ed: CAHOON B.), Jossey-Bass Publishers, San Francisco, 71-76 (1998)
- [45] GÜRÇAN A., *Teknoloji Öğretimde Ne Kadar Etkili?*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, **9**, 1-2, 1-7, (1999)

- [46] KAYA N., *İşitme Engellilerin Eğitiminde İnternet Destekli Öğretim Etkinliğinin Uygulanması ve Kalıcılığının Araştırılması*, Özel Eğitimden Yansımalar (Ed: KONROT A.), Kök Yayıncılık, Ankara Türkiye, 187-193 (2004)
- [47] BRYANT D.P. ve BRYANT B.R., *Assistive Technology for People With Disabilities*, Pearson Education, Boston, USA (2003)
- [48] MALE M., *Technology for Inclusion Meeting The Special Needs Of All Students*, Pearson Education, Boston, USA (2003)
- [49] ENVER R., *Eğitimde Bilgisayar Teknolojisi*, Anadolu Mat., İzmir (1999)
- [50] GÜNEŞ H., *AB'ne Üye Ülkelerde Özürlü Çocuklara Yönelik Hizmetler ve TÜRKİYE'de Özel Eğitim Hizmetleri, Yasal Düzenlemeler, Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi*, Ankara, Türkiye (2001)
- [51] http-25: Özürlüler İçin Engelsiz Avrupa Tebliği,
<http://www.ozida.gov.tr/mevzuat/abrapor.htm#12052000>
- [52] http-26: Özürlü Hakları Bildirgesi,
<http://www.ohchr.org/english/law/res3447.htm>
- [53] PARETTE J., HOWARD P., MARY J., *Family-centered assistive technology assessment, Intervention in School & Clinic*, **32**, 104-112 (1996)
- [54] http-27: XOOOPS Resmi İnternet Sitesi, <http://www.xoops.org>
- [55] http-28: Alan Adı Sorgulaması, <http://www.internic.net/whois.html>
- [56] http-29: Alan adı tahsisi, <http://www.websahibi.com>

EKLER

EK-1 UYGULAMA İZİN BELGESİ

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼

SAYI : B.08B4MEM.4.26.00.02.310 ( ) / 27.04.04*02 : 066
KONU : Anket

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesi Rekt¼rl¼đ¼n¼n 21.07.2004 g¼n ve 3073 sayılı yazılarında; Fen Bilimleri Enstit¼s¼ Bilgisayar M¼hendisliđi b¼l¼m¼ Y¼ksek Lisans ¼đrencisi Muhammet Recep OKUR'un "zel Gereksinimli Çocukların Ailelerine Y¼nelik Web Portalı Tasarımı" konulu y¼ksek lisans tez çalışması kapsamında Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İŞ Merkezinde anket uygulaması yapmak istediği bildirilmektedir.

Anılan anket çalışmasının yapılması, sonucundan M¼d¼rl¼đ¼m¼ze bilgi verilmek kaydıyla uygun g¼r¼lmekte olup, Makamlarınızca da uygun g¼r¼ld¼đ¼ takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Kenan TUĞAN
Milli Eğitim M¼d¼r V.

OLUR
27/07/2004

Mehmet KS¼Z
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-2
OKUL YÖNETİMİ VE ÖZEL EĞİTİM UZMANLARI
İLE YAPILAN GÖRÜŞME FORMU

GÖRÜŞME FORMU

..... / .... / 2004

Sayın Özel Eğitim Uzmanı,

Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı Bilişim Bölümü'nde "Özel Gereksinimli Çocukların Ailelerine Yönelik Web Portalı Tasarımı" ile ilgili bir araştırma yapılmaktadır. Yapılan araştırma ile

a)özel gereksinimli çocukların ailelerine sanal ortamda ulaşmayı,

b)aileleri ve uzmanları sanal ortamda bir araya getirmeyi,

c)özel gereksinimli çocuklar için çaba harcayan bireylerin deneyimlerini bu ortamda ki diğer bireylerle paylaşmalarını sağlayabilecek sanal ortamı hazırlamak amaçlanmaktadır.

Sözü edilen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için teknolojik alt yapısı böyle bir çalışma için oldukça uygun olan Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi'nde eğitim alan çocukların aileleri, öğretmenleri ve yöneticileri ile yürütülmesi planlanmış ve bu konuda gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca çalışmanın tamamlanmasından sonra da portalın bu kurum tarafından sürdürülmesi ve özel gereksinimli çocuklar ve ailelerinin yararlanması için gereken destek kendilerine sunulacaktır.

Çalışma öncesinde, şu an deneme yayınındaki <http://www.ozelegitimuygulama.com> portal yapısı ve ortamın içeriğinde olması yada olmaması düşünülen bölümler hakkında sizin değerli görüşlerinize yer verilecektir. Daha sonra bu görüşler değerlendirilerek sanal ortamın yapısı hazırlanacaktır. Yardımlarınız için teşekkürler.

Portalda deneme sürecinde oluşturulmuş olan yapının içerdiği bölümler aşağıdaki gibidir. Lütfen bu bölümler ve eklemek istediğiniz düşüncelerinizi görüşleriniz bölümüne yazınız.

		Görüşleriniz
Kullanıcı Menüsü		
Kullanıcı Bilgileri		.....
Ana Menü		.....
Ana Sayfa		.....
Bize Ulaşın		.....
Ajanda		.....
Dosya İndir		.....
Forum		.....
Haberler		.....
Sohbet		.....
Makaleler		.....
Web Bağlantıları		.....
Fotoğraf Albümü		.....
Site Duyuruları		
Diğer		....

Adınız- Soyadınız:

İmza:

EK-3

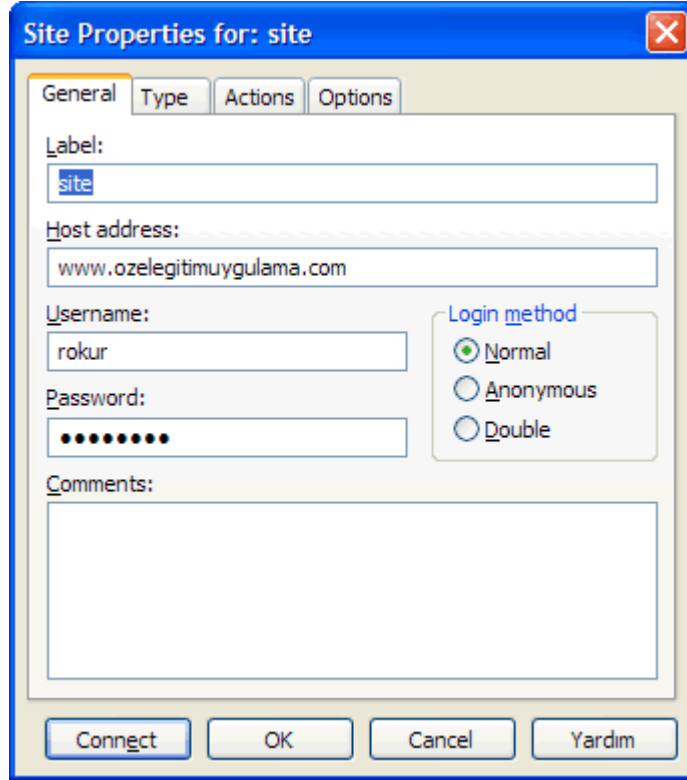
PORTAL KURULUMU

PORTAL KURULUMU

Portalın kurulum aşamaları aşağıda adımlar halinde listelenmiştir.

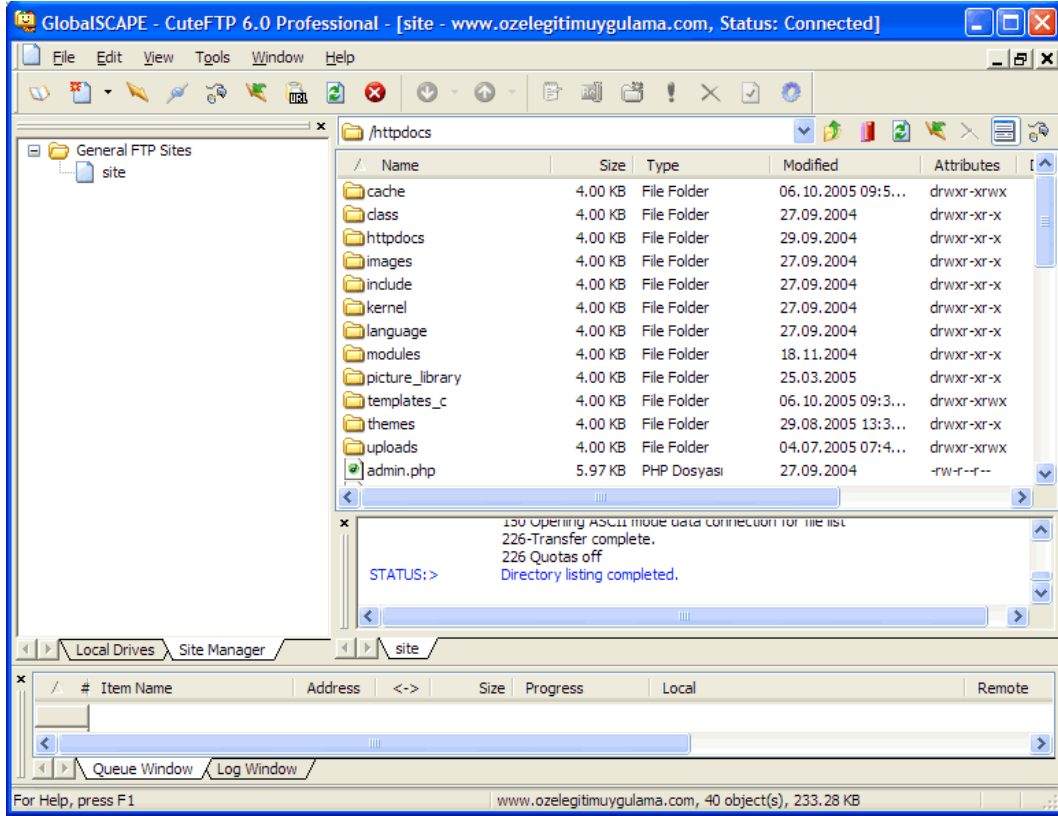
- Portal yazılımının <http://www.xoops.org> resmi internet sitesinden indirilmesi.
- Portal kurulum dosyalarının sunucuya FTP ile gönderilmesi

Uygulamada gerekli kurulum dosyaları internet üzerinden indirildikten sonra, dosyalar CuteFTP programı ile gönderileceğinden program üzerinde sunucu adresi, kullanıcı adı, kullanıcı parolası Şekil Ek 3.1'deki gibi bilgiler girilerek sunucuya erişim ayarları yapılmıştır.

Şekil Ek 3.1 FTP oturum ayarları

Program ayarları yapıldıktan sonra web sunucusuna erişim sağlanmıştır. Böylece web portalının gerekli kaynak dosyaları sunucuda tahsis edilmiş olan bölüme Şekil Ek 3.2 de görüldüğü gibi aktarılmıştır.

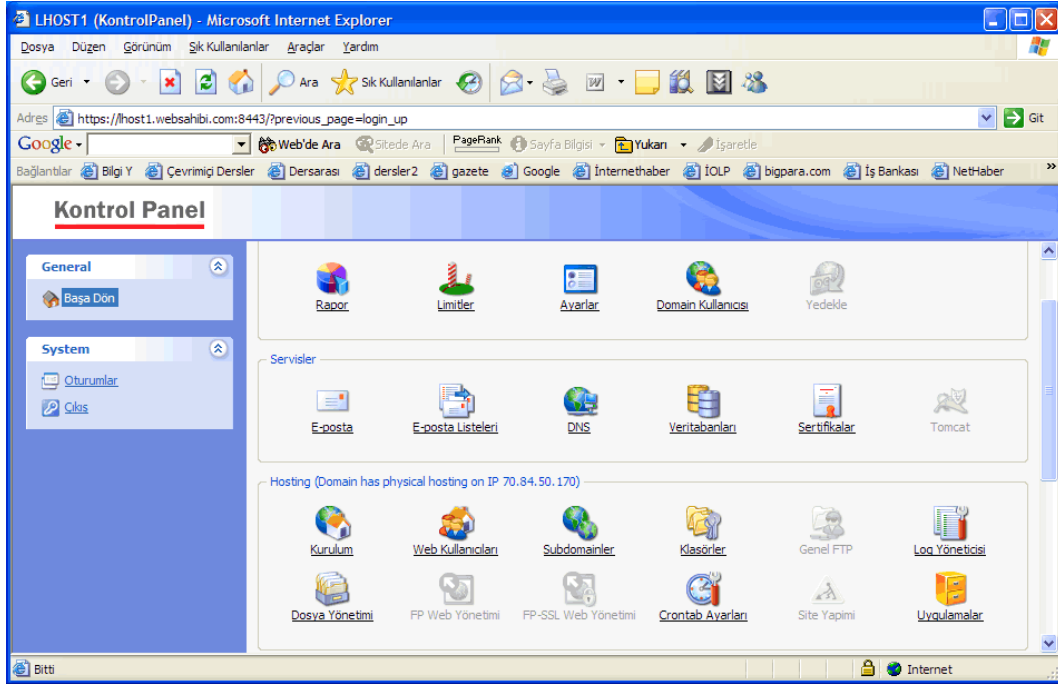

Şekil Ek 3.2 Sunucu Kaynak Dosyalarının Gönderilmesi

- MySQL Server üzerinde veritabanı oluşturulması

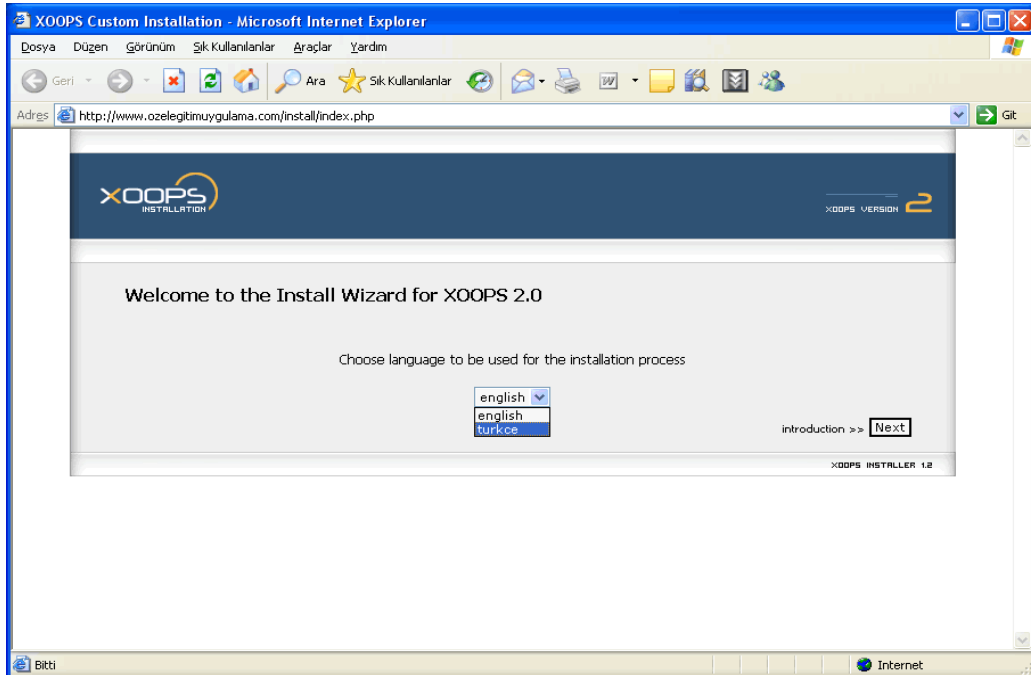
Sunucu üzerinde portalın çalışması için bir veritabanı gereklidir. Bunun için MySQL server üzerinde www.ozelegitimuygulama.com için tahsis edilen bölümde site isimli bir veritabanı Şekil Ek 3.3 de görülen kontrol panelinden oluşturulmuştur. Bunun için alan adının tahsis edildiği yerden sistem yöneticisi için verilen web adresine bağlanılmış ve veritabanı oluşturulmuştur.

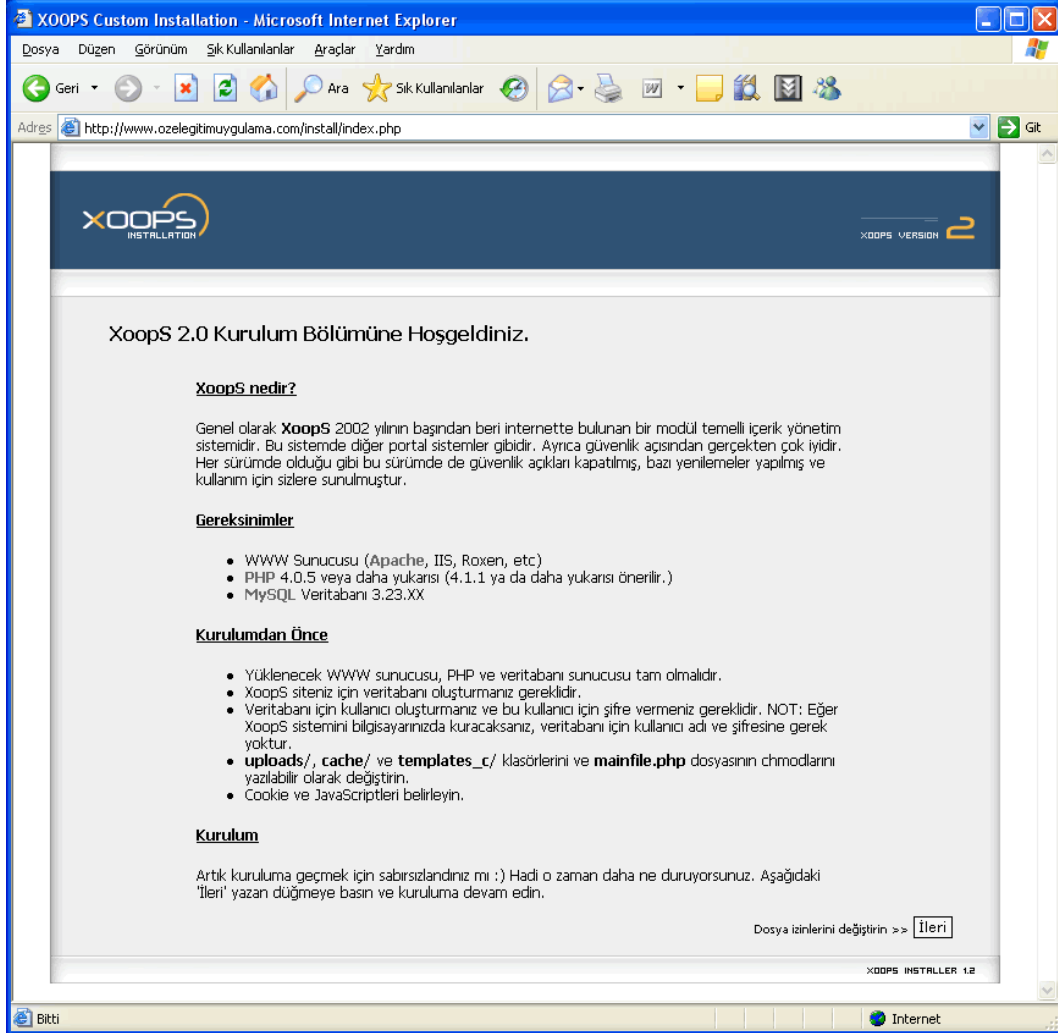
Şekil Ek 3.3 Kontrol Paneli

- Sunucu üzerinde kurulum sihirbazı yardımıyla kurulumun yapılması. XOOPS Kurulum sihirbazı yardımı ile portal belirtilen alan üzerine kurulmuştur.
1. Kurulumda ilk karşımıza Şekil Ek 3.4 deki başlangıç sayfası gelir. Burada dil seçeneğinde Türkçe desteği bulunmaktadır.

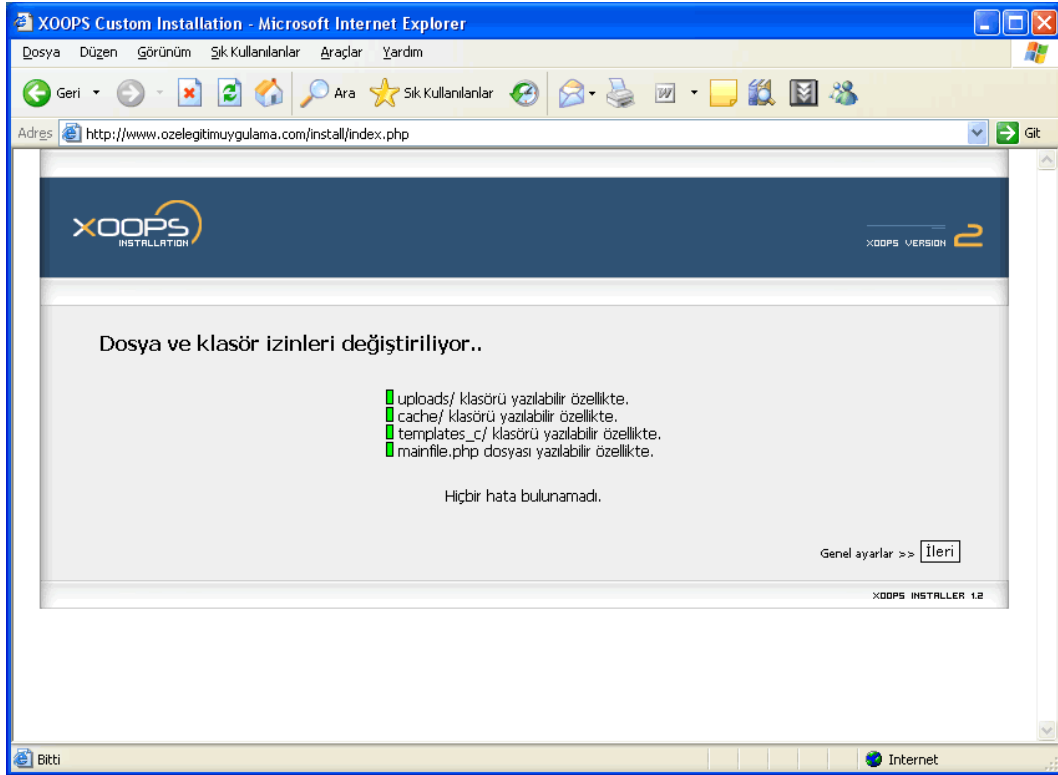
Şekil Ek 3.4 Kurulum Başlangıç Penceresi

2. İkinci aşamada XOOPS, sistem gereksinimleri, kurulumdan önce yapılacaklar hakkında bilgilerin yer aldığı Şekil Ek 3.5 deki bölüm görüntülenir.

Şekil Ek 3.5 Hoş Geldiniz Penceresi

3. Sonraki adımda ise sistem dosya ve dizinleri incelenerek Şekil Ek 3.6 da görüntülenen hata kontrolü yapılır.

Şekil Ek 3.6 Dosya-Dizin Hata Kontrolü

4. Bu adımda ise sistemin genel özellikleri tasarımcıdan istenmektedir. Veritabanı gerçek ve fiziksel yolu, veritabanı kullanıcısı adı, parolası bilgileri bu bölümde istenmektedir. Şekil Ek 3.7 deki gibi kurulum sihirbazı veritabanına erişerek gerekli kurulum bilgilerini bu veritabanına yazar.

Genel biçimler

Veritabanı
Kullanmak istediğiniz veritabanını seçin

Veritabanı Sunucu Adı
Lütfen veritabanının host adını yazın. Eğer bilmiyorsanız 'localhost' olarak bırakın.

Veritabanı Kullanıcı Adı
Veritabanına ulaşma yetkisi olan kullanıcının adını yazın.

Veritabanı Şifresi
Veritabanının kullanıcı şifresini yazın

Veritabanı Adı
Buraya veritabanınızın adını yazın. Eğer yoksa birtane oluşturun ve adını buraya yazın.

Tablo Öneki
Veritabanının içinde oluşturulacak tabloların önüne konulmasını istediğiniz öneki yazın. Örnek: 'xoops_users' tablosunun öneki xoopstur. Eğer istemiyorsanız değiştirmeyebilirsiniz.

Sürekli bağlı kalınsın mı?
Otomatik olarak 'HAYIR' seçilidir. Ama isteğinize göre 'EVET' i de seçebilirsiniz.

XoopS Fiziksel Yolu
XoopS' un fiziksel yolu (Bulunduğu dizin)

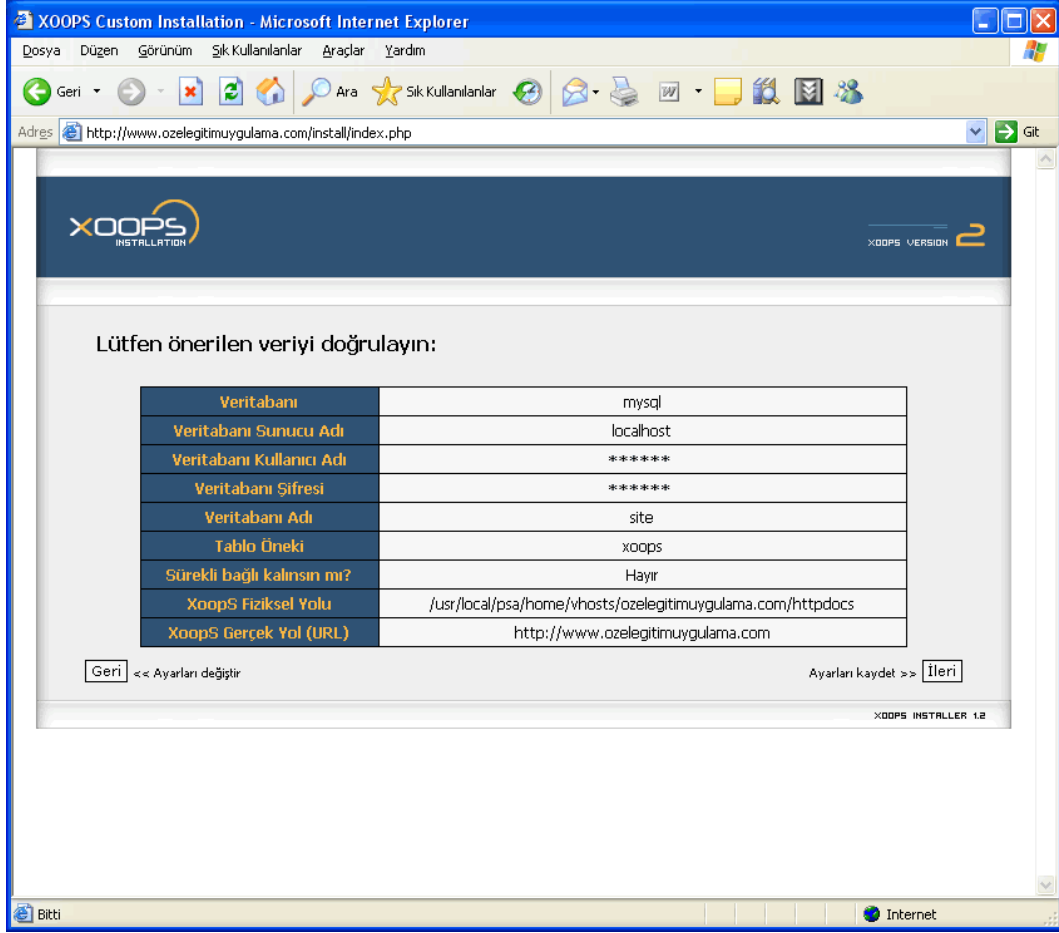
XoopS Gerçek Yol (URL)
XoopS' un gerçek yolu (URL'si)

Onayla >> **İleri**

XOOPS INSTALLER 1.2

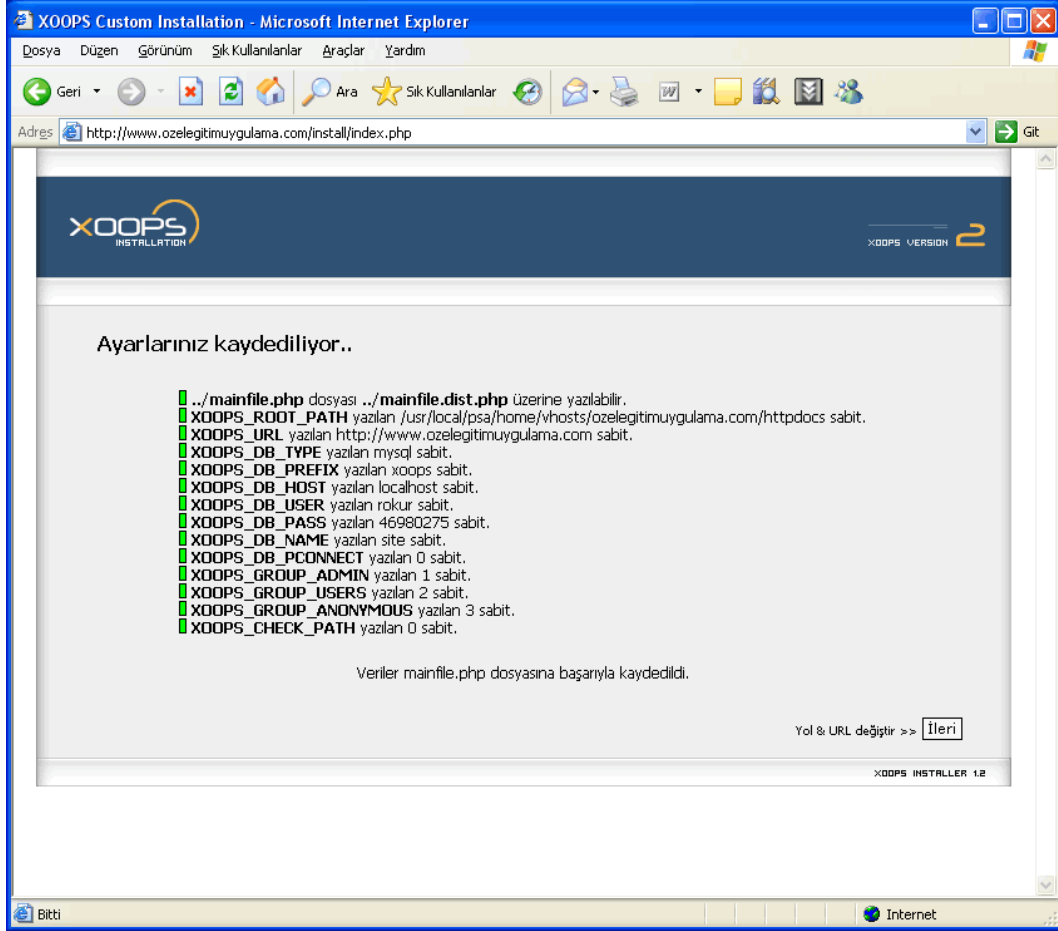
Şekil Ek 3.7 Genel Biçimler

- Şekil Ek 3.8 de görülen adımda sistem yöneticisi tarafından girilen bilgilerin onaylanması istenir. Değişiklik yapılmak istenir ise bu bilgilerin tekrar girilmesi gerekmektedir.

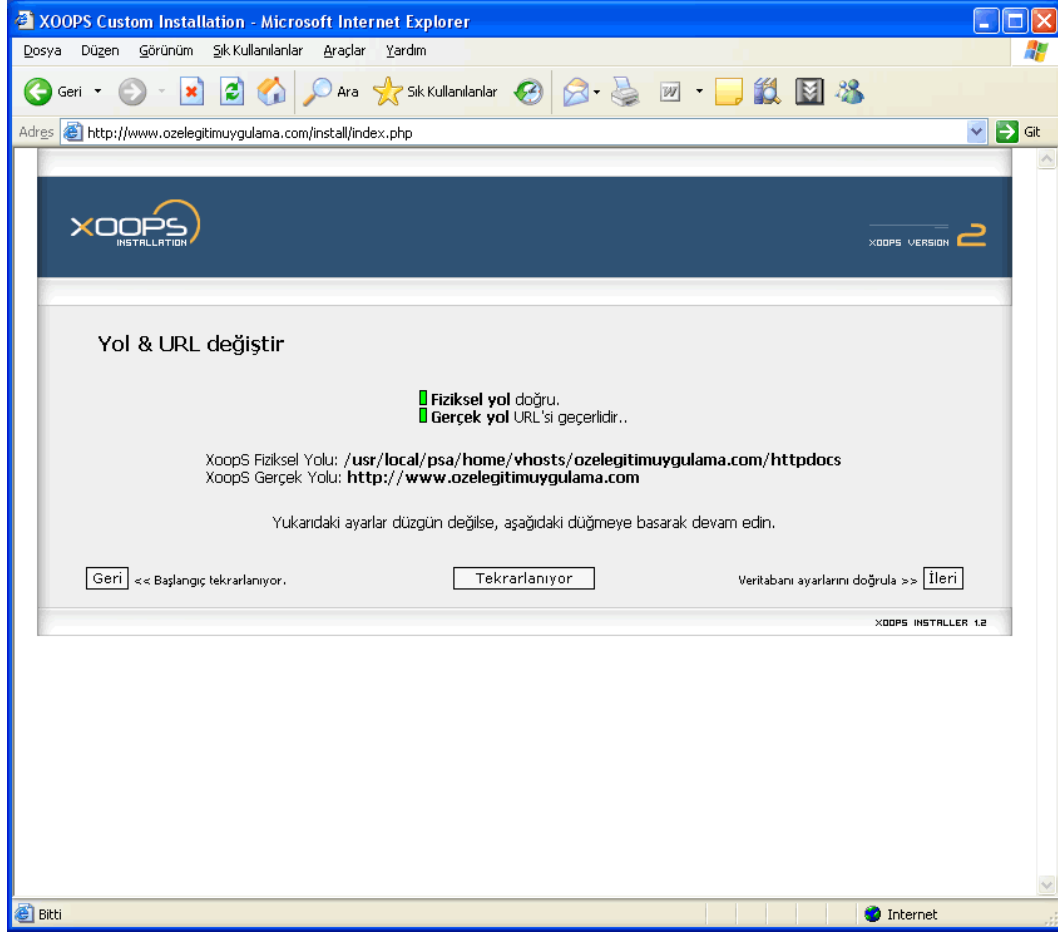
Şekil Ek 3.8 Verilerin Doğrulanması

6. Kurulum sihirbazı sunucuda çalışacak olan dosya üzerinde yazma işlemlerini yaparak ayarları kaydeder. Bu işlem Şekil Ek 3.9 da gösterilmektedir.

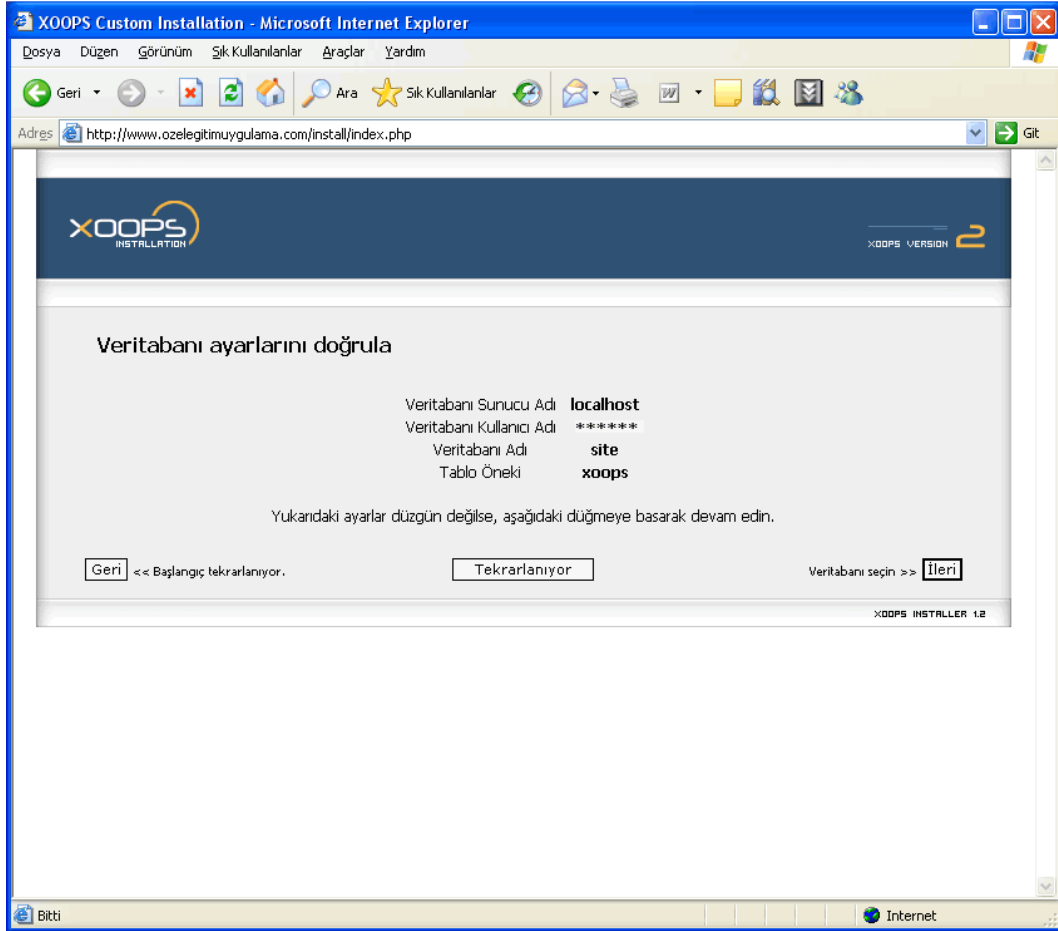
Şekil Ek 3.9 Ayarların Kaydedilmesi

7. Bu adımda sunucu üzerindeki gerçek ve fiziksel yolların doğrulanması istenir. Bu işlem Şekil Ek 3.10 da gösterilmektedir.

şekil Ek 3.10 Fiziksel ve Gerçek Yol Bilgileri

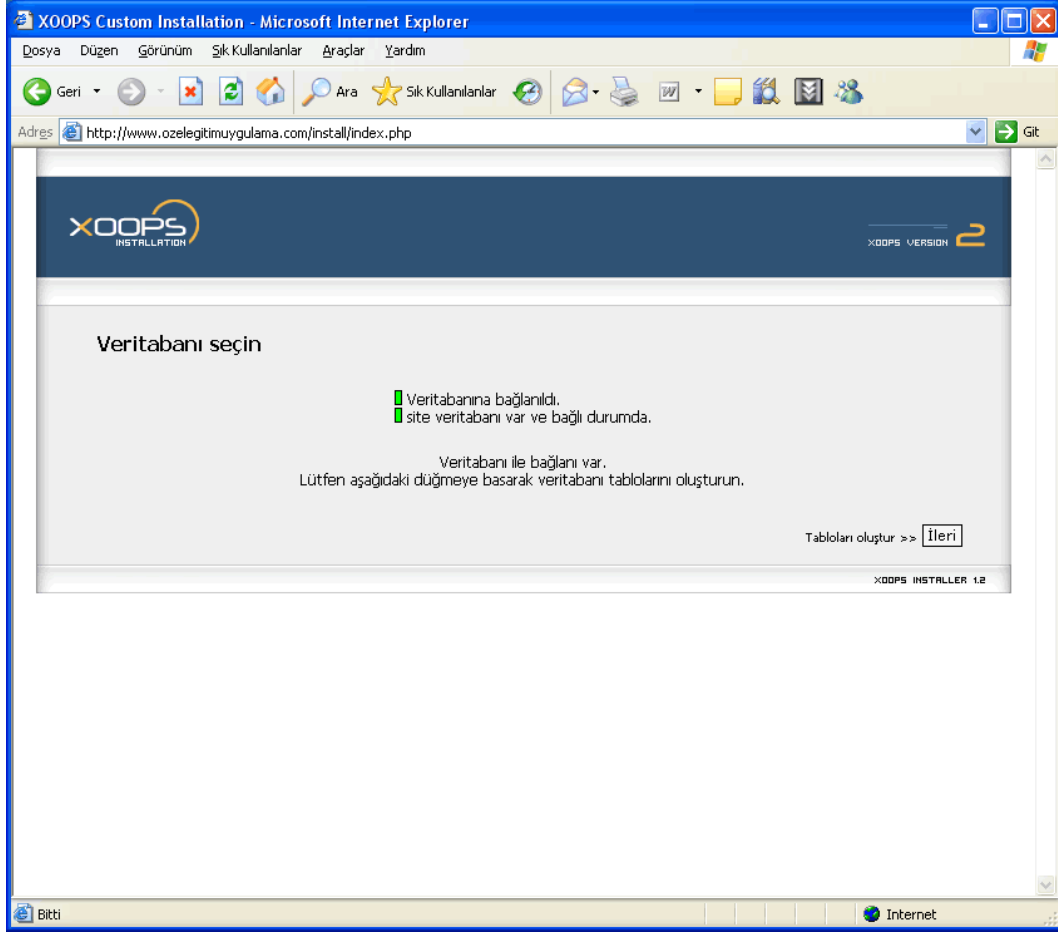
8. şekil Ek 3.11 deki adımda veritabanı ile ilgili verilen bilgileri doğrulanması istenecektir. Burada veritabanı bağlantısı için gerekli olan bilgilerin kontrol edilmesi gerekmektedir. Aksi halde veritabanına ulaşılmaz ise portal kurulumu gerçekteşmeyecektir.

Şekil Ek 3.11 Veritabanı Bilgileri

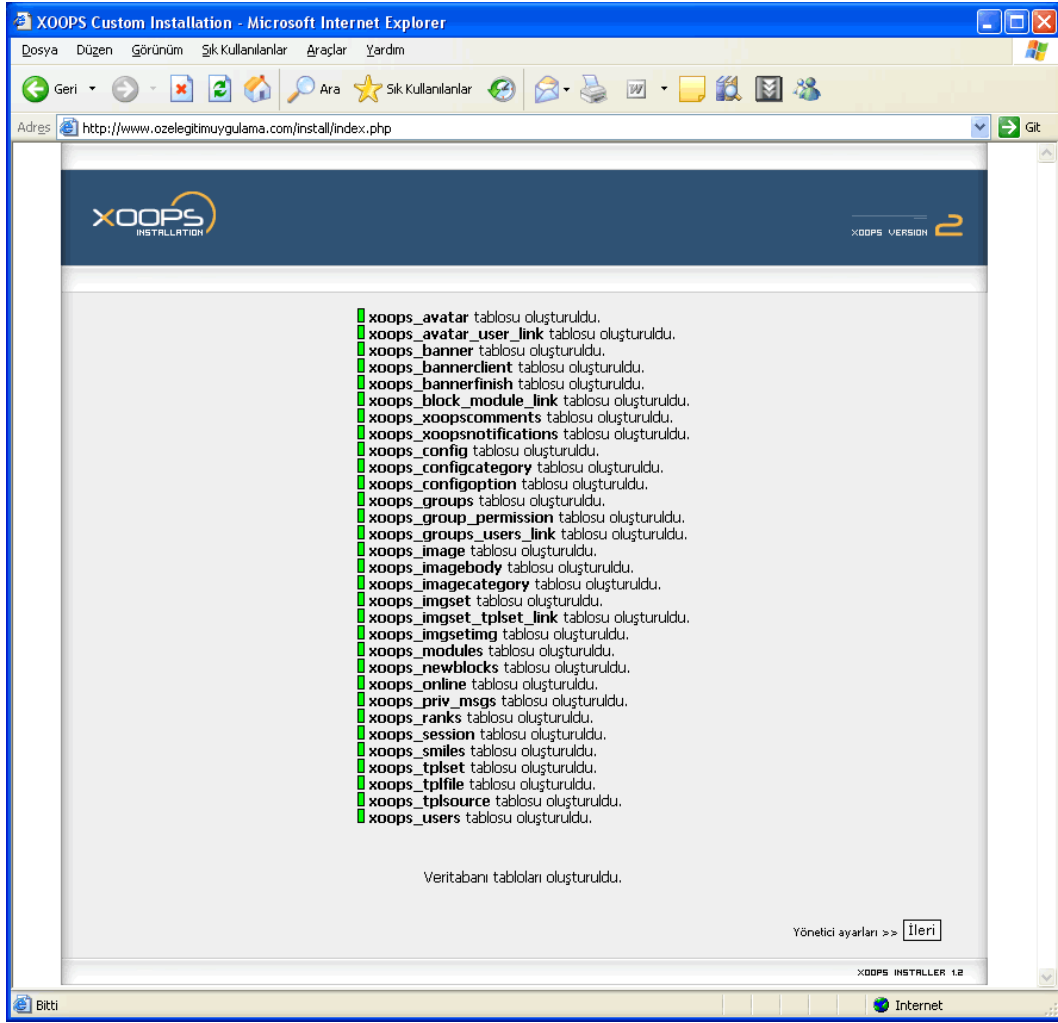
9. Şekil Ek 3.12 deki adımda veritabanı bağlantısı yapılır ve ilgili bilgi doğrulanır. Eğer bu aşamada bir bağlantı problemi yaşanmış ise kurulum tekrarlanmak ve veritabanı bağlantıları tekrar yapılmak zorundadır.

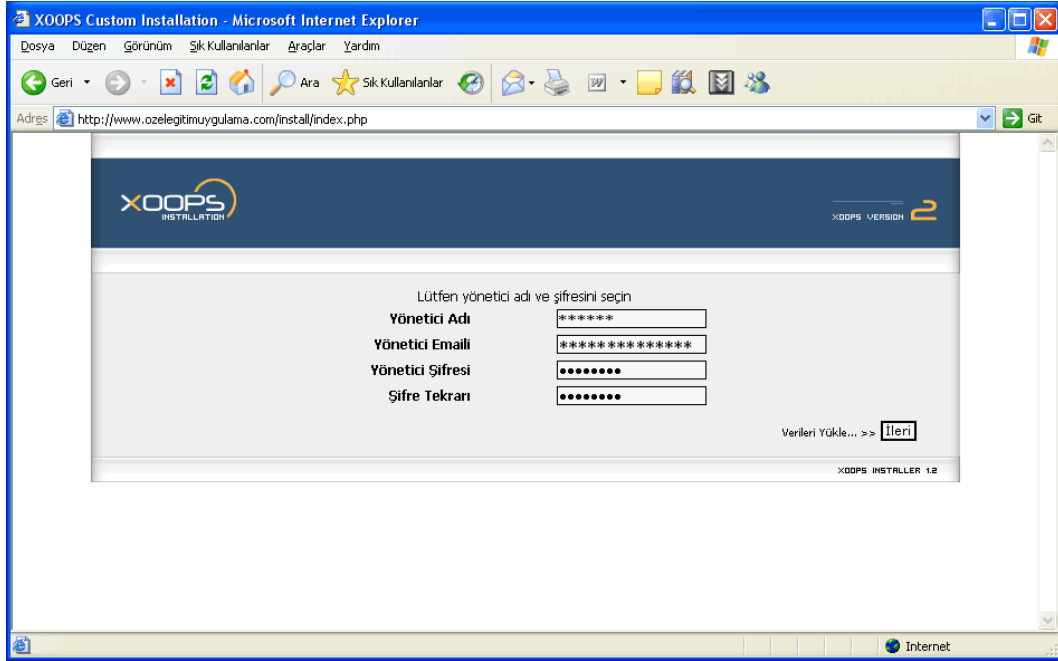
Şekil Ek 3.12 Veritabanı Bağlantı Bilgileri

10. Kurulumda önemli adımlardan bir tanesi de veritabanında Şekil Ek 3.13 de görülen ilgili tabloların oluşturulmasıdır. Bu adımda veritabanı üzerinde tablolar sırası ile oluşturulur.

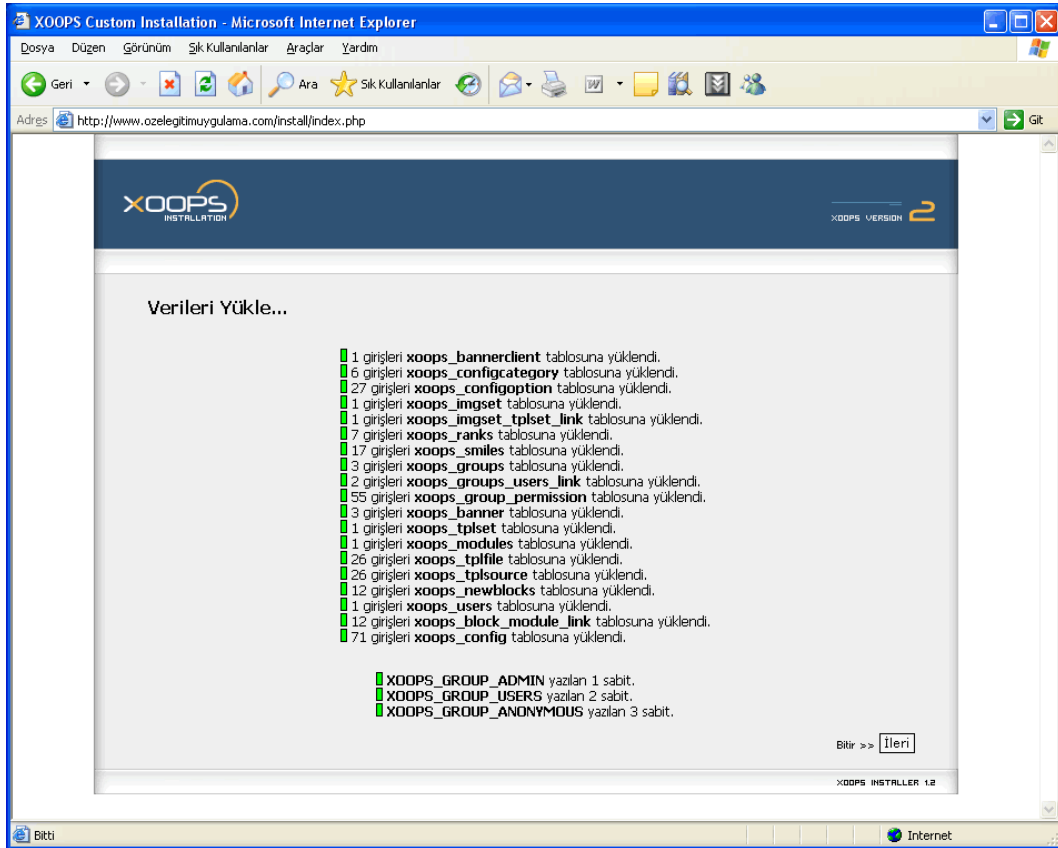
Şekil Ek 3.13 Veritabanında Tabloların Oluşturulması

11. Portalın yönetim paneline erişebilmek ve gerekli ayarları yapabilmek için yönetici bilgiler istenecektir. Burada portal yöneticisi kendisine kullanıcı adı ve parola atayarak yönetimi bu kullanıcı adı ve parola ile yapacaktır. Bu işlem Şekil Ek 3.14 de görülmektedir.

Şekil Ek 3.14 Yönetici Adı-Parola Bilgilerinin Belirlenmesi

12. Şekil Ek 3.15 deki gibi bütün girilen veriler ışığında veritabanında gerekli güncellemeler ve veri oluşumları tamamlanır.

Şekil Ek 3.15 Verilerin Veritabanına Yükleneşi

13. Şekil Ek 3.16 da görüldüğü gibi bütün adımlar geçildikten sonra kurulum tamamlanacak ve sihirbaz ekrana kurulumun tamamlandığı ile ilgili bilgileri taşıyacaktır. Buradan artık yeni oluşturulan portala erişim sağlanabilecektir.

Şekil Ek 3.16 Kurulum Tamamlandı Ekranı

EK-4 PORTAL ORTAM TÜRLERİ

PORTAL ORTAM TÜRLERİ

Portal üzerinde farklı yapılar mevcuttur. Bunlar bazıları üyelik gerektirmeden ziyaretçilerin de görmesi sağlanmış yapılardır. Bazıları ise üyelik gerektiren bölümlerdir. Bunların dışında sistem yönetimi ile ilgili farklı bir bölüm bulunmaktadır. Aşağıda bu yapılar akında bilgi verilmiştir. Kullanıcı üye olmadan ana sayfada Haberler, Sözlük, Yeni Üyelerimiz, Arama, Ajanda ve Günün Sözü ortam türleri ile karşılaşılır. Üye olduktan sonra ise Bize Yazın, Sormak İstedikleriniz, Makaleler, Faydalı Linkler, Ziyaretçi Defteri, Foto Albüm, Bilgilerim, Bilgilerimi Değiştir, Haber Alma ve Posta Kutusu ortam türleri ile karşılaşılır.

HABERLER

Portalın ilk giriş sayfasında yer alır. Üyelik gerektirmez. Bütün kullanıcılar portal üzerindeki haberleri okuyabilir haberi kimin ne zaman gönderdiği gibi bilgilere erişebilirler. Eğer kullanıcılar portalda haberlerinin yayınlanmasını isterler ise bu bölümdeki Haber Yaz kısmından üye olarak haber gönderebilir ve yayınlanmasını sağlayabilirler. Şekil Ek 4.1 de haberler bölümü görüntülenmektedir.

Özel Eğitim Uygulama - Haberler - Microsoft Internet Explorer

Dosya Düzen Görünüm Sık Kullanılanlar Araçlar Yardım

Adres <http://www.ozlegitimuygulama.com/modules/news/>

Giriş
Kullanıcı
Şifre
Giriş

Şifremi Unuttum!
Kayıt ol!
Ana Menü

HABERLER : SOSYAL GÜVENCESİ OLMAYANLARIN, SAKATLIK VE MALULLÜK AYLIĞI ALABİLMESİ
Gönderen : admin Açık 2005/9/6 13:56:37 (6 okundu)

 2022 Sayılı Kanun'a göre Sakatlık ve Malullük Aylığı: Sakatlık aylığı: Çalışma ve işgörmeye gücünün %40 ile %70 arasında kaybetmiş muhtaç sakatlara bağlanan aylıklardır. Aylık bağlanabilmesi için 18 yaşını doldurmuş olmak, çalışma ve işgörmeye gücünü en az %40 oranında kaybettiklerini tam teşekküllü hastanelerden alacakları sağlık kurulu raporu ile kanıtlanmaları gerekmektedir.

Kaynak Devamı:
<http://www.engelliler.net/haklarimiz/sakatlikmalullukayligi.htm>
Yorumlar?

HABERLER : ENGELLİLERE MAAŞ MÜJDESİ
Gönderen : admin Açık 2005/9/6 13:44:44 (3 okundu)

Hükümet engellilere üç ayda bir 190 milyon lira olarak ödediği maaşı aylık 180 milyon liraya çıkarmak için çalışma yapıyor. Dün İzmir Engelliler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ni ziyaret eden AK Parti İzmir Milletvekili Tefik Ensari, eğilli maaşının 180 milyon liraya çıkarılmasının ve Engelliler Daire Başkanlığı'nın kurulmasının gündemde olduğunu söyledi. Yeni çıkacak olan Engelliler Yasası hakkında bilgi veren Tefik Ensari, "Engellilere büyük önem veriyoruz" dedi.

Ensari, "Engelli Yasası TBMM'nin gündeminde bulunuyor. Bu yasa

Arama
Ara

Ayrıntılı Arama
Ajanda

Eki 2005

Pz	Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Ct
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Bugün

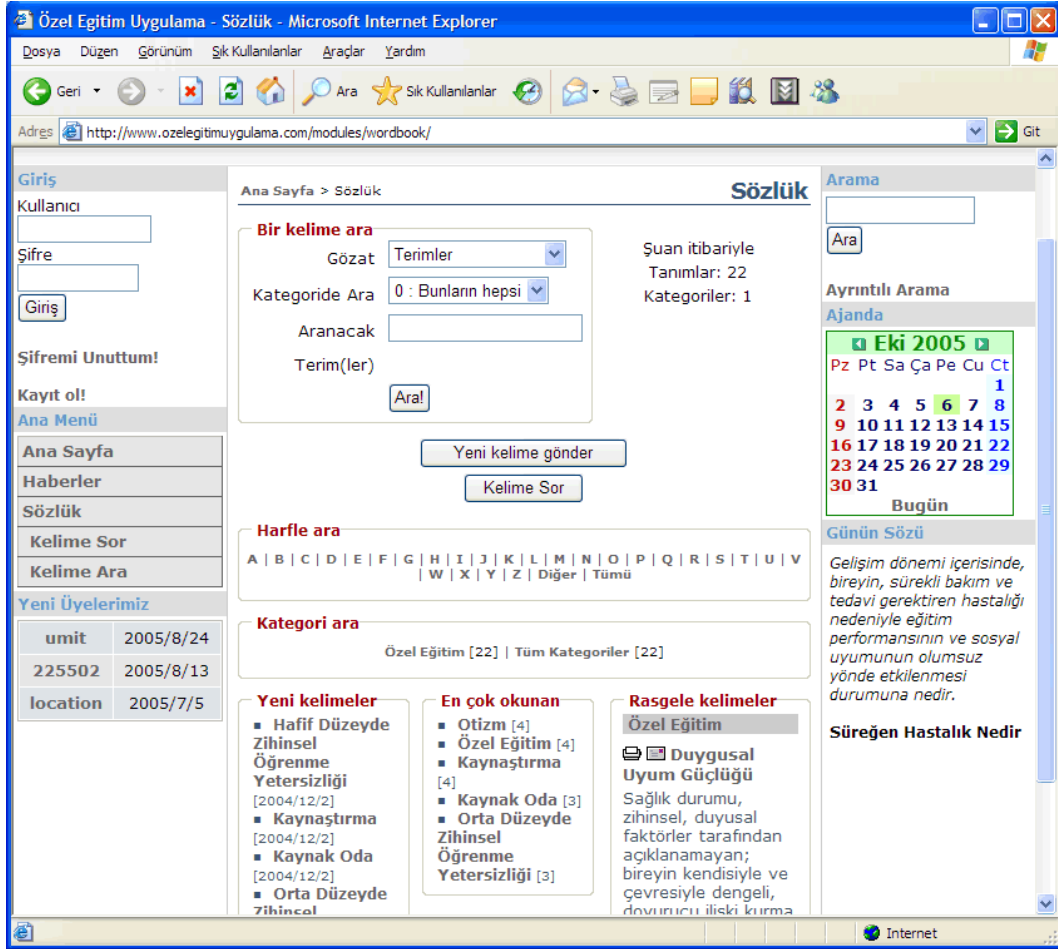
Günün Sözü
Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "özel eğitim" denir.

Özel Eğitim

Şekil Ek 4.1 Haberler

SÖZLÜK

Özel eğitimle ilgili olarak sözlük veritabanında yer alan bilgiler buradan gösterilmektedir. Bütün kullanıcılar burada yer alan sözlükteki kelimelerin içeriklerini görebilirler. Sözlük ortamı gelişmiş bir yapıya sahiptir. Farklı dizinler kategoriler halinde yayın yapılabilmektedir. Kullanıcılar sözlükte yer almasını istedikleri bir terimi üye olarak bu bölümden portala gönderebilirler ve yayınlamasını sağlayabilirler. Şekil Ek 4.2 de sözlük bölümü görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.2 Sözlük

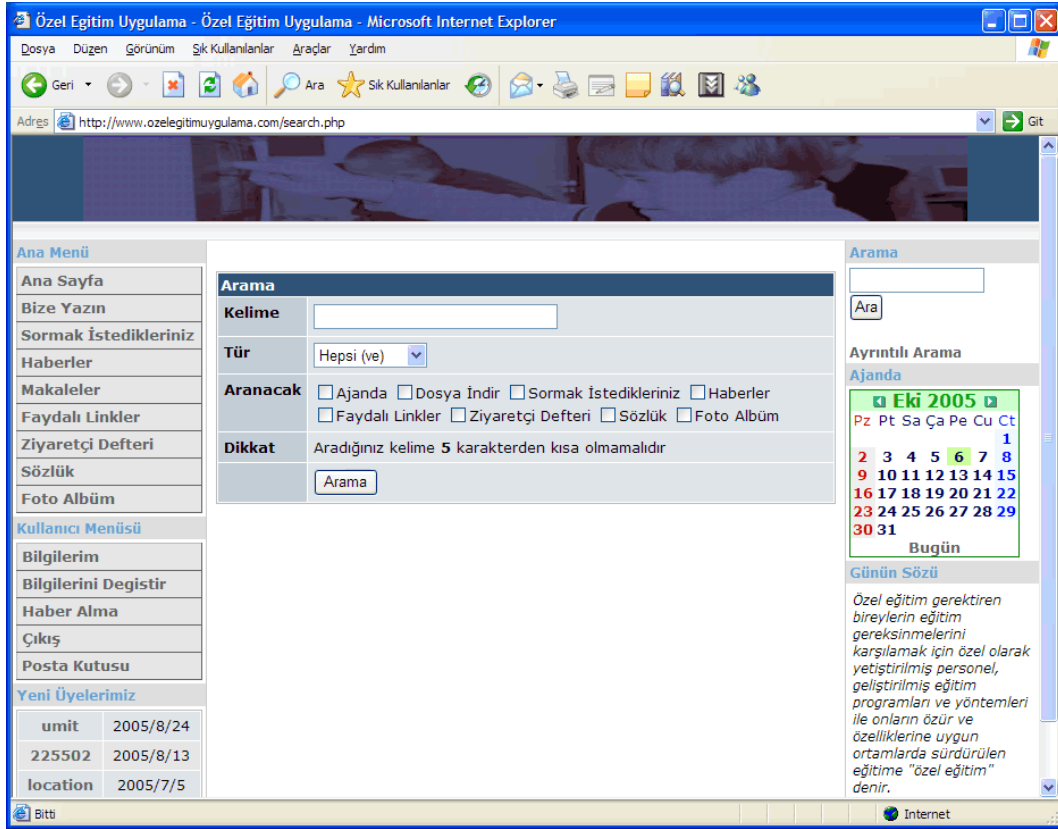
YENİ ÜYELERİMİZ

Portal da bulunan bu bölüm daha çok kullanıcılara bilgi vermeyi hedefleyen ve iletişimi artırmayı amaçlayan bir bölümdür. Bu bölümde üyeler hakkında bilgi alınabilir.

ARAMA

Portal üzerinde kullanıcıların aradığını daha çabuk bulabilmesi için portal içi bir arama motoru mevcuttur. Bu sayede aranan bilgilere erişim daha hızlı sağlanabilmektedir. Arama motoru bütün kullanıcılara açık bir yapıdır. Ayrıca bu bölümde ayrıntılı arama ile portalın yalnızca istenilen bir bölümünde arama yapılması sağlanabilir. Şekil Ek 4.3 de arama motoru görüntülenmektedir.

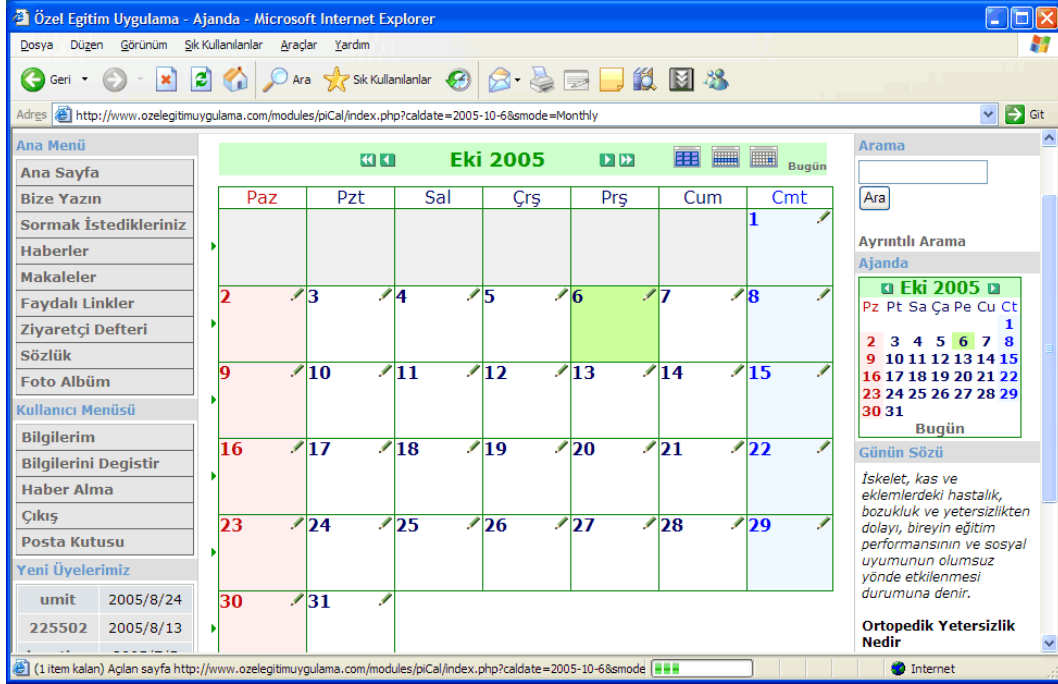

Şekil Ek 4.3 Arama

AJANDA

Portala erişim sağlayan bütün kullanıcılar ajanda yardımı ile gün, ay ve yıl gibi takvimsel bilgilere ulaşabilirler. Portala üye olan kullanıcılar ise bu ajanda yardımıyla herhangi bir gün üzerinde not yazabilir silebilirler. Kendilerine bir sonraki erişimlerinde bakmak üzere hatırlatma koyabilirler. Şekil Ek 4.4 de ajanda bölümü görüntülenmektedir.

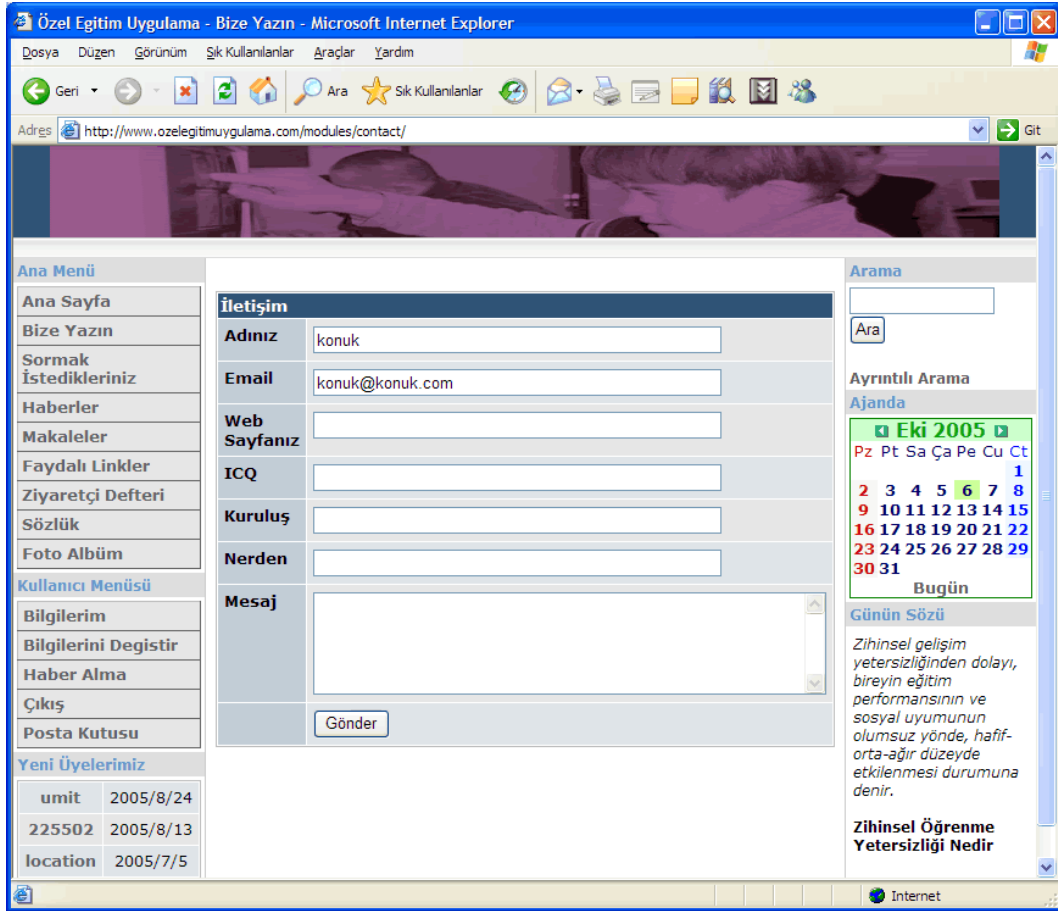
Şekil Ek 4.4 Ajanda

GÜNÜN SÖZÜ

Kayıtlı ya da kayıtsız bütün kullanıcıların görebildiği özel eğitim alanında en çok kullanılan terimler açıklamaları burada yer almaktadır. Portala her erişimde farklı bir günün sözü açılmaktadır. Veritabanında kayıtlı bulunan sözlerden rasgele seçilen bu yapı kullanıcıyı bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

BİZE YAZIN

Üyelerin sistem yönetimine iletmek istedikleri mesajlar için oluşturulan bir yapıdır. Buradan doğrudan iletişime geçerek mesajlarını sunabilirler. Şekil Ek 4.5 de bize yazın bölümü görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.5 Bize Yazın

SORMAK İSTEDİKLERİNİZ

Bu bölüm üyeler için oluşturulmuş olan tartışma ortamıdır. Üyeler sormak istedikleri ya da tartışmak istedikleri bir konu hakkında buradan yararlanabilmektedirler. Buraya gönderecekleri her mesaj diğer üyeler tarafından okunabilmektedir. Diğer üyeler gönderilen bir mesaja cevap verebilirler ayrıca farklı bir başlık açarak yeni bir tartışma ortamı yaratabilirler. Üyeler sadece soru sormak için değil diğer bireyler için uygun gördükleri bir öneri için de mesaj atarak bu ortamı kullanabilirler. Şekil Ek 4.6 da sormak istedikleriniz bölümü görüntülenmektedir.

The screenshot shows a web browser window titled "Özel Eğitim Uygulama - Sormak İstedikleriniz - Microsoft Internet Explorer". The address bar shows the URL: "http://www.ozelegitimuygulama.com/modules/newbb/viewforum.php?forum=1". The page content is as follows:

- Ana Menü** (Main Menu):
  - Ana Sayfa
  - Bize Yazın
  - Sormak İstedikleriniz
  - Haberler
  - Makaleler
  - Faydalı Linkler
  - Ziyaretçi Defteri
  - Sözlük
  - Foto Albüm
- Kullanıcı Menü** (User Menu):
  - Bilgilerim
  - Bilgilerini Degistir
  - Haber Alma
  - Çıkış
  - Posta Kutusu
  - Yeni Üyelerimiz
- Forum İndeksi** (Forum Index):
  - Yeni Posta
  - Özel Eğitim Uygulama Forum İndeksi
  - Çocuk Sağlığı (Yönetici adı:admin, svuran)
- Çocuk Sağlığı** Forum Thread:

Başlık	Yanıtlar	Postalayan	Görüntüleyenler	Tarih
Ailelere sorum var	2	admin	18	2005/9/26 8:38:15 Postalayan minesonmez

Sıralama: Son postalama zamanı | Azalan sıralama | Son 100 günden bu yana | Git

  - = Yeni posta (= Yeni Postalar [Popüler])
  - = Yeni Posta Yok (= Yeni Postalar Yok [Popüler])
  - = Başlık Kilitli
  - = Başlık Sabit
- Arama** (Search):
  - Ara
  - Ayrıntılı Arama
  - Ajanda
- Ajanda** (Calendar):

Eki 2005

Pz	Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Ct
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Bugün
- Günün Sözü** (Quote of the Day):

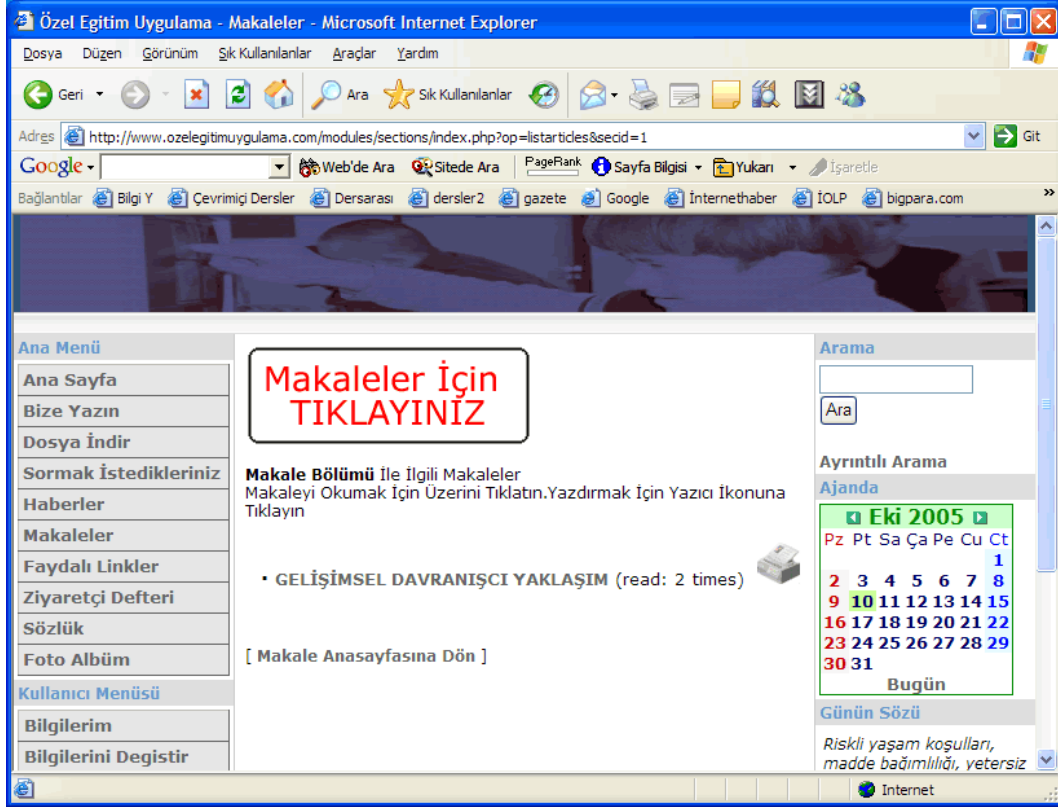
Akademik alanda ve/veya sanat alanındaki yetenekleri açısından akranlarına göre üst düzeyde performans gösterme durumuna denir.

Üstün veya Özel Yetenek Nedir

Şekil Ek 4.6 Sormak İstedikleriniz

MAKALELER

Bu bölümde üyeler için konu uzmanları tarafından hazırlanan ve özel eğitim hakkında geniş bilgiler alabilecekleri makaleler yer almaktadır. Üyeler gerek bu makaleleri bilgisayarına kopyalayarak gerekse portal üzerinden okuyarak takip edebilirler. Ayrıca makaleler bölümünün doğrudan yazdırma özelliği olması sayesinde makaleyi yazıcılarından yazdırarak kullanabilirler. Şekil Ek 4.7 de makaleler bölümü görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.7 Makaleler

FAYDALI LİNKLER

Özel eğitim alanında çalışmalar yapan denekler, vakıflar, sportif ve devlet kuruluşları gibi birimlerin internet adreslerine ulaşabilecekleri bir kaynak teşkil etmektedir. Burada yer alan her internet adresi kendi kategorisi içerisinde yer almaktadır. Dernek ve vakıflar bölümünde özel eğitimle ilgili dernekler ve vakıfların internet adresleri bulunmaktadır. Son dönemde daha da gelişen e-devlet uygulamaları kapsamında özel eğitim ile ilgili resmi devlet birimlerinin internet adresleri de resmi kuruluşlar kategorisinde yer almaktadır. Şekil Ek 4.8 de faydalı bağlantılar bölümü görüntülenmektedir.

Özel Eğitim Uygulama - Faydalı Linkler - Microsoft Internet Explorer

Adres: http://www.ozegitimuygulama.com/modules/mylinks/viewcat.php?cid=1

Ana Menü

- Ana Sayfa
- Bize Yazın
- Sormak İstedikleriniz
- Haberler
- Makaleler
- Faydalı Linkler
- Bağlantı Gönder
- Popüler
- En çok ziyaret edilenler
- Ziyaretçi Defteri
- Sözlük
- Foto Albüm

Kullanıcı Menü

- Bilgilerim
- Bilgilerini Degistir
- Haber Alma
- Çıkış
- Posta Kutusu
- Yeni Üyelerimiz

Arama

Ara

Ayrıntılı Arama

Ajanda

Eki 2005

Pz	Pt	Sa	Ça	Pe	Cu	Ct
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Bugün

Günün Sözü

Genellikle erken çocukluk döneminde, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun, sözlü-sözsüz iletişim boyutunda olumsuz ve ciddi biçimde etkilenmesi durumuna denir.

Otizm Nedir

Main : Dernek ve Vakıflar :

Sort by: Başlık (Δ▽)Tarih (Δ▽)İzlenme (Δ▽)Popularity (Δ▽)
Sites currently sorted by: Title (A to Z)

Kategori: Dernek ve Vakıflar

Altı Nokta Körler Derneği Son güncelleme: 2004/10/5 13:59

Tanımlama:
Altı Nokta Körler Derneği

Hits: 0 İzlenme:0.00 (0 oylar)

Siteye Oy ver | Düzelt | Hata Raporu Bildir | Arkadasına Tavsiye Et | _COMMENTS (0)

Kategori: Dernek ve Vakıflar

Bedensel Engelliler Dayanışma Derneği Son güncelleme: 2004/10/5 13:59

Şekil Ek 4.8 Faydalı Linkler

ZİYARETÇİ DEFTERİ

Portalı ziyaret eden kullanıcıların portal hakkındaki önerilerini, eleştirilerini olmasını istedikleri ya da olmamasını istediklerini yazabilecekleri bir bölümdür. Şekil Ek 4.9 da ziyaretçi defteri bölümü görüntülenmektedir.

Özel Eğitim Uygulama - Ziyaretçi Defteri - Microsoft Internet Explorer

Adres: http://www.ozegitimuygulama.com/modules/myguestbook/

Ziyaretçi Defteri

- Sözlük
- Foto Albüm

Kullanıcı Menü

- Bilgilerim
- Bilgilerini Degistir
- Haber Alma
- Çıkış
- Posta Kutusu
- Yeni Üyelerimiz

Yeni Üyelerimiz

umit	2005/8/24
225502	2005/8/13
location	2005/7/5

minesonmez

Gönder: 08-22-2005

bu site, özel eğitim alanında çalışmalar yürüten tüm öğrenci, öğretmen ve akademisyenlerin bilgilerini, deneyimlerini paylaşabilecekleri bir ortam sunmasına rağmen son derece hareketsiz kalmış durumda. bunun değiştirilmesi hem bizim açımızdan hem de bu siteden faydalanmak isteyen öğrenci velileri açısından gerekli. bu sebeple siteyi ziyaret eden herkesi bu konuda girişimlerde bulunmaya davet ediyorum. saygılarımla...

225502

egitim emekçilerine gönülden merhaba

Gönder: 08-19-2005
Safra

Sitenizi birkaç kez ziyaret etmiştim. Kurumunuz ve şahsım adına verdiğiniz hizmetlerden dolayı tebrik ve teşekkür ediyorum. Bu site aracılığıyla "Bir kişi daha fazla, bir saniye daha erken ve bir adım daha ileri... Prof. Dr. Yahya Özsoy"

se7en

Teşekkürler

Gönder: 02-22-2005

Sevgili Admin... (M. R. OKUR)
Bu eğitim, bilgilendirme ve paylaşım sitesini açtığın için sonsuz teşekkürler. Bir an önce vatani görevini tamamlayıp devam etmen dileğiyle sağlıklı kal

Günün Sözü

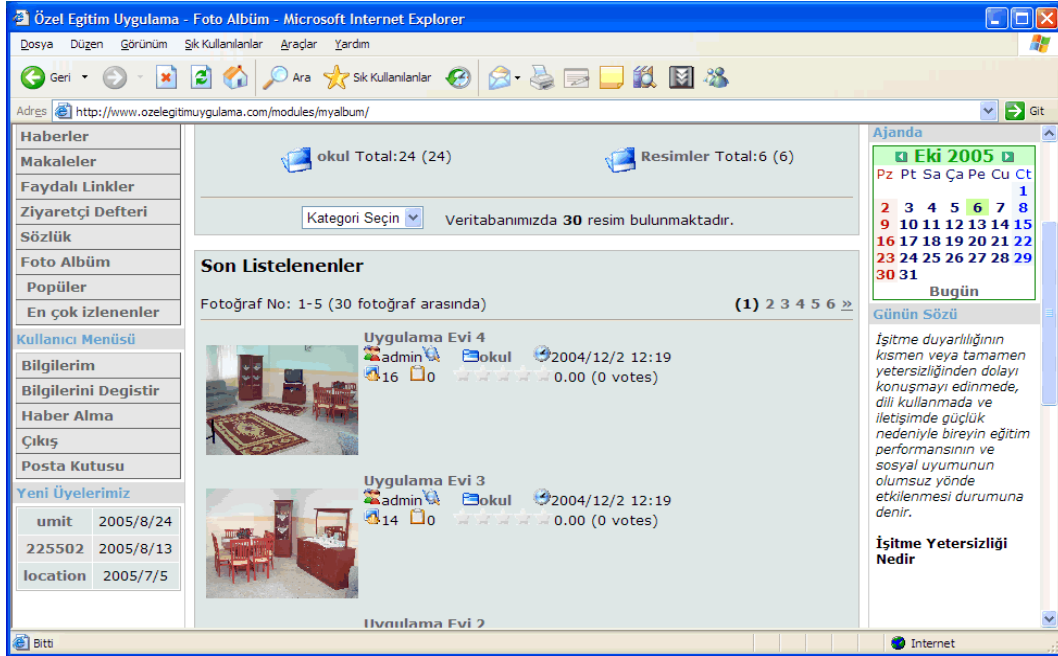
Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "özel eğitim" denir.

Özel Eğitim

Şekil Ek 4.9 Ziyaretçi Defteri

FOTO ALBÜM

Portal uygulaması gerçekleştirilirken iş birliğine gidilen MEB Eskişehir ili Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezinden görüntülerin yer aldığı bir bölümdür. Şekil Ek 4.10 da fotoğraf albümü görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.10 Fotoğraf Albümü

BİLGİLERİM

Kayıtlı kullanıcıların kendi bilgilerini görüntüleyebileceği bir yerdir. Bu bölüm her kayıtlı kullanıcıda görüntülenen "Kullanıcı Menüsü" altında yer almaktadır. Şekil Ek 4.11 de kullanıcı bilgileri bölümü görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.11 Bilgilerim

BİLGİLERİMİ DEĞİŞTİR

Üyelerin bilgilerini değiştirebileceği Kullanıcı Menüsü altında yer alan bu bölümde üye kendi bilgilerini düzenleyebilmektedir. Şekil Ek 4.12 de kullanıcı bilgilerini değiştirmek görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.12 Bilgilerimi Değiştir

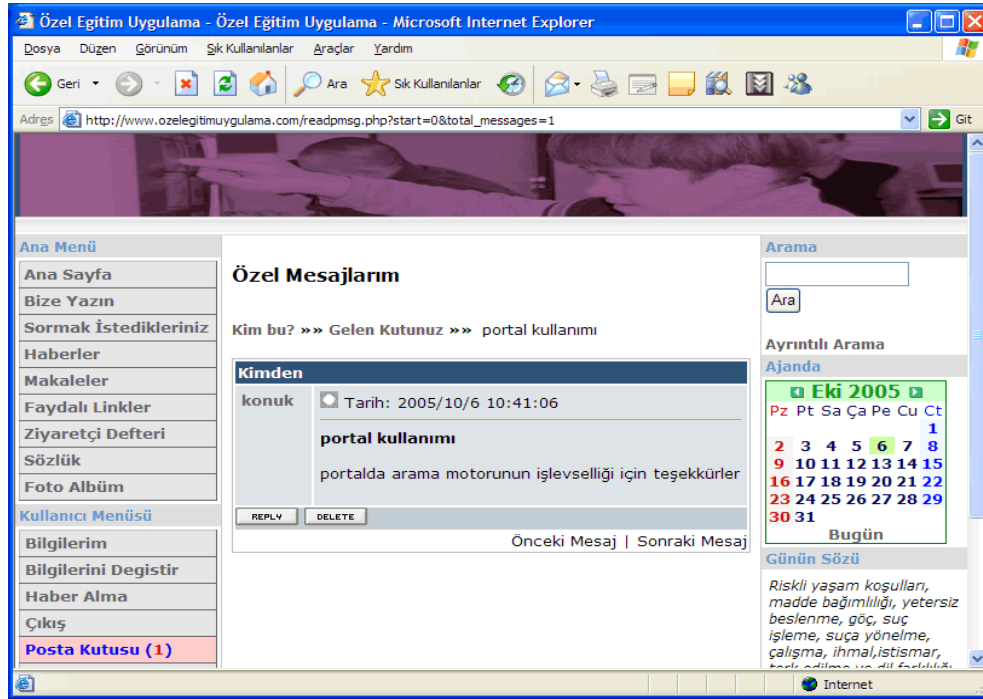

HABER ALMA

Portal üyeleri bu bölümde gerekli ayarları yaptıktan sonra portal üzerindeki değişikliklerden ve güncellemelerden haberdar olabilmektedirler.

POSTA KUTUSU

Her üyenin kendine ait bir posta kutusu yer almaktadır. Bu bölümden portal üyelerine mesajlar atabilir, sorular sorabilir. Şekil Ek 4.13 de posta kutusu bölümü görüntülenmektedir.

Şekil Ek 4.13 Posta Kutusu

EK 5
PORTAL YÖNETİMİ KULLANIM KILAVUZU

ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA PORTALI YÖNETİMİ

KULLANIM KILAVUZU

Muhammet Recep OKUR

ÖZET

Bu kullanma kılavuzu Özel eğitim uygulama portalında portal yönetimi ile ilgili bilgiler içermektedir. Bu bilgiler ışığında sitede yer alan bilgiler üzerinde değişiklikler ve yenilikler yapılması mümkündür. Bu dosya Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Merkezi'nde portalın yönetiminden sorumlu idareye teslim edilmek üzere hazırlanmıştır. Web Portalı

<http://www.ozelegitimuygulama.com> adresinden yayın yapmaktadır.

1. Giriş

Özel Eğitim Uygulama portalında yer alan verilerin güncellenmesi, takibi gibi bölümler yer almaktadır. Ayrıca sitenin yönetimi ile ilgili erişim şifreleri de bu kılavuz içerisinde yer almaktadır.

2. Siteye Erişim

Yönetici olarak siteye <http://www.ozelegitimuygulama.com> adresine girdikten sonra sayfanın sol tarafından Portala Giriş bölümünde **Kullanıcı** :****
Şifre:***** olarak oturum açılmalıdır.

2.1. Yönetim Ekranı

Şifre girildikten sonra sol tarafta kullanıcı menüsü yer almaktadır. Buradan yönetim menüsü bağlantısına tıklanarak yönetici ekranına ulaşılabilir. Sol tarafta sistemin barındırdığı modüller yer almaktadır. Orta bölümde ise her modül üzerinde değişiklik yapılacak alan bulunmaktadır. Sitede yer alan modüller aşağıdaki gibidir.

2.2. Modüller

Sistem (System admin)	Makaleler (Sections)
Anti-Dos (Anti Dos)	Anket Sorgula (Pools)
Ajanda (Calendar)	Ziyaretçi Defteri (Guestbook)
Kayan Yazı (Marquee)	Anket (Liaise)
Dosya İndir (Downloads)	Sözlük (Wordbook)
Sormak İstedikleriniz (Forum)	Günün Sözü (ABC Citas)
Haberler (News)	Fotoğraf Albümü (My-Albüm)

2.3 Sistem (System admin): Sistem yönetimi ile ilgili araçları içerisinde barındırır. Çizelge Ek 5.1 de sistem modülleri görüntülenmektedir.

Avatars	Banners	Bloklar	Yorumlar	Üye Ara
Gruplar	Resim Yöneticisi	Üye Posta At	Modüller	Tercihleriniz
Yüzler	Şablonlar	Üye Rütbeleri	Üyeyi Düzenle	

Çizelge Ek 5.1 Sistem Modülleri

- 1- Avatars: Kullanıcıların kendilerine bir görüntü seçmelerine yarayan araçtır. Belli karakter resimlerini yüklemeye yarar.
- 2- Banners: Sitede yer alması düşünülen reklam görüntüleri ile ilgili bölümdür.
- 3- Bloklar: Burası portal yönetimi açısından önemli bir bölümdür. Burada yapılacak değişikliklerde dikkatli olunmalıdır. Aşağıdaki bölümlerde ilgili nesnelere yerleştirirken nasıl davranılacağı yazılmaktadır. (Örn: Siteye duyuru eklenmesi)
- 4- Yorumlar: Kullanıcılardan gelen yorumları içerir. Her modülün kendine ait yorum bölümü vardır.
- 5- Üye Ara: Veritabanındaki kullanıcıları arar.
- 6- Gruplar: Yeni grup ve var olan grupların yetkileri buradan değiştirilir.
- 7- Resim yöneticisi: Siteye yeni bir resim eklemek için burası kullanılmaktadır. Gözet'a tıklanarak seçilen resim site veritabanına

gönderilir. (Bir habere eklenecek resim buradan çağrılacağı için haberde yer alması düşünülen bir resim öncelikle buradan yüklenmelidir.)

- 8- Üye Posta At: Yönetici olarak veritabanındaki mevcut kullanıcılara toplu mail atılabilmektedir.
- 9- Modüller: Yönetim panelinde yer alan soldaki modüllerin sisteme yüklenmesi-silinmesi işlemlerinin yapıldığı bölümdür.
- 10- Tercihleriniz: Portalın işleyişi ile ilgili yapısal değişikliklerdir. Bir kere yapılan ve bunun üzerinde devam eden bir işleyiş söz konusudur.
- 11- Yüzler: Portal içerisinde forumlarda yazışmalarda kullanılan yüz ifadeleri ve bunların metin kısa yollarının bulunduğu bölümdür.
- 12- Şablonlar: Portalın kullandığı şablon türünü gösterir. Bu işlemi portal kurucusu dışında bir kullanıcının değiştirmemesi gerekmektedir.
- 13- Üye rütbeleri: Bir portal yapısında her kullanıcının yetkilerine göre sıralandırılması ve bunun grafiksel (yıldız) olarak gösterilmesinden ibarettir.
- 14- Üyeyi düzenle: Burası sistem yöneticisinin kullanıcılar üzerindeki değişiklikleri yaptığı yerdir. Burada mevcut bir kullanıcının bilgileri düzenlenebilmektedir. Ayrıca yeni bir kullanıcı ekleme işlemi yönetici olarak buradan yapabilirsiniz.

2.4. Anti-Dos -Anti Dos: Dos virüs saldırılarına karşı küçük bir savunma sistemidir.

2.5. Ajandaya Yeni Bilgi Girişi -Calendar:

Ajanda ile ilgili olarak genel ayarlar yer alır. Ajandaya yeni bir ileti girmek istendiğinde bunun için yönetim panelinden değil sitenin ana ekranında sağda bulunan ajanda nesnesine tıklanarak ulaşılabilir. Burada ilgili güne gidilerek gerekli alanlar doldurularak yeni bir veri girilmiş olur. Bu işlem yapılırken yönetici şifresiyle oturum açılmış ve sitenin ana ekranında yani her kayıtlı kullanıcının gördüğü ana ekranda bulunduğu unutulmamalıdır.

2.6. Kayan Yazı Eklenmesi- Marquee:

Yeni bir kayan yazı eklemek için önce ilgili duyuru için Add marquee işlemi yapılır. Burada ilgili alanlar doldurulurken yön olarak top - bottom (aşağıdan yukarıya kayan yazı) olarak işaretlenmelidir. Daha sonra System admin \ Bloklar bölümünden kayan yazı bağlantısına tıklanarak burada açılır listeden yeni oluşturulan yazı seçilir. Böylece kayan yazı yenilenmiş olur.

2.7. Dosya İndirme- Downloads

Dosya indirme bölümü diğer bölümlere göre yönetimi daha zor bir alandır. Daha çok sistem tasarımcısının yapabildiği bazı değişiklikleri içerir. Bu nedenle buradan indirilecek dosyaların daha öncesinden sistem sorumlusuna iletilmesi gerekmektedir. Öncelikli olarak burada yer alması düşünülen dosya 3. parti yazılımlar ile sitenin yayınlandığı sunucuya gönderilmelidir. Örneğin bir okuma dosyası uploads klasörüne gönderilmelidir. Bu gönderme işlemi FTP programı sayesinde yapılabilir daha sonra yönetici ekranında iken sol taraftaki Downloads bağlantısına tıklanarak açılan listeden Add, Modify and Delete Categories/Files başlığına tıklanmalıdır. Buradaki Add a new files kısmındaki boşluklar doldurulmalıdır. Ana sayfa ifadesi için yukarıdaki adres yazılarak ve Add düğmesine tıklanmalıdır.

2.8. Forum Yönetimi

Yeni bir forum başlığı eklemek ya da eski başlıkları silmek için kullanılır. Yönetim panelinde yeni bir başlık Add a forum bağlantısı ile eklenebilir. Forumlarda yazılan yazıların takibi onlara cevap verilmesi gibi işlemleri yönetim panelinden değil ana sayfadaki sormak istedikleriniz bölümünden yapılmalıdır. Burada kullanıcıların yazmış oldukları iletiler gözükecektir. Bunlara cevap yazılabilir ya da yeni tartışma başlıkları oluşturulabilir. Örneğin ana sayfada sormak istedikleriniz bölümünde yazılmış bir soruya akademik danışman olarak cevap verilmek istenirse ilgili mesaja tıklanmalıdır. Bu ekranda metnin bittiği yerde Reply düğmesine tıklanarak cevap olarak yazılması düşünülen metin yazılır ve gönderilir. Bunun dışında sormak istedikleriniz bölümünde akademik danışman olarak yeni bir şey yazmak istenirse bu bölümde yeni posta düğmesine tıklayarak yeni ileti yazabilir ve gönderilebilir.

2.9. Haber Yönetimi- News:

Haberler yöneticinin en çok kullanacağı araçlardan biridir. Yeni bir haber eklemek için yönetim panelinde iken solda News başlığından sonra ekrandaki Post/Edit Article'a tıklanmalıdır. Intro text bölümüne ekranda ilk gözükecek metin yazılır. Extended text bölümüne ise yazının üzerine kullanıcı tıkladığında haber metninin devam yazısı yazılır. Eğer haberde yazı yanında resimde olması isteniyorsa Intro text ya da Extended text kutularının üstündeki Manager düğmesine tıklanarak resim yöneticisi açılır. Burada portal veritabanında bulunan resimlerden ilgili olanı seçilebilir ve metne eklenebilir. Eğer resmin boyutu büyük geliyor ve bir önceki haberin üzerine çıkıyor ise haber düzenleye gelerek metinden sonra enter tuşuna gerektiği kadar basılarak boşluk atılması sağlanmalıdır. Daha sonra sayfanın en altındaki açılır kutudan Save seçilerek Go düğmesine tıklanarak haber yayına açılır. Böylece yeni haber resimli bir şekilde siteye eklenmiş olur. Yönetici olarak haber yayınlandıktan sonra yönetim ekranının sağ üst köşesindeki siteye git bağlantısına tıklayarak portalda haberin yayınlanmasında bir sorun olup olmadığı kontrol edilmelidir.

2.10. Makale Yönetimi- Sections:

Bu bölümde makaleler yer almaktadır. Add Article in Section bölümünde Title kutusuna makalenin başlığı yazılarak Content bölümüne de makalenin içeriği yazılmalıdır. Sonra Add Article düğmesine tıklanarak makale eklenebilir. Yeni bir makale kategorisi oluşturmak için Add a new section bölümünden yeni konu başlıklar eklenebilir. (Örn: Otizm adında bir bölüm oluşturularak bu konu hakkında 5 adet makale burada yayınlanabilir). Makale modülünün en önemli özelliği kullanıcının bu bilgileri yazıcısından doğrudan çıktı olarak olababilmesidir.

2.11. Anket Yönetimi

Pools: Kısa olarak Evet/Hayır türü yanıtı sorulardır. Bu bölümden hazırlanır.

Liase: Anket uygulama aracıdır. Burada farklı türlerde sorular oluşturulabilir. Bunlara kullanıcının yanıtlar vermesi sağlanabilir. Bunların cevapları yöneticiye mail olarak gelmektedir.

2.12. Ziyaretçi Defteri - Guestbook:

Ziyaretçi defteri portala kayıtlı kullanıcıların portal hakkında düşüncelerini yazıkları bir yerdir. yönetici olarak uygunsuz içerikler silinebilir. Ya da üzerinde değişiklikler yapılabilir.

2.13. Sözlük - Wordbook :

Kullanımı gayet kolay bir araçtır. Yönetici olarak yeni sözcükler girerek sözlük zenginleştirilebilir. Burada kullanıcıların gönderdikleri ve önerdikleri sözcüklerde Requests bölümünde yer alır. Bu sözcükler Edit ile incelendikten ve onayca bir sorun yoksa aktif edilerek yayınlanabilir.

2.14. Günün Sözü - ABC Citas:

Günün sözü olarak kullanılmaktadır. Burada yazan ifadeler kullanıcı portala her bağlandığında farklı bir tanımlama getirerek bilgi dağarcığını artırmayı hedeflemektedir.

2.15. Fotoğraf Albümü- My-Albüm-P:

Foto albüm bölümüne yeni kategoriler oluşturarak yeni bölümlerde fotoğraf albümleri yayınlanabilir. Buraya fotoğraf eklemek için öncelikle System admin deki resim yöneticisinden istenilen resimler portala aktarılır. Daha sonrada foto albüme eklenmesi istenilen fotoğraflar Import Images bağlantısına tıklanır. Buradan açılır listeden resim veritabanındaki fotoğraflar buraya aktarılmış olur.

EK-6
OKUL YÖNETİMİ İLE YAPILAN GÖRÜŞME
SORULARI

**Özel Eğitim Web Portalı Uygulaması Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve
İş Eğitim Merkezi Okul Yönetimi Görüşme Soruları**

1. Özel eğitimde teknolojinin kullanılması gerekliliği hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. İnternetin özel eğitimde kullanılması hakkında neler düşünmektesiniz?
3. Uluönder Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ile işbirliği halinde yürütülen “Özel gereksinimli çocukların ailelerine yönelik web portalı tasarımı” tez çalışmasının (ailelere, uzmanlara, okul yönetimine) ne gibi yararları olduğunu düşünmektesiniz?
4. Sizce teknik alt yapının hazırlanması, portalın oluşturulması, yönetilmesi konusunda bilişim sorumlusu neler yapmalı?
5. Web portalı uygulaması ile hedeflenen kitleye daha iyi nasıl ulaşılabileceğini düşünüyor musunuz?
6. Portalın içerik yönetimi ile ilgili olarak düşünceleriniz nelerdir?
7. Portalın ailelere tanıtılması ve kullanılması konusunda neler yaptınız?
8. Bu uygulamada başarılı gördüğünüz noktalar nelerdir?
9. Bu uygulamada eksik olduğunu düşündüğünüz noktalar nelerdir?
10. Özel eğitim ile ilgili oluşturulacak bir portalın yapılandırılmasında (Teknik altyapı ve içerik açısından) sizce hangi bileşenler yer almalı?